

TARTALOM

Rövid hírek	3
STAVICZKY PÉTER Az Európai Bizottság legjobb eljárási gyakorlatokat összefoglaló kódexe	13
GIBA GÁBOR Gyakorlati útmutató támogatás visszafizettetését elrendelő bizottsági határozat esetén a visszatérítés kamatainak számításaihoz	27
LUCIUS ÁGNES A tiltott támogatások visszatérítése közvetett kedvezményezettektől	35
GYÜRKÉS ANITA Az Európai Bizottság határozata a MOL Nyrt-nek nyújtott állami támogatás ügyében	47
LEPOSA MARTINA Freistaat Sachsen ügy	61
STAVICZKY PÉTER Az Európai Bíróság C–334/07. P. SZ. Szászország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének értékelése	73

MOHAY ÁKOS

Válság után? Az Európai Bizottság ideiglenes állami támogatási szabályok módosítására vonatkozó tervezete 77

STAVICZKY PÉTER

Az Európai Bizottság ellenőrzési jogköre a csoportmentességi rendeletek alapján nyújtott támogatások tekintetében 89

STAVICZKY PÉTER

A Törvényszék ítélete a DHL-nek a lipcsei reptér által biztosított garanciák tárgyában hozott bizottsági határozat felülvizsgálatáról 97

RÖVID HÍREK

Az ír kormányzat Európai Bizottság felé jelzett szándékait, miszerint a bankokra vonatkozó rövid távú kezesi programot és az Anglo Irish Bank javára engedélyezett, 25 milliárd euró sürgősségi állami feltőkésítést jelentő támogatási intézkedést meg szeretnék hosszabbítani, annak ellenére pozitívan fogadta Joaquin Almunia versenypolitikáért felelős biztos, hogy az kétség kívül torzítja a versenyt. A Bizottsághoz megküldött, a bank szerkezetátalakításáról szóló terv alapján a biztos így nyilatkozott: *„Üdvözlöm az ír pénzügyminiszter által adott magyarázatot, amely azt pontosítja és teszi egyértelművé, hogy mi az ír kormányzat célja az Angol Irish bank jövőjét tekintve. Pozitívan értékelem ezeket az elképzeléseket, mert a versenytorzítást jobban kezelik, ám számos olyan szempont van még, amelyet tisztázni szükséges. Ezekhez szükséges lesz egy új bejelentésre is, amely alapján a Bizottság végső határozatát meg tudja majd hozni.”*

A garanciaprogram tekintetében a Bizottság előtt nem ismeretlen az ír pénzügyi ágazat jelenlegi helyzete, így Almunia biztos is megérti a támogatási program 2010 év vége utáni fenntartásának szükségességét a rövid távú banki kötelezettségek vonatkozásában, így a Bizottság felé rövid határidőn belül meghozandó döntést javasol. [MEMO/10/395 – 2010. szeptember 8.]

* * *

Az eredetileg 2010 októberéig engedélyezett dán bankfelszámolási program meghosszabbítását engedélyezte ez év végéig az Európai Bizottság. A dán program célja, hogy megőrizze a pénzügyi stabilitást és minimalizálja a gazdasági veszteségeket, amennyiben egy bank nem

képes teljesíteni a Dán Pénzügyi Felügyelő Hatóság által felállított feltételeket. A program lehetővé teszi egy bank felszámolása során, hogy annak eszközeit és kötelezettségeinek egy részét a Dán Pénzügyi Stabilitási Társaság felügyelete alatt létrehozott áthidaló bankba szervezzék, amelynek tőkéjét és likviditását ez előbbi Társaság biztosítja. Az intézkedést a Bizottság összhangban találta a pénzügyi válság kezelésére alkotott uniós szabályokkal, tekintettel arra, hogy a kockázatokat megosztja a program a felek között, azáltal, hogy mind a részvényeseket, mind az alárendelt kölcsön tulajdonosait kizárja a támogatás lehetséges kedvezményezettjei közül. A program komoly korlátozásokat követel meg az áthidaló bank tevékenységeit illetően annak teljes élettartama alatt, annak érdekében, hogy a verseny torzulását minimalizálják. Almunia biztos üdvözölte, hogy a dán támogatási program az európai fogyasztók és adófizetők érdekeit szem előtt tartva, kizárja a helytelen pazarlás és a versenytorzítás lehetőségét, hatékony és gyors segítséget nyújtva, amikor egy csődbe jutott bank felszámolását kell végrehajtani. [IP/10/1266 – 2010. szeptember 30. – N 407/2010]

* * *

Az Európai Bizottság engedélyezte a KölnBonn Sparkasse szerkezetátalakítása keretében biztosított 650 millió eurós feltőkésítési intézkedést a német hatóságok számára. A szerkezetátalakítási terv értelmében a bank a továbbiakban a lakossági ügyfelek és a kis- és középvállalkozások részére nyújtott hagyományos lakossági takarékbanki tevékenységre szorítkozik, visszavonul egyéb tevékenységeitől és megszabadul nem alaptevékenységet végző leányvállalataitól. A KölnBonn Sparkasse a második legnagyobb takarékbank Németországban, 30 milliárd eurós mérlegfőösszeggel. Szolgáltatásait mind a lakossági, mind a vállalati ügyfélkörnek nyújtja, Köln és Bonn térségében projektfinanszírozási és eszközkezelési tevékenységet is végez, valamint tőkepiaci szolgáltatásokat is nyújt. A pénzügyi válság következtében a bank tőkehelyzete 650 millió euróval lett megerősítve, mégpedig olyan módon, hogy a befektetők csupán ellentételezést kaptak szavazati jog nélkül. A Bizottság 2009 novemberében hivatalos vizsgálati eljárást indított az intézkedés összeegyeztethetőségét illetően, mert kétségei voltak a befektetők ellentételezésének jogszerűsége felől. A Bizottság szerkezetátalakítási terv benyújtására kérte a bankot, hogy biztosítva lássa a bank további

állami támogatás nélküli hosszú távú működését. A hivatalos vizsgálati eljárás során a Bizottság végül is bizonyítottanak találta a bank hosszú távú életképességét további állami támogatás nélkül is, tekintettel arra, hogy a problémát okozó tevékenységeit és részlegeit fokozatosan leépíti, megszünteti, és ez által kellő mértékben hozzájárul a szerkezetátalakításhoz saját maga is, mérlegfőösszege – nem számolva a lakossági részleg esetleges növekedésével – 2014 végére 17%-kal fog csökkenni, 2008 végéhez képest. [IP/10/1192 – 2010. szeptember 29. – C 32/2009]

* * *

A Bizottság – egy 2010 augusztusi lengyel támogatási programhoz hasonlóan¹ – az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése b) pontja alapján engedélyezte azt a német támogatási programot is, amelynek célja a 2010 augusztusában Szászországban (Németország) a heves esőzések következményeként lezajlott árvíz okozta károk enyhítése. Az árvíz következtében mind magánszemélyek, mind vállalkozások számos esetben komoly károkat szenvedtek, amelyek kompenzálására készült a támogatási program. A program a mezőgazdasági termelő és bizonyos erdészeti vállalkozások kivételével, amelyekre a mezőgazdasági iránymutatás² vonatkozik, valamennyi vállalkozás számára nyitva áll. Az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése b) pontjában meghatározott természeti katasztrófa által érintett vállalkozások részére kizárólag a katasztrófa következtében közvetlenül bekövetkezett, anyagi természetű károkat lehet megtéríteni, kompenzálni, túlkompenzáció nyújtása kizárt. [IP/10/1110 – 2010 szeptember 30.]

* * *

A Bizottság engedélyezte a német Wacker Chemie AG részére nyújtott 97,5 millió eurónyi regionális beruházási támogatást. A cég, mint a világ második legnagyobb poliszilícium gyártója, kelet-németországi gyárában 800 millió eurónyi beruházási költséggel megvalósított kibővített gyártelepén poliszilícium alapú napelem egységet (szoláróstyát és

---

¹ IP/10/1039

² EU-iránymutatás a mezőgazdasági és erdészeti ágazat állami támogatásáról a 2007–2013-as időszakban.

szolárcellákat) gyárt majd. A poliszilícium alapú szolárostya a legfőbb alapanyaga a kristályos szerkezetű szolárcelláknak (napelem egységeknek) és moduloknak, amelyek az integrált napenergiát hasznosító rendszerekben a napenergiát elektromos árammá alakítják. Bár a német hatóságok létező támogatási programból tervezik a támogatás nyújtását, de mivel a tervezett támogatási összeg – 97,5 millió euró – meghaladja a gyártelep helyén, Drezdában, a regionális támogatási térkép szerint egy projektre nyújtható támogatási összeg bejelentést igénylő összeghatárát, a Bizottságnál egyedi bejelentést kellett tenni. A Bizottság határozata szerint a beruházás régióra gyakorolt pozitív hatásai ellensúlyozzák a támogatás által okozott versenytorzítást, mivel a maximális támogatási intenzitást nem lépi túl a tervezett támogatás. A Wacker Chemie piaci részesedése a világpiacon mind a napelemegységek, mind a poliszilícium piacán még a beruházást követően sem fogja meghaladni a 25%-ot. Mivel a downstream piac, a napelemek piaca folyamatosan bővül, bőven az EEA átlag felett növekedik, a beruházás nem okozhat állami támogatási szempontú, valamint jelentős versenyproblémákat. [IP/10/1130 – 2010. szeptember 15. – N 221/2009]

* * *

Az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdés a) pontja alapján, amely a magánszemélyek számára szociális alapon nyújtott támogatások nyújtását teszi lehetővé, a Bizottság engedélyezte azt a 11 millió eurós szlovák támogatást, amely a digitális televíziós dekóderek (set-top-boxok) megvásárlását finanszírozza szociálisan érzékeny helyzetű személyek számára. A program 2013. július 1-jéig él, amely időpontig a termékek típusától, származási helyétől és technológiájától függetlenül támogatásból beszerezhetőek. A program célja, hogy a 2012 végéig befejezni kívánt digitális átállást elősegítse, ezért a program szerint bármely természetes személy, aki a szlovák hatóságok által felállított szociális szempontoknak (alacsony, 158,89 eurót meg nem haladó havi jövedelem – vagy nyugdíjas, vagy fogyatékos polgárok) eleget tesz, jogosultságot szerez egy maximum 20 euró értékű utalványra, amelyet digitális televíziókészülék működtetéséhez szükséges eszközre válthat be. Az átállás után a jelenlegi analóg készülékek alkalmatlanok lesznek az adás fogására, így az új készülékek beszerzése elengedhetetlen. Joaquin Almunia biztos szerint a támogatási program egy további lépést jelent a műsor-

szórás európai elterjesztésében, anélkül, hogy a szükségesnél nagyobb mértékben torzítaná a versenyt. [IP/10/112 – 2010. szeptember 15. – N 671a/2009]

* * *

Tekintettel arra, hogy az Európai Bíróságok helyben hagyták az Európai Bizottság határozatait³, amelyben ez utóbbi előírta a technológia-semlegességet a földfelszíni műsorszórás digitalizálásának elterjesztése során, a Bizottság két eljárást is indított a Spanyol Nemzeti Átállási Tervvel kapcsolatosan, amely a földfelszíni televíziós hálózat digitalizálását és kiterjesztését támogatják, és 2010. április 3-áig bizottsági bejelentés nélkül működtek. A panasz alapján indult egyik eljárás célja annak kiderítése, hogy valóban technológia-semleges-e a tervezett program, míg a másik intézkedés tekintetében emellett az is kérdéses, hogy az esetlegesen nem különbözteti-e meg hátrányosan az egyes regionális és helyi földfelszíni platform-működtetőket. Az eljárások megindításával harmadik felek lehetőséget kaptak arra, hogy észrevételeiket megküldhessék a Bizottság részére, hiszen a Bizottságnak kétségei vannak afelől, hogy a két intézkedés összhangban van-e a vonatkozó uniós szabályokkal. A problémát az okozhatja, hogy a spanyol program a meglévő földfelszíni hálózat bővítését és digitális átállást támogatja, és ezáltal nem veszi figyelembe és nem támogatja a feladatot szintén ellátni képes szatellit platformokat. Sőt, a Castilla-La Mancha területén érvényes intézkedés kizárólag azokat a platform-működtetőket támogatja, akik az országos, nemzeti műsorszolgáltatókat szolgálják ki. Ez utóbbi intézkedés diszkriminatív lehet a regionális és helyi műsorszolgáltatókkal szemben. [IP/10/1195 – 2010. szeptember 29.]

* * *

Az Európai Bizottság arra a megállapításra jutott, hogy a jogbiztonság érdekében bejelentett a lengyel-cseh határ közelében, a Sněžka hegyen lévő nemzeti parkban elhelyezkedő drótkötélpálya helyreállítására nyújtott 250 millió cseh korona összegű hozzájárulás, tekintettel arra, hogy az nem torzítja a versenyt, nem minősül állami támogatásnak az

³ Berlin–Brandenburg T-8/06, T-21/06 és T 24/06, illetve a Mediaset T17/07 esetek.

uniós szabályok értelmében. A támogatást a Pec pod Sněžkou önkormányzat kapja, aki a tulajdonosa és fő részvényese a várost és hegytetőt összekötő drótkötélpályát működtető vállalkozásnak. A drótkötélpálya a legkörnyezetbarátabb megoldása a helyszíni közlekedésnek, gyakorlatilag megszünteti a közúti összeköttetés szükségességét. Amellett, hogy ez az általános közlekedési mód, lehetővé teszi áruk szállítását a területre és a területről, továbbá jelentős szerepet játszik az esetleges hegyi mentési feladatokban is. Az egyetlen a hegytetőre vezető alternatív útvonalat a gyalogos ösvény jelenti. A szigorú környezetvédelmi előírások miatt a hegycsúcs mindkét oldalán gyakorlatilag lehetetlen új kötélpálya kialakítása, vagy bármely más szállítóeszköz telepítése, ennek megfelelően a kötélpálya által nyújtott szolgáltatásnak gyakorlatilag nincs versenytársa, melynek következtében működtetése nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. [IP/10/1193 – 2010. szeptember 29. – N 702/2009]

* * *

Az Európai Bizottság engedélyezte az osztrák Voestalpine Stahl cég Felső-Ausztriában, Linzben található telephelyének rehabilitációjára nyújtandó 146,27 millió eurós támogatást, amely következtében a környéken a talajvíz minősége is jelentős mértékben javulhat. A terület szennyezése a II. világháborúban kezdődött, jellemzően a légicsapások által okozott károktól, szennyeződésektől kell a területet megtisztítani. Ezen a területen egy kokszoló kemencét működtettek 1942-től, ami benzolt, kátrányt és más szennyezőanyagokat használt. Ezek az anyagok általában egy zárt termelési folyamat részét képezték, illetve zárt tartályokban tárolták őket, ám a II. világháború légitámadásai következtében a tartályok károsodtak, és ezek az anyagok a földbe szivárogtak. Jelen intézkedés azoknak az osztrák törekvéseknek a részét képezi, amelyek arra irányulnak, hogy az ún. örökölt szennyeződésekeltávolítsák, az érintett területeket rehabilitálják. Erre a célra létezik is egy, a Bizottság által engedélyezett osztrák támogatási program, ám a jelen támogatás összege meghaladja a Bizottság felé bejelentendő, a környezetvédelmi iránymutatásban szereplő 7,5 millió eurós összeghatárt. A linzi gyártelep rehabilitációjára nyújtandó támogatás értékelésekor a Bizottság figyelembe vette, hogy érvényesül a „szennyező fizet” elve és túlkompenzációtól sem kell tartani. [IP/10/1321 – 2010. október 12. – N 135/2010]

* * *

Az Európai Bizottság engedélyezte azt a francia támogatási programot, amely a 12-25 év közötti franciaországi állandó lakosoknak lehetővé teszi a legális zeneletöltést a *Carte musique* (zenekártya) szolgáltatáson keresztül. Az intézkedés célja az illegális zeneletöltések megakadályozása azáltal, hogy fórumot teremt a megnövekedett zenei kínálat és a kis pénztárcájú fogyasztók részére. A francia hatóságok 2010 márciusában jelentették be a Bizottság részére a *Carte musique* ötletét, amely lehetővé teszi a fiatal internetezők számára, hogy előfizetés alapján, a megvásárolt kártyával kedvezményesen töltsenek le zenét. A kártyatulajdonosok a 25 eurós kártyával 50 euró értékű zene letöltésére kapnának lehetőséget. A támogatási programot két évre tervezik, és minden fogyasztó évente egy ilyen lehetőséget kapna. A francia hatóságok évente egymillió kártyatulajdonossal számolnak. A támogatási program célja, hogy különösen a fiatal internet felhasználók körében népszerűsítse, szokássá tegye a legális zeneletöltést, amely által elkerülhetővé válhat az egyre nagyobb ütemű, a szerzői jog megsértésével megszerezett zenék terjedése miatt a legális zenei disztribútorok piacról való kiszorulása. A program a weboldalak működtetőitől is együttműködést igényel, árait csökkenteniük kell, hozzá kell járulniuk a *Carte musique* reklámozásához és/vagy az előfizetéseket meg kell hosszabbítaniuk. A weboldal üzemeltetők program következtében szerzett maximális nyeresége 5 millió euró lehet. A program végeredményben elősegíti a kulturális sokszínűséget és több platform párhuzamos működését az online zeneipar területén is. [IP/10/1320 – 2010. október 12. – N 97/2010]

* * *

Az Európai Bizottság számos panasz alapján vizsgálatot indított olaszországi, alkalmi kereskedelmi tevékenységet végző szervezetek önkormányzati támogatásával kapcsolatosan. A támogatás formája a helyi ingatlanadó alóli mentesség, amennyiben az ingatlanon szociális, jóléti, egészségügyi, kulturális, sport, oktatási, rekreációs, vallási vagy szállásadói szolgáltatásokat végeznek. Az olasz jövedelemadóról szóló jogszabály meghatározza a nem kereskedelmi tevékenységet végző státusz elvesztésének feltételeit, ám az egyházi intézményeket és az amatőr

sportklubokat kiveszi e rendelkezések hatálya alól. A Bizottság szerint ez a rendelkezés szelektív előnyt jelenthet, amennyiben ezek a szervezetek gazdasági tevékenységet végeznek és ezért az uniós szabályok értelmében állami támogatásnak minősülhet. A Bizottság kétli, hogy legalább bizonyos tevékenységek tekintetében ne állna fent az állami támogatás lehetősége, azaz, az alapvetően nem kereskedelmi jellegű tevékenységet végző szervezetek ne állnának bizonyos tevékenységeik tekintetében versenyben más, egyértelműen kereskedelmi szolgáltatókkal. A vizsgálat folyamán a Bizottság azt értékeli, hogy lehet-e mentesíteni ezeket az intézkedéseket, illetve, hogy bizonyos szolgáltatásokat, tevékenységeket lehet-e általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak tekinteni. Az olasz hatóságok még nem tudták kellő mennyiségű információval bizonyítani, hogy az érintett adóintézkedés az olasz adórendszer természetéből következne, s ezért az nem minősülne szelektív támogatásnak.

A panaszosok egy másik adóintézkedés tekintetében is tiltott állami támogatást gyanítanak, és azt állítják, hogy bizonyos szociális tevékenységeket, nem nyereségorientált kutatásokat, jótékonyági tevékenységeket és oktatást végző szervezetek 50% társasági adókedvezményben részesülnek. Ez az adókedvezmény az alapítványokat és a kizárólag kulturális célú tevékenységet végző, illetve a szociális bérlakásokat működtető szervezeteket is megilleti. Tekintettel azonban arra, hogy ez a rendelkezés már Olaszország EU-hoz való csatlakozását megelőzően is létezett, a Bizottság ezt a rendelkezést az előbbitől külön, a létező támogatásokra vonatkozó szabályok alapján fogja vizsgálni. [IP/10/1319 – 2010. október 12. – C26/2010]

* * *

Az Európai Bizottság az Európai Unió Bírósága elé idézte Spanyolországot, mert az nem tett eleget egy korábbi bírósági visszafizettetési határozatnak. A Bíróság 2002-ben hozott visszafizettetési határozata helyben hagyta a Bizottság határozatát, miszerint a Magefesa csoport részére nyújtott támogatás jogellenes, összeegyeztethetetlen és ezért visszafizettendő. Habár a Bíróság korábbi határozata 8 éve, 2002-ben született, Spanyolország azóta sem teljesítette a visszafizettetési kötelezettségét a Magefesa leányvállalata, az Indosa és annak leányvállalata a CMD felé. Tekintettel arra, hogy jelen ügy nem a Bizottság visz-

szafizettetési, hanem már a Bíróság visszafizettetési határozatának be nem tartása miatt született, a Bizottság az EUMSZ 260. cikke alapján azt kéri a Bíróságtól, hogy a második bírósági ítélet napjától a teljesítésig számítva naponta 131.136 euró összegű büntetés és a két bírósági határozat közti időre vonatkozóan 14,343 euró átalánydíj fizettetéséről határozzon. Egy ilyen határozat vélhetően felgyorsítja a tagállam visszafizettetés érdekében megteendő rendelkezéseit a Magefesa és leányvállalatai felé. A Bizottság eredeti határozata (IP/89/976) 1989-ben született, amikor a Bizottság szerint a vállalkozások javára vállalt hitelgaranciák, a nem piaci feltételekkel adott hitel és a vissza nem térítendő támogatások nem voltak összeegyeztethetőek az uniós állami támogatási szabályokkal. A Bizottság megállapította, hogy a visszafizetendő támogatást a Magefesa vállalat 3 korábbi leányvállalata visszafizette, de a szóban forgó két leányvállalat (Indosa és a CMD) azóta sem. [IP/10/1214 – 2010. szeptember 30.]

REMETEI FILEP ZSUZSANNA

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG LEGJOBB ELJÁRÁSI GYAKORLATOKAT ÖSSZEFOGLALÓ KÓDEXE

STAVICZKY PÉTER¹

Bevezetés

Az alábbi cikk az Európai Bizottság (Bizottság) 2005-ös Állami Támogatási Cselekvési Tervében² meghirdetett eljárási reform második elemét, az állami támogatások ellenőrzési eljárásainak lefolytatására alkalmazott bevált gyakorlatok kódexét ismerteti. Az eljárási reform másik részét, az egyszerűsített eljárásra vonatkozó új szabályokat az Állami Támogatások Joga 2009/1. száma mutatja be részletesen.

Az eljárási reformmal az Európai Bizottság célja az állami támogatásokra vonatkozó eljárási rendelet³ módosításának elkerülésével, vagyis jogalkotás nélkül a lehető legrövidebb időn belül csökkentse az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (EUMSZ) 108. cikk (3) bekezdése szerinti bejelentési eljárások hosszát és elbírálásuk hatékonyságát.⁴

¹ A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0107:FIN:HU:PDF>

³ A Tanács 659/1999/EK rendelete (1999. március 22.) az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról. HL L 83., 1999. 03. 27., 1. o.

⁴ Az Állami Támogatási Cselekvési Terv eredetileg előírnyozta az eljárási rendelet módosítását is, azonban a pénzügyi és gazdasági válság 2008-as kialakulásával a

A Bizottság az állami támogatások ellenőrzési eljárásainak lefolytatására alkalmazott bevált gyakorlatok kódexének⁵ (kódex) megalkotását három vezérlő elv mentén hajtotta végre.

- A kódex az eljárási és végrehajtási rendeletek eddigi alkalmazásának tapasztalatait foglalja össze, azokat nem kerüli meg, és nem tartalmaz „új jogot”, csak azok kiegészítéseként értelmezendő.
- A eljárások sikeres fejlesztéséhez szükséges az, hogy a Bizottság és a tagállamok egyaránt fegyelmezettek és kölcsönösen elkötelezettek legyenek.
- A Bizottság, miközben levonja az együttműködés tagállamok és harmadik felek részéről tapasztalható hiányából adódó következtetéseket, azon munkálkodik, hogy javítsa az általa végzett vizsgálatok és a belső határozathozatali folyamatok minőségét, hogy ezáltal biztosítsa az állami támogatási eljárások nagyobb fokú átláthatóságát, kiszámíthatóságát és hatékonyságát.

Mint az alábbiakban részletesen bemutatásra kerül, a Bizottság azon törekvése mellett, hogy a kódex csak a meglévő gyakorlatot foglalja össze, „a kódex megalkotásával rejtett” vagy kevésbé rejtett jogalkotás is megvalósult, új jogintézmények létrehozatalával (lásd pl. a kölcsönösen elfogadott tervezés intézményét).

A kódex fő célja, hogy útmutatást nyújtson az állami támogatási eljárások mindennapos lefolytatásához, valamint elősegítse a bizottsági szolgálatok, a tagállami hatóságok, illetve a jogi és üzleti közösség közötti hatékonyabb együttműködést és kölcsönös megértést.

Hasonlóan az egyszerűsített eljárásokra vonatkozó közleményhez⁶, a kódex is kivételként kezeli a pénzügyi és gazdasági válság hatásainak csökkentése érdekében hozott intézkedéseket, és ezen eljárások tekintetében a benne foglalt szabályoktól eltérést engedélyez.

Tartalmilag a kódex a Bizottság felé történő hivatalos bejelentést megelőző kapcsolatokat, a bejelentést, a hivatalos vizsgálati eljárást és a panaszok kezelését illetően foglalja össze az eddigi gyakorlat során kialakult és követendő szabályokat. Amint látható lesz, a kódex az álla-

---

Neelie Kroes által vezetett Versenypolitikai Főigazgatóság erőforrásait a válságkezelés kötötte le. Ezért nem került sor a rendelet felülvizsgálatára.

⁵ HL C 136., 2009. 06. 20. 13–20. o.

⁶ HL C 136., 2009. 06. 16. 3. o.

mi támogatások jogához képest még inkább „soft-law”-nak tekinthető, mert nagyon sok indikatív határidőt, illetve nem konkrét meghatározást (pl. a Bizottság törekszik arra/mindent megtesz, hogy) tartalmaz.

1. Előzetes bejelentés

A Bizottság az eljárások hatékonyságának növelése terén folyamatos jelleggel hangsúlyozza az informális kapcsolatfelvétel szükségességét és előnyeit. E tekintetben a kódex is megerősíti a korábbi kommunikációt, amennyiben kiemeli, hogy a bejelentést megelőző, a Bizottság és a bejelentő tagállam közötti kapcsolat (prenotifikáció, előbejelentés) mindkét félnek lehetőséget nyújt a tervezett projekt jogi és gazdasági aspektusainak a bejelentést megelőző informális és bizalmas megvitatására, ezáltal javítja a bejelentések minőségét és teljesebbé teszi azokat. Ebben az összefüggésben a tagállamok a Bizottsággal közösen is kidolgozhatnak a tervezett intézkedés problémás részeit módosító javaslatokat. Az eljárás ezen szakasza tehát nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a Bizottság a hivatalos bejelentést követően az esetet gyorsabban kezelje. A sikeres előzetes bejelentés lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy a bejelentés dátumától számított két hónapon belül határozatot hozzon a 659/1999/EK rendelet 4. cikkének (2), (3) és (4) bekezdése szerint.

A Bizottság kifejezetten ajánlatosnak tartja a bejelentést megelőző kapcsolatfelvételt azokban az esetekben, amelyek olyan sajátos új aspektusokat vetnek fel, amelyek indokolttá teszik az informális előzetes megvitatást. Tagállami kérés esetén a Bizottság bármikor szívesen nyújt informális segítséget.

Ez az eljárási szakasz lehetőséget nyújt arra, hogy a Bizottság munkatársai az érintett tagállammal megvitassák a bejelentést, és útmutatást nyújtsanak számára azzal kapcsolatban, hogy milyen információkat kell tartalmaznia a benyújtandó bejelentési nyomtatványnak ahhoz, hogy az a bejelentés napján teljes legyen, vagyis a Bizottságnak az eljárás hivatalos fázisában már ne kelljen kérdéseket feltennie.

Ez különösen fontos azon bejelentések esetében, amelyek eredeti formájukban nem lennének elfogadhatóak, így jelentősen módosítani kellene, vagy vissza kellene vonni őket. E szakaszba tartozhat továbbá az egyéb jogalapok meglétének elemzése és a korábbi hasonló ügyek feltérképezése is. Ezen felül a bejelentést megelőző szakasz lehetővé

teszi a Bizottság és a tagállam számára, hogy a tervezett projekt közös piaccal való összeegyeztethetőségének bizonyítása elől elhárítsák a legfontosabb versenyjogi aggályokat, gazdasági elemzést készítsenek, megállapítsák annak elvárt tartalmát, valamint adott esetben külső szakértőket vonjanak be. A bejelentő tagállam a bejelentést megelőző szakaszban kérheti a Bizottság munkatársaitól azt is, hogy a bejelentési nyomtatványban szereplő bizonyos információk benyújtására vonatkozó kötelezettséget az adott esetben függessze fel, ha a konkrét körülmények miatt azok sürgősen szükségesek az eset vizsgálatához. Végezetül, a bejelentést megelőző szakasz döntő annak meghatározására nézve, hogy egy ügy első ránézésre (*prima facie*) kezelhető-e az egyszerűsített eljárás keretében (lásd az egyszerűsített eljárásra vonatkozó szabályokat).

Annak érdekében, hogy a bejelentést megelőző szakasz konstruktív és hatékony legyen, az érintett tagállamnak meg kell küldenie a Bizottság részére a tervezett állami támogatási projekt értékeléséhez szükséges információkat, a bejelentési nyomtatványtervezetének formájában. Az ügy gyors kezelésének biztosítása érdekében a személyes találkozókkal szemben a Bizottság alapvetően törekszik arra, hogy a kommunikációra e-mailek vagy konferenciahívások formájában kerüljön sor. A bejelentési nyomtatványtervezet kézhezvételét követő két héten belül a Bizottsági szolgálatai megszervezik az első, a bejelentést megelőző kapcsolatfelvételt.

A kódex vezérlő elvének – az eljárások hatékonyságának növelése – szem előtt tartásával a Bizottság célja, hogy a bejelentést megelőző kapcsolat időtartama főszabályként ne haladja meg a két hónapot, és azt kövesse teljes bejelentés. Amennyiben a bejelentést megelőző kapcsolatfelvétel nem jár a kívánt eredménnyel, a Bizottság lezártnak nyilváníthatja a bejelentést megelőző szakaszt. Mivel az egyes esetek összetettsége hatással van a bejelentést megelőző kapcsolat időtartamára és formátumára is, e kapcsolatfelvétel több hónapot is igénybe vehet. Ezért a Bizottság azt ajánlja, hogy a különlegesen bonyolult esetekben (pl. nagy összegű kutatási és fejlesztési támogatás, nagy összegű egyedi támogatás vagy különösen nagy és összetett támogatási programok) a tagállamok minél hamarabb kezdeményezzenek kapcsolatot, hogy így tegyék lehetővé a bejelentés érdemi megvitatását.

Különösen a jelentős technikai, pénzügyi és a projekthez kapcsolódó egyéb hatásokkal járó esetekben nagyon hasznos a bejelentést megelőző kapcsolatfelvétel során a támogatás kedvezményezettjének bevonása.

Ezért a Bizottság azt ajánlja, hogy a bejelentést megelőző kapcsolatfelvételbe a tagállamok vonják be az egyedi támogatások kedvezményezettjeit is.

A kifejezetten újszerű vagy összetett eseteket leszámítva a Bizottság arra törekszik, hogy a bejelentést megelőző szakasz végén előzetes tájékoztató értékelést bocsásson az érintett tagállam rendelkezésére. Ez a kötelező érvénnyel nem bíró értékelés nem a Bizottság hivatalos álláspontja (tehát a hivatalos bejelentés végeredményére vonatkozóan jogos elvárásokat nem keletkeztet), hanem a bizottsági szolgálatoktól érkező, informális iránymutatás a bejelentéstervezet hiánytalanságáról és a tervezett projekt közös piaccal való, első látásra valószínűsíthető összeegyeztethetőségéről. Különösen bonyolult esetekben a tagállam kérésére a bizottsági szolgálatok írásban is nyújthatnak útmutatást a benyújtandó egyéb információkról. A kódex ez utóbbi rendelkezése kifejezetten előremutatónak tekinthető, mivel a Bizottság mindeddig az eljárások során csak a bejelentés hiányosságaira hívta fel a tagállamok figyelmét, pozitív módon nem segítette őket.

A kódex kifejezetten előírja, hogy a bejelentést megelőző kapcsolatfelvétel szigorúan bizalmas. Az eszmecsere önkéntes alapon zajlik, és nem befolyásolja a konkrét eset hivatalos bejelentést követő kezelését és vizsgálatát.

Szintén a Bizottság aktivitását és pozitív hozzáállását mutatja, hogy a bejelentések minőségének javítása érdekében arra törekszik, hogy kielégítse a tagállamok képzési igényeit. Továbbá, a Bizottság rendszeres kapcsolatban marad a tagállamokkal, hogy megvitassa az állami támogatási eljárások további javításával kapcsolatos kérdéseket, különösen az alkalmazási kört és a vonatkozó bejelentési nyomtatványok tartalmát illetően.

2. Kölcsönösen elfogadott tervezés

A kifejezetten újszerű, műszaki szempontból összetett, illetve egyéb módon kényes vagy rendkívüli sürgősséggel vizsgálandó esetekben a Bizottság a bejelentő tagállamnak kölcsönösen elfogadott tervezést ajánl fel, hogy így növelje az állami támogatási vizsgálat várható időtartamának átláthatóságát és kiszámíthatóságát. A kölcsönösen elfogadott tervezés a tagállam és a Bizottság közötti strukturált együttműködés

egyik formája, amely a vizsgálat valószínű lefolyásának és várható időtartamának kölcsönös tervezésén és megértésén alapul. A kölcsönösen elfogadott tervezés keretében a Bizottság és a bejelentő tagállam különösen az alábbiakban állapodhat meg:

- A szóban forgó esetet prioritásként kezelik, amiért cserébe a tagállam hivatalosan elfogadja, hogy tervezési vagy erőforráskezelési okokból szükség esetén felfüggeszthető az ugyanazon tagállam által bejelentett egyéb ügyek vizsgálata. Ez a lehetőség a föderatív felépítésű, vagy autonóm területekkel rendelkező tagállamok tekintetében azonban alkalmazásakor komoly nehézségeket vethet fel.
- A tagállam, illetve az érintett kedvezményezett által benyújtandó információk, ideértve a szükséges tanulmányok köre, külső szakértők bevonása vagy a bizottsági szolgálatok által végzett egyoldalú adatgyűjtés.
- A konkrét eset Bizottság általi értékelésének valószínű formája és időtartama a bejelentést követően.

A kölcsönösen elfogadott tervezés alá vont esetekben a Bizottság is mindent megtesz, hogy a határidőket betartsa, kivéve, ha a tagállam vagy az érdekelt felek által benyújtott információk váratlan problémákat vetnek fel.

3. Előzetes vizsgálat

A Bizottság célja, hogy gyorsítsa az előzetes vizsgálat időszakát. Ezért az adott ügy jellegét is figyelembe véve, csak egy alkalommal, a bejelentést követő 4-6 héten belül, küld a tagállamnak információkérést. Ha a kölcsönösen elfogadott tervezés keretében a felek nem állapodtak meg másként, akkor a bejelentést megelőző kapcsolatfelvétel lehetővé teszi a tagállam számára, hogy teljes bejelentést nyújtson be, szükségtelessé téve ezáltal a további hivatalos információkérést, és gyorsítva a bizottsági határozat meghozatalát. A Bizottság az első információkérést követően azonban még tehet fel kérdéseket, elsősorban a tagállami válaszok egyes pontjaival kapcsolatban, ez azonban nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a Bizottság súlyos nehézségekkel szembesül az ügy értékelése során, vagy kötelező hivatalos vizsgálati eljárást indítania.

Amennyiben a tagállam nem küldi meg a kért információkat az előírt határidőn belül, akkor egy emlékeztető kérés megküldését követően főszabály szerint a Bizottság az eljárási rendelet 5. cikkének (3) bekezdésében foglaltak szerint értesíti a tagállamot arról, hogy bejelentését visszavontnak tekinti. A Bizottság, ha két információkérő kör lebonyolítása után nem tud az eljárási rendelet 4. cikk (2)–(3) bekezdése szerinti határozatot hozni, megindítja a hivatalos vizsgálati eljárást.

Bizonyos körülmények között az előzetes vizsgálat felfüggeszthető a tagállam kérésére, vagy közös megegyezéssel, amennyiben a tagállam szeretné módosítani a tervezetet és összhangba hozni az állami támogatásra vonatkozó szabályokkal. Felfüggesztés csak előre meghatározott időtartamra engedélyezhető. Amennyiben a tagállam a felfüggesztési időszak lejártáig nem nyújtja be a teljes, első látásra az uniós joggal összeegyeztethető tervezetet, a Bizottság ott folytatja az eljárást, ahol abbahagyta, és az érintett tagállamot értesíti arról, hogy a bejelentést visszavontnak tekinti, vagy – súlyos kétségek felmerülése esetén – haladéktalanul megindítja a hivatalos vizsgálati eljárást.

A bejelentő tagállam saját kérésre értesítést kap a folyamatban lévő előzetes vizsgálat aktuális helyzetéről. A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy egyedi ügyekben az eljárás állásáról tájékoztassák a kedvezményezetteket is.

4. Hivatalos vizsgálati eljárás

A Bizottság akkor indít az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése alapján hivatalos vizsgálati eljárást, ha az előzetes vizsgálat alapján kétségei merülnek fel az intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetősége terén. A kódexben a Bizottság kifejti, hogy prioritásként kezeli ezen eljárások átláthatóságának, kiszámíthatóságának és hatékonyságának növelését, az érdemi határozathozatal elősegítése céljából. A kódex által előírt gyorsító cézzal kialakított lépések az alábbiak.

A határozat közzététele és az érdemi összefoglaló: ha a tagállam nem kéri bizalmas információk törlését az eljárást megindító határozatból, a Bizottság törekszik arra, hogy a határozatot, és az arról az EU összes hivatalos nyelvén készített összefoglalót, illetve az eljárást lezáró határozatot két hónapon belül közzétegye.

Amennyiben a bizalmas információk körét illetően véleménykülönbség alakul ki, a Bizottság ennek mihamarabbi lezárását követően teszi közzé a határozatot. Az eljárás átláthatóságának javítása érdekében a Bizottság a tagállamot, a kedvezményezettet és az egyéb érdekelt feleket (különösen az esetleges panaszosokat) értesíti a bizalmas kezeléssel kapcsolatos bármilyen egyet nem értésből következő valamennyi késelelemről.

Az érdekelt felek észrevételei: főszabály szerint harmadik érdekelt felek az eljárást megindító határozat közzétételétől számított egy hónapon belül tehetnek észrevételeket. E határidő meg hosszabbítása csak kivételes, kellően megindokolt esetben – például nagy mennyiségű tényanyag benyújtásakor vagy a bizottsági szolgálatok és az érintett érdekelt fél közötti kapcsolatfelvételt követően – engedélyezhető.

Ugyanakkor, a különösen összetett esetek vizsgálatához rendelkezésre álló tényanyag összegyűjtése érdekében a Bizottság továbbíthatja a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat másolatát meghatározott érdekelt feleknek (beleértve a szakmai vagy üzleti szövetségeket), és felkérhetik őket arra, hogy nyilvánítsanak véleményt az ügy konkrét aspektusairól.⁷ A véleménynyilvánítás önkéntes, de határidőben – a kézhezvételtől számított egy hónapon belül – kell a Bizottsághoz megérkeznie. Az érdekelt felekkel való egyenlő bánásmódot biztosítandó a Bizottság a támogatás kedvezményezettjét ugyanolyan módon kéri fel észrevételei megtételére. A tagállamok védekezéshez való jogának tiszteletben tartása érdekében a Bizottság továbbítja a tagállamhoz az érdekelt felektől érkezett észrevételek bizalmas adatokat nem tartalmazó változatát, és felhívja a tagállamot, hogy egy hónapon belül válaszoljon. A Bizottság arról is tájékoztatja a tagállamot, ha nem érkezett harmadik felektől észrevétel.

A tagállam észrevételei: az eljárásban részt vevő tagállam privilegizált helyzetét mutatja, hogy számukra az egy hónapos válaszadási

⁷ Az általános ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottságnak jogában áll, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat másolatát megküldje meghatározott érintett feleknek; lásd pl. a T-198/01. sz., Technische Glaswerke Ilmenau kontra Bizottság ügy (EBHT 2004, II-2717. o.) 195. pontját; a T-198/01.R sz., Technische Glaswerke Ilmenau kontra Bizottság ügyet (EBHT 2002, II-2153. o.); valamint a C-74/00. P és C-75/00. P sz., Falck Spa és mások kontra Bizottság egyesített ügy (EBHT 2002, I-7869. o.) 83. pontját.

határidő elmulasztása nem jogvesztő, mivel a Bizottság ezekben az esetekben egy emlékeztető levelet ír, amelyben további egy hónapos határidővel kéri fel az észrevételei megtételére. Ez a határidő azonban igen indokolt, kivételes esetektől eltekintve már nem hosszabbítható, és amennyiben a tagállam csak késve ad véleményt, a Bizottság a rendelkezésére álló információk alapján hozza meg határozatát.

Kiemelendő, hogy a kódex a tagállamok válaszadási hajlandóságát növelendő előírja, hogy: amennyiben a támogatás jogellenes, és a tagállam nem nyújt be észrevételt a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozattal kapcsolatban, akkor a Bizottság az eljárási rendelet 10. cikke alapján információnyújtási rendelkezést hoz. Ha a tagállam nem válaszol erre a rendelkezésre az abban megadott határidőn belül, akkor a Bizottság a rendelkezésére álló információk alapján hoz határozatot.

Felszólítás kiegészítő információk benyújtására: különösen összetett esetekben nem zárható ki, hogy a Bizottságnak további információkra van szüksége a tagállam által a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatra adott válaszban található információkon kívül. A válaszadásra a tagállamnak a Bizottság ez esetben is egy hónapos határidőt ír elő. Amennyiben a tagállam nem válaszol a megadott határidőn belül, a Bizottság azonnal emlékeztető levelet küld, amelyben 15 munkanapban állapítja meg a válaszadás végső határidejét, és tájékoztatja az érintett tagállamot, hogy a határidő lejártá után a Bizottság a rendelkezésére álló információk alapján meghozza határozatát, vagy jogellenes támogatás esetén információnyújtási rendelkezést bocsát ki.

A hivatalos vizsgálat indokolt felfüggesztése: A hivatalos vizsgálat csak kivételes körülmények esetén, csak egyszer a bizottsági szolgálatok és az érintett tagállam közötti közös megegyezés alapján, előzetesen meghatározott időtartamra függeszthető fel. Felfüggesztésre a kódex szerint például abban az esetben kerülhet sor, ha nem jogellenes támogatás esetén a felfüggesztést a tagállam hivatalosan kérelmezi annak érdekében, hogy a projektet összhangba hozza az állami támogatásra vonatkozó szabályokkal, vagy ha a közösségi bíróságok előtt hasonló ügyekben jogvita van folyamatban, amelynek eredménye valószínűleg hatással lesz az eset értékelésére.

A végső határozat meghozatala és a hivatalos vizsgálat indokolt meghosszabbítása: Az eljárási rendelet 7. cikk (6) bekezdésével összhangban a Bizottság a lehető legnagyobb mértékben törekszik arra, hogy az eljárás megindításától számított 18 hónapon belül határozatot hozzon (ez a határidő csak a nem jogellenes támogatásokra vonatkozik). E határidő a Bizottság és az érintett tagállam közös megállapodásával meghosszabbítható. A vizsgálat meghosszabbítása a kódex alapján különösen újszerű projektek vagy újszerű jogi problémákat felvető ügyek esetén lehet helyénvaló. A kódex megfogalmazása szerint a Bizottság arra törekszik, hogy a tagállamtól érkező utolsó információt követően, vagy az utolsó olyan határidőt követően, amelyen belül nem kapott információt, négy hónapon belül elfogadja a végső határozatot.

5. Panaszok kezelése

Korábban az állami támogatások terén a panaszok kezelésére vonatkozóan nem létezett uniós szabályozás. A kódex főszabályként egy nem kötelező tizenkét hónapos határidőt ír elő a Bizottság számára a panaszok kivizsgálására. Ez a határidő azonban az adott ügy körülményeitől függően meghosszabbítható, ha a Bizottságnak a panasz benyújtójától, a tagállamtól vagy harmadik felektől további kiegészítő információra van szüksége.

A Bizottságnak jogában áll, hogy a benyújtott panaszokat – az állítólagos jogsértés mértéke, a kedvezményezett vállalkozás mérete, az érintett gazdasági ágazat vagy hasonló panaszok fennállása alapján – különböző sürgősségi kategóriákba sorolja.⁸ A rá nehezedő munkatehertől függően, és azon jog birtokában, hogy meghatározhatja a vizsgálatok sorrendjét.⁹ A Bizottság tehát bizonyos indokolt körülmények fennállása esetén elhalaszthatja a nem prioritásként kezelendő panaszok kivizsgálását. A Bizottság arra törekszik, hogy a tizenkét hónapos határidőn belül a következő lépéseket megtegye:

⁸ A C-119/97. sz., Ufex és mások kontra Bizottság ügy (EBHT 1999, I-1341. o.) 88. pontja alapján.

⁹ A T-475/04. sz., Bouygues SA kontra Bizottság ügy (EBHT 2007, II-2097. o.) 158. és 159. pontja alapján.

- A Bizottság által prioritásként kezelt esetekben a 659/1999/EK rendelet 4. cikke értelmében határozatot fogad el, amelynek másolatát továbbítja a panaszoshoz.
- A nem kiemelten kezelendő esetben első adminisztratív levelet küld a panaszosnak, amelyben kifejti előzetes meglátásait. Az adminisztratív levél nem a Bizottság hivatalos álláspontját tartalmazza, hanem csak a bizottsági szolgálatok (jellemzően a panaszt kivizsgáló főigazgatóság) által a rendelkezésükre álló információ alapján előzetesen kialakított véleményt, amely a levél keltétől számított egy hónapon belül a panaszos által adott esetben benyújtásra kerülő további észrevételek függvényében módosulhat. Amennyiben az előírt idő alatt a panaszos nem nyújt be további észrevételt, a panaszt a Bizottság visszavontnak tekinti.

A Bizottság minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy a panasz beérkezésének dátumától számított két hónapon belül tájékoztassa a panaszost arról, milyen mértékű prioritást élvez beadványa. Megalapozatlan panasz esetén a Bizottság a panasz beérkezésétől számított két hónapon belül tájékoztatja a panaszost arról, hogy nem áll rendelkezésre elegendő érv a panasszal kapcsolatos véleménynyilvánításra, valamint, hogy további fontos észrevételek egy hónapon belüli benyújtásának hiányában a panaszt visszavontnak fogja tekinteni. A jóváhagyott (létező) támogatásokra vonatkozó panaszokat illetően a Bizottság szintén arra törekszik, hogy a panasz beérkezésétől számított két hónapon belül válaszoljon a panaszosnak.

Amennyiben a Bizottság szerint ez elősegíti a panasz kivizsgálását, a panasz nem bizalmas változatát továbbítják az érintett tagállamnak, hogy az megtehesse észrevételeit. A tagállamokat és a panasztevőket rendszeresen tájékoztatják a panasz feldolgozásáról vagy lezárásáról. Cserébe a Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy tartsák be a hozzájuk továbbított panaszokkal kapcsolatos észrevételek benyújtására és a tájékoztatásnyújtásra megszabott határidőket. Amennyiben a tagállami válaszadást illetően nem okoz nehézséget, a Bizottság a panaszt eredeti nyelven továbbítja a tagállamnak. A tagállam kérésére a Bizottság fordítást készít, ami természetesen befolyásolhatja az eljárás időtartamát.

A kódexben a Bizottság arra is felhívja a panaszosok figyelmét, hogy jogellenes támogatások esetében saját jogaik védelme érdekében nemzeti bíróságokhoz is fordulhatnak.¹⁰

6. A Bizottság belső eljárásai

A Bizottság a kódexben kifejtette, hogy az eljárások gyorsítása érdekében felülvizsgálja, hogy saját belső döntéshozatali eljárásait, hogyan tudná megváltoztatni, szükség esetén a belső jogi kereteket és gyakorlatot módosítani.

7. A kódex felülvizsgálata

A kódex 2009. szeptember 1-jét követően bejelentett vagy ezt követően a Bizottság tudomására jutott intézkedések vizsgálatára alkalmazandó. A Bizottság a jövőben tervezi a kódex felülvizsgálatát egyrészt, az állami támogatási eljárás alapjául szolgáló jogszabályi, értelmezési és igazgatási intézkedések vagy az európai bíróságok joggyakorlata változásának figyelembevétele, másrészt a kódex alkalmazása során gyűjtött tapasztalatok kódexbe foglalása érdekében, azonban a felülvizsgálatra konkrét időtartamot nem írt elő.

Befejezés

A kódex elfogadása remélhetőleg egy sor kérdést tisztáz a tagállami hatóságok számára és hozzájárul ahhoz, hogy az támogatási tervezetek bejelentése a korábbiakhoz képest gyorsabban és zökkenőmentesen valósuljon meg. A kódex áttekintését követően egyértelmű, hogy a Bizottság igen nagy hangsúlyt fektet a tagállamokkal folytatott informális egyeztetésekre és az előbejelentésre. Az informális bejelentések és

¹⁰ A harmadik személyek számára állami támogatási szabályok megsértése esetén nemzeti bíróságok előtt nyitva álló jogorvoslati lehetőségeket, a tagállamokat a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizettetésére felszólító bizottsági határozatok hatékony végrehajtásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 272., 2007.11.154. o.) foglalja össze.

kapcsolatfelvétel lehetőséget biztosít a tagállamok és a Bizottság számára, hogy kötetlen formában tekintsék át a tagállam tervezetét és így a Bizottság részéről felmerülő kérdéseket a lehető leghamarabb tisztázni lehet. Ezáltal a hivatalos bejelentések elbírálásának hossza várhatóan csökkenni fog, mivel a bizottsági ügyintézőknek lényegesen több információ áll majd már a bejelentés megtételekor rendelkezésükre, így vélhetőleg kevesebb, valamint konkrétabb kérdést kell feltenniük a jóváhagyó határozat elfogadásához. Tekintettel arra, hogy az általános csoportmentességi rendelet¹¹ elfogadásával a tagállamok számára a bejelentés nélkül kezelhető támogatási kategóriák száma jelentősen kiszélesedett az eljárások a jövőben csak a valóban szükséges esetekben indulnak. E kettős hatás (kevesebb bejelentés, hatékonyabb eljárás-kezelés) következtében pedig a tagállami döntéshozók az Állami Támogatási Cselekvési Terv lépései, azon belül is az eljárási reform után kiszámíthatóbb helyzetbe kerültek. Ezért várhatóan a jövőben kevésbé lesz „elrettentő hatása” annak, ha egy támogatási intézkedést a Bizottsággal engedélyeztetni kell majd. Közvetett módon ez a jogellenesen nyújtott támogatások számának csökkenését is jelentheti, ezáltal nőhet a jogbiztonság a tagállamok támogatásnyújtási gyakorlatában. Mindezen várható hatások természetesen feltételezik a tagállamok és a Bizottság aktív együttműködését és közös felelősségvállalását az eljárások gyorsítása tekintetében.

A kódex másik fontos következménye, hogy a Bizottság magára nézve (többé-kevésbé) kötelező határidőket állapított meg a panaszok kezelésére. Ezáltal erősödik a harmadik felek jogvédelme az állami támogatások terén. A hatékonyabb panaszkezelés pedig közvetett módon szintén hozzájárulhat ahhoz, hogy a tagállamok csak a belső piaccal összeegyeztethető támogatások nyújtását vállalják.

¹¹ A Bizottság 800/2008/EK rendelete (2008. augusztus 6.) a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) HL L 214., 2008. 08. 09., 3–47. o.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ TÁMOGATÁS VISSZAFIZETTETÉSÉT ELRENDELŐ BIZOTTSÁGI HATÁROZAT ESETÉN A VISSZATÉRÍTÉS KAMATAINAK SZÁMÍTÁSÁHOZ

GIBA GÁBOR¹

Az Európai Bizottság (Bizottság) támogatás visszafizettetését elrendelő határozata esetén a jogtalanul igénybe vett állami támogatást kamatos-
tul kell visszafizetni. Jelen útmutató célja, hogy összefoglalja, hogy a
Bizottsága a visszafizetendő támogatás kiszámításra vonatkozóan mi-
lyen gyakorlatot tart elfogadhatónak.

I. Az alkalmazandó joganyag

Jelen útmutató az alábbi dokumentumokra hivatkozik:

- A jogellenesen nyújtott támogatások visszafizettetése során alkalmazandó kamatlábakról szóló bizottsági közlemény² (továbbiakban: 2003. május. 8-i közlemény);
- 794/2004/EK rendelet *az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról* szóló

---

¹ A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

² HL C 110., 2003. 05. 08., 21. o.

659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról³ (továbbiakban: 794/2004/EK rendelet) V. fejezet (“a jogellenes támogatás visszatérítésének kamata”) 9–11. cikkei;

- 271/2008/EK rendelet az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 794/2004/EK rendelet módosításáról⁴ (továbbiakban: 271/2008/EK rendelet) 3–4. cikkei.

A Bizottság annak érdekében, hogy a visszafizetetéshez alapul vett kamatlábak a lehető legjobban közelítsék a valós piaci kamatokat, évente megállapítja a referencia-alapkamatláb nagyságát és soron kívül is aktualizálja, ha az ehhez alapul vett kamatláb – Magyarországon a BUBOR – 15%-nál nagyobb mértékben változik. A visszatérítési kamatláb a referencia-alapkamatláb 100 bázisponttal növelt értéke.

A Bizottság a kamatlábakat „A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról” című közleményben⁵ leírtaknak megfelelően állapítja meg. A referencia-kamatlábak elérhetők az interneten⁶ is. A visszafizetési kamatlábak jelenlegi módon történő számítása csak 2008. július 1-jétől érvényes⁷, ezért a korábbi esetekre az előbb említett honlapon közzétett kamatlábat kell alkalmazni a 100 bázispontos felár hozzáadása nélkül, ugyanis akkor még a közzétett kamatlábak tartalmazták a felárat.

II. A szabályok összefoglalása

Az alkalmazandó szabály mindig a Bizottság visszafizetést elrendelő határozatának a Hivatalos Lapban való publikálásakor hatályos szabály. A visszafizetési kamatlábakat a támogatás nyújtásának kezdő dátumától kezdve kell figyelembe venni (még akkor is, ha ez korábban

³ HL L 140., 2004. 04. 30., 1–134. o.

⁴ HL L 82., 2008. 03. 25., 1–64. o.

⁵ HL C 14, 2008. 01. 19., 6–9. o.

⁶ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

⁷ A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról, HL C 14., 2008. 01. 19., 6–9. o.

történt, mint a visszafizetés rendjéről szóló hatályos joganyag hatályba lépése), egészen addig, amíg a támogatás visszafizetésre, vagy – a Bizottság egyetértése esetén – zárolt számlára nem kerül.

Az alábbi tábla összefoglalja, hogy a visszatérítésre mikor milyen szabály volt alkalmazandó.

Határozat időpontja	Alkalmazandó szabály	Alap(vető) elvek
2003. május 8-a előtt	nem volt	A visszafizetést elrendelő bizottsági határozat által megadott számítás vagy a tagállami jogban alkalmazott, vagy az esetjogon alapuló kamatláb alkalmazása is megfelelő lehetett.
2003. május 8-tól 2004. május 19-ig	2003. május 8-i közlemény	A támogatás első részletének nyújtásakor érvényes referencia ráta, mely <u>ötévente</u> felülvizsgálendő.
2004. május 20-tól 2008. április 14. között	794/2004/EK rendelet	
2008. április 14-e után	271/2008/EK rendelet	A támogatás első részletének nyújtásakor érvényes referencia ráta (2008.07.01-től referencia-alapkamatláb (reference rate) +100 bázispont), mely <u>évente</u> felülvizsgálendő.

1. A visszafizetendő összeg kiszámítása (2008. április 14-től érvényes szabályok szerint)

Példánkban olyan támogatás visszafizetésére vonatkozóan számítottunk kamatot, mely esetében a támogatás nyújtásának dátuma 2007. március 24., a visszafizetésre vonatkozó döntés 2008. szeptemberében született. Az érintett tagállam Magyarország, a támogatás összege 2 millió forint és a visszafizetés dátuma 2009. december 31.

1.1. A Kamatos kamatozással való számításra vonatkozó alapformula

$$\text{Jelenérték} = \text{Múltbeli Érték} \times (1 + \text{kamatláb})^{\text{évek}}$$

Ha a visszafizetési időszak hossza nem egész években kifejezhető, ki kell számolni az éven belüli napok számát, és ezt a hatványkitevőben meg kell jeleníteni, a következő módon:

$$\text{Jelenérték} = \text{Múltbeli Érték} \times (1 + \text{kamatláb})^{\text{napok száma} / 365}$$

Példánk alapján (2009. december 31-i visszafizetés esetén) a formula a következő:

$$\text{Jelenérték} = 2\,000\,000 \times (1 + 2007. \text{ 03. 24-i kamatláb})^{365/365} \times (1 + 2008. \text{ 03. 24-i kamatláb})^{365/365} \times (1 + 2009. \text{ 03. 24-i kamatláb})^{282/365}$$

1.2. Az alkalmazandó kamatláb

A számításban az első egyéves időszakra mindig a támogatási nyújtásának időpontjában érvényes kamatlábat kell figyelembe venni, majd e helyett évente a támogatásának nyújtásának évfordulóin érvényes kamatlábakat kell alkalmazni. A 2008. július 1-je előtti időszakra vonatkozóan a referencia-kamatlábhoz 100 bázispontot kell adni, az ezután publikált referencia-kamatlábhoz viszont nem, mivel azok ezt már tartalmazzák.

Egy Magyarországon 2007. 03. 24-én nyújtott és 2009. december 31-ig visszafizetett támogatás esetében az alábbi táblázatban megtalálhatók azok a referencia-kamatlábak és referencia-alapkamatlábak, melyek érvényben voltak, valamint azok a visszafizetési kamatlábak, melyeket a számításhoz használni kell:

⁸ 282 nap telt el 2009. március 24-e és 2009. december 31-e között.

Referencia -kamatláb Magyarországra vonatkozóan	Visszafizetési kamatláb
2007. 01. 01 –2007. 12. 31. 8,54%	2007/03/24-től 2008/03/23-ig 8,54% (100 b.p. nélkül)
2008.01.01–2008. 05. 31. 7,58%	
2008.06.01 –2008. 06. 31. 8,72%	2008/03/24-től 2009/03/23-ig 7,58% (100 b.p. nélkül)
2008.07.01 – 2008.12.31. 8,58%	
2009.01.01–2009.10.30. 10,01%¹	2009/03/24-től 10,01% + 100 b.p. = 11,01%

A példa alapján tehát a 2009. december 31-én visszafizetendő összeg:

$$\text{Jelenérték} = 2\,000\,000 \times (1 + 8,54\%)^{19} \times (1 + 7,58\%)^1 \times (1 + 11,01\%)^{282/365}$$

$$\text{Excelben: Jelenérték} = 2\,000\,000 * (1,0854)^{19} * (1,0758) * \text{HATVÁNY}(1,1101; 282/365)$$

$$\text{Jelenérték} = \mathbf{2\,531\,618,36\,Ft}$$

2. A visszafizetendő összeg kiszámítása a 2008. április 14-e előtt érvényes szabályok szerint

2.1. Kamatos kamatozással való számítás

A kamatos kamatlábak alkalmazására vonatkozó szabályok (a 2003. május 8-i közlemény és a 794/2004/EK rendelet) megegyeznek a fent ismertetettel, azzal a különbséggel, hogy az alkalmazandó kamatlábat 5 évente kell váltani az előbbieken ismertetett évenkénti váltás helyett. A kamatlábhoz itt sem kell hozzáadni a 100 bázispont felárat, kivéve, ha az adott ügyben hozott határozat másként rendelkezett.

⁹ Referencia-alapkamatláb

2.2. Egyszerű/nominális kamatozással való számítás
Éves időszakra számított egyszerű kamat a visszafizetendő összeg nominális értéke alapján. Az alkalmazandó kamatláb a referencia-kamatláb. A kamatlábhoz itt sem kell hozzáadni a 100 bázispont felárat, kivéve, ha a határozat másként rendelkezett.

Melléklet

794/2004/EK rendelet az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról¹⁰ (továbbiakban: 794/2004/EK rendelet) V. fejezet 9–11. cikkei módosítva 271/2008/EK rendelet az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 794/2004/EK rendelet módosításáról¹¹ 3–4. cikkei által (konszolidált szöveg)

V. FEJEZET A JOGELLENES TÁMOGATÁS VISSZATÉRÍTÉSÉNEK KAMATA

9. cikk

A kamat meghatározásának módszere

- (1) Amennyiben külön határozat másképpen nem rendelkezik, a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével nyújtott állami támogatás visszatérítése esetén alkalmazandó kamatláb a Bizottság által minden egyes naptári év előtt meghatározott éves százalékos kamatláb.
- (2) A kamatlábat úgy kell megállapítani, hogy 100 bázisponttal kell növelni az egy évre vonatkozó pénzügyi kamatlábat. Amennyiben ezek az adatok nem állnak rendelkezésre, a három hónapos pénzügyi kamatot, vagy ennek hiányában az államkötvények hozamát kell használni.
- (3) Megbízható pénzügyi kamatláb vagy kötvényhozam, vagy azzal egyenértékű adatok hiányában, illetve rendkívüli körülmények

¹⁰ HL L 140., 2004.4.30., 1–134. o.

¹¹ HL L 82., 2008.3.25., 1–64. o.

esetén a Bizottság – az érintett tagállammal (tagállamokkal) szoros együttműködésben – eltérő módszerrel, a rendelkezésére álló információk alapján határozhatja meg a visszatérítési kamatlábat.

- (4) A visszatérítési kamatlábat évente felül kell vizsgálni. Ennek alapján az alapkamatlábat az adott év szeptemberében, októberében és novemberében jegyzett egyéves pénzügyi kamatlábak alapján határozzák meg. Az így kiszámított kamatlábat a következő év egészében alkalmazni kell.
- (5) Tekintettel a nagymértékű és hirtelen ingadozásokra, a kamatlábat minden olyan alkalommal aktualizálni kell, amikor a megelőző három hónapra számított átlagos kamatláb több mint 15%-kal eltér az érvényben lévő kamatlábtól. Az említett új kamatláb a számításhoz figyelembe vett hónapot követő második hónap első napjától alkalmazandó.

10. cikk

Közzététel

A Bizottság az állami támogatások visszatérítésére vonatkozóan érvényben lévő és a tárgyra vonatkozó korábbi kamatlábakat az Európai Unió Hivatalos Lapjában és tájékoztatás céljából az interneten teszi közzé.

11. cikk

A kamat felszámításának módszere

- (1) Az alkalmazandó kamat mértéke az azon időpontra vonatkozó kamatlábnak felel meg, amikor a jogellenes támogatást első alkalommal a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották.
- (2) A kamatlábat konszolidált alapon a támogatás visszatérítésének időpontjáig kell alkalmazni. Az előző évben felhalmozott kamat a következő években tovább kamatozik.
- (3) Az (1) bekezdésben említett kamatlábat a teljes időszakra alkalmazni kell a visszatérítés időpontjáig. Ha azonban a jogellenes támogatásnak a kedvezményezett részére történő első rendelkezésére bocsátása és a támogatás visszatérítésének időpontja között egy évnél hosszabb idő telt el, a kamat mértékét az éves időszakokra újra kell számolni, az újrászámítás időpontjában hatályos kamatláb alapulvételével.

A TILTOTT TÁMOGATÁSOK VISSZATÉRÍTÉSE KÖZVETETT KEDVEZMÉNYEZETTEKTŐL

LUCIUS ÁGNES

Jelen összefoglaló „A tiltott támogatások visszatérítésének legújabb esetjoga” című cikk¹ folytatásaként az Európai Unió Bírósága visszatérítési ügyekben hozott ítéleteit kívánja ismertetni. Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 108. cikkében meghatározott eljárás részletes szabályait, ezen belül a jogellenes támogatások visszatérítését az EK-Szerződés 93. cikkének [2009. december 1-je óta EUMSZ 108. cikke] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet² (a továbbiakban: 659/1999/EK rendelet) 14. cikke szabályozza. A 14. cikk (1) bekezdése értelmében „Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére (a továbbiakban: visszatérítési határozat). A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését, amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével.”

A jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást azon vállalkozásokkal kell visszafizettetni, amelyeknek abból ténylegesen előnyük

---

¹ LUCIUS ÁGNES: *A tiltott támogatások visszatérítésének legújabb esetjoga*. (2) Állami Támogatások Joga 2010/1.

² HL L 83/1, 1999. 03.27.

származott. Ez sok esetben azt jelenti, hogy olyan vállalkozásoknak is vissza kell téríteniük a támogatás révén szerzett előnyüket, amelyek ténylegesen soha nem voltak a támogatás címzettjei, azonban közvetlenül mégis előnyük származott a támogatásból. Az Európai Unió Bíróságának korábbi joggyakorlatában kikristályosodott elv³, hogy jogtalan előny átruházására akkor kerül sor, ha a támogatás eredeti kedvezményezettjének eszközeit a piaci értéküknél alacsonyabb áron értékesítik, vagy olyan jogutód vállalkozásra ruházzák át, amelyet a visszatérítetési határozat megkerülése érdekében hoztak létre.

Jelen cikk célja két olyan jogeset ismertetése, melynek keretében a Bizottság közvetett kedvezményezettől rendelte el az uniós joggal összeegyeztethetetlen támogatás visszatérítetését. Mint látni fogjuk, az Assogestioni (és Fineco) ügyben az Elsőfokú Bíróság jóváhagyta a Bizottság határozatát, ellenben az MTU Friedrichshafen GmbH ügy esetében túlzottan hipotetikusnak, és megalapozatlannak ítélte meg a visszatérítetés elrendelését a közvetetten kedvezményezettnek tartott MTU-val szemben, ezért megsemmisítette a bizottsági határozat vonatkozó részét.

1. Az Assogestioni (és Fineco) ügy⁴

Az Assogestioni (és Fineco) ügy alapját egy, az Európai Bizottságnak (a továbbiakban: Bizottság) be nem jelentett, adókedvezményeket biztosító támogatási program képezte. Az érintett jogszabály a 2003. november 24-én 326. sz. alatt törvényerőre emelt, 2003. szeptember 30-i 269. sz. „a gazdaság fejlesztésére és az állami költségvetés kiigazítására irányuló intézkedésekről” szóló olasz törvényerejű rendelet⁵ (a továbbiakban: DL 269/2003) 12. cikke az Európai Unió szabályozott értékpapírpiacain jegyzett, gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságok részvényeire specializálódott, átruházható értékpapírokkal foglalkozó egyes kol-

³ T-291/06. sz. ügy – Operator ARP sp. z o. o. kontra Bizottság, HL C 193., 2009. 08. 15., 18. o., 2009. július 1-jei ítélet. [EBHT 2009, II-02275. o.]; C-277/00. sz. ügy – Németország kontra Bizottság, 2004. április 29-i ítélet [EBHT 2004, I-3925. o.]

⁴ T-445/05. sz. ügy - Associazione italiana del risparmio gestito és Fineco Asset Management SpA kontra Bizottság, HL C 90., 2009. 04. 18., 24. o.

⁵ decreto legge recante „Disposizioni urgenti per favorire lo sviluppo e la correzione dell’andamento dei conti pubblici.

lektív befektetési szervezetekre (a továbbiakban: specializált befektetési szervezetek) vonatkozó adójogi szabályozást módosította. E cikk rendelkezett többek között arról, hogy attól a költségvetési évtől kezdve, amelynek során bizonyos különleges követelmények teljesülnek, a specializált befektetési szervezetekbe történő befektetésekből származó jövedelmek után a befektető vállalkozásoknak a szokásos 12,5% helyett 5% mértékű, a társasági adót helyettesítő adót kellett fizetniük.

A Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárás lefolytatását követően ki mondta, hogy a szóban forgó intézkedés teljesíti az EK-Szerződés 87. cikk (ma: az Európai Unió működéséről szóló Szerződés – a továbbiakban: EUMSZ 107. cikk) (1) bekezdésében foglalt kritériumokat. Fennáll ugyanis a szelektív versenyelőny feltétele a specializált befektetési szervezetek, illetve azon gyengén vagy átlagosan tőkésített vállalkozások vonatkozásában, amelyek részvényeit az említett specializált befektetési szervezetek birtokolják. A biztosított előnyök állami forrásból származnak, hiszen az állam az Államkincstárba rendes körülmények között befolyó bevételekről mond le. Végül, a támogatás mind a specializált befektetési szervezetek, mind a gyengén tőkésített társaságok esetében érinti a tagállamok közötti kereskedelmet is. A támogatás kedvezményezettjei vonatkozásában úgy ítélte meg, hogy a befektetők adójának csökkentése közvetetten állami támogatásnak minősül a gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságok részvényeibe való befektetésekre specializálódott szervezetek javára. Véleménye szerint, bár nem minden specializált befektetési szervezet részesülhetett közvetlenül a befektetőinek biztosított adócsökkentés előnyeiből, de közvetetten mégis gazdasági előnyhöz jutott. Tehát az olyan befektetőknek nyújtott adózási kedvezmény, amelyek a specializált befektetési szervezetekbe fektettek be, maguknak e szervezeteknek biztosított előnyt. Ezen felül azon gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságokat is a támogatás közvetett kedvezményezettjeiként azonosította, amelyek részvényeit specializált befektetési szervezetek birtokolták, mivel számukra a szóban forgó intézkedés olyan közvetett szelektív versenyelőnyt biztosított, amely a részvényeik iránti kereslet növekedésében és a likviditásuk növekedésében nyilvánulhatott meg.

Mindezek alapján a Bizottság úgy határozott, hogy a támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal, és azt az EK-Szerződés 88. cikk (EUMSZ 108.) cikk (3) bekezdésének megsértésével léptették hatályba. A támogatás közvetlen kedvezményezettjeiként a befektetőket, közve-

tett kedvezményezettjeiként pedig a specializált befektetési szervezeteket és a gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságokat azonosította. Ennek megfelelően az Olasz Köztársaságnak meg kellett semmisítenie a támogatási intézkedést, és a Bizottság arra utasította, hogy tegyen meg minden szükséges lépést a jogszerűtlenül nyújtott támogatás visszavonásának érdekében.

A Bizottság határozatát 2005. december 19-én benyújtott keresetével megtámadta az Assogestioni és a Fineco Asset Management SpA. Az Assogestioni a vagyonkezelő társaságok és a vagyonkezelői szolgáltatásokat nyújtó társaságok közös érdekeinek előmozdítása céljából létrehozott szervezet. A Fineco Asset Management SpA egy részvénytársasági formában létrehozott vagyonkezelő társaság, amely két közös alapkezelői feladatait látta el a gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságokra specializálódott azon három, Olaszországban működő közös alap közül, amelyek a DL 269/2003 12. cikke szerinti adójogi intézkedés előnyeiben részesültek.

A felperesek mindenekelőtt azzal érveltek, hogy a visszatérítési kötelezettség megállapítása a támogatás közvetett kedvezményezettjei vonatkozásában jogellenes. Véleményük szerint ugyanis a 659/1999/EK rendelet 14. cikkéből az következik, hogy a visszatérítetési előírás a támogatásoknak csak a közvetlen és tényleges kedvezményezettjeit érintheti. A felperesek az érintett, a változó alaptőkéjű befektetési társaságokkal és vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságokkal szemben aránytalanak ítélték az üzleti eredményükre kivetett helyettesítő adó csökkentésének megfelelő összeg visszatérítését azon az alapon, hogy az előny, amelyben részesültek, a kapott megbízási díjak növekedésében nyilvánult meg. Nem értettek egyet azzal, hogy a visszatérítendő összeg nem azon előny összegének felel meg, amelyben a vállalkozások ténylegesen részesültek. Másodszor, azt állították, hogy a visszatérítetési előírás végrehajtása az arra kötelezetteket hátrányosabb helyzetbe hozná ahhoz képest, amelyben a szóban forgó intézkedés hiányában lennének, mivel az adócsökkentésnek megfelelő összeg visszatérítése olyan terhet képezne, amelyet egyébként nem kellett volna viselniük. Ezen felül nincs lehetőségük arra, hogy e terhet továbbhárítsák a befektetőkre. Végül megjegyezték, hogy az olasz hatóságoknak nem áll módjukban végrehajtani az olyan szakosodott befektetési szervezetekkel szemben előírt visszatérítetést, amelyek székhelye valamely más tagállamban található, vagyis a szóban forgó visszatérítetési előírás

nem csupán jogellenes, hanem alkalmazhatatlan is, ráadásul a specializált befektetési szervezetek székhelyén alapuló hátrányos megkülönböztetést is eredményez.

Az Elsőfokú Bíróság (ma: Törvényszék) értékelése során mindenképp előtt azt hangsúlyozta, hogy az EK-Szerződés 87. (EUMSZ 107.) cikk anélkül tiltja az állam által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott támogatásokat, hogy különbséget tenne aszerint, hogy a támogatásokhoz kapcsolódó előnyöket közvetlenül vagy közvetve biztosítják, de a 659/1999/EK rendelet sem tesz különbséget közvetlen és közvetett kedvezményezettek között.

Ezt követően azt vizsgálta, hogy a Bizottság helyesen minősítette-e vállalkozásoknak a közvetett kedvezményezetteket. Bizonyos esetekben e specializált befektetési szervezetek társasági formában működtek, és mint vállalkozások, maguk is a csökkentett mértékű helyettesítő adó hatálya alá tartozhattak. Más esetekben az említett szervezetek nem rendelkeztek ugyan jogi személyiséggel, viszont olyan vállalkozások kezelték őket, amelyek szintén részesültek a szóban forgó előnyben. Márpedig a felperesek az ilyen jogi személyiséggel nem rendelkező szerződéses alapokat kezelő társaságok létezését és vállalkozásként minősítését nem vitatták. Ebből következik, hogy a szóban forgó intézkedés az EK Szerződés 87. (EUMSZ 107.) cikk (1) bekezdése értelmében vett vállalkozásokat részesít előnyben.

Végül az Elsőfokú Bíróság a visszatérítési kötelezettség elrendelésének jogszerűségét vizsgálta. Megismételte, hogy a jogellenes támogatás visszatérítés útján történő megszüntetése a jogellenesség megállapításának logikus következménye, célja pedig a korábbi helyzet visszaállítása. Ennek megfelelően a korábbi helyzet visszaállítása érdekében történő visszatérítés főszabály szerint nem tekinthető aránytalan intézkedésnek a Szerződés állami támogatásokkal kapcsolatos rendelkezéseinek céljaihoz képest, hiszen a visszatérítéssel a kedvezményezett elveszti azt az előnyét, amelyet a piacon versenytársaival szemben élvezett.

A pénzügyi jellegű támogatásokkal kapcsolatban a korábbi helyzet helyreállítása azt jelenti, hogy amennyire lehetséges, vissza kell térni ahhoz az állapothoz, amely akkor következett volna be, ha a szóban forgó ügyleteket adócsökkentés nélkül hajtották volna végre. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a múltbeli helyzetet olyan hipotetikus tényezők alapján kellene eltérő módon rekonstruálni, mint azok a gyakran bonyolult döntések, amelyeket az érdekelt gazdasági szereplők

hozhattak volna, ha a támogatás nem létezett volna, hiszen a támogatás alapulvételével ténylegesen meghozott döntések gyakran visszafordíthatatlannak bizonyulnak.

A Bizottság határozata alapján a visszatérítendő támogatás megfelel a rendes helyettesítő adó és a kérdéses adózási ösztönzőkkel csökkentett helyettesítő adó közötti különbségnek. A visszatérítést a specializált befektetési szervezetekkel és az e szervezeteket kezelő vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságokkal szemben kell elrendelni, és e kötelezettség mind a támogatás közvetett kedvezményezettjeiként, mind pedig a helyettesítő adó megfizetésére köteles adóalanyokként terheli őket. Ugyanakkor a határozat nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a befektetési szervezetek vagy az e szervezeteket kezelő vállalkozások ennek megfelelő összeget követeljenek befektetőiktől, amennyiben ezt a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik. Emellett a Bizottság azt is lehetségesnek tartotta, hogy az egyéni kedvezményezetteknek nyújtott támogatások közül néhány vagy mindegyik a de minimis támogatásokra vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozzon.

A felperesek érvelésükben ugyanakkor arra hivatkoztak, hogy a megtámadott határozat olyan előny visszatéríttetését rendelte el, amely teljes mértékben eltér attól, amelyben a specializált befektetési szervezetek és az e szervezeteket kezelő vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságok részesültek. Ugyanis annak az adócsökkentésnek az összegét kellett volna visszatéríteniük, amelynek a befektetők voltak a közvetlen kedvezményezettjei, miközben az őket megillető előny a Bizottság értékelése szerint is a jegyzési díjaik és megbízási díjaik növekedésében nyilvánult meg.

Ezzel szemben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy adóalanyi minőségükben a specializált befektetési szervezetek vagy az e szervezeteket kezelő vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságok az egyedüli lehetséges jogalanyok, akikkel szemben az Olasz Köztársaság eljárhat a jogellenes támogatás visszatéríttetése érdekében. Másrészről, a jogellenes támogatás kedvezményezettjeiként a támogatás velük történő visszatéríttetése nem tekinthető aránytalannak. A szóban forgó adócsökkentés ugyanis az, amely előidézte a verseny torzulását. Végezetül megjegyezte, hogy a felperesek által hivatkozott gyakorlati nehézségek nem vonhatják kétségbe a visszatérítés elrendelésének érvényességét.

2. Az MTU Friedrichshafen GmbH ügy

A Motoren- und Turbinen-Union Friedrichshafen GmbH (a továbbiakban: MTU) ügy ugyancsak a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatás közvetett támogatottjának problémakörét érinti. A Bizottság határozatát az 1998. április 9-én bejelentett, a hajó- és csónakmotorok gyártásával foglalkozó SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH (a továbbiakban: SKL-M), szerkezetátalakítása keretében nyújtott pénzügyi támogatásokra, valamint az MTU és az SKL-M között 1997-ben létrejött szerződésekre alapította.

Utóbbi szerződések közül az első megállapodás vételi opciót biztosított a nagy teljesítményű dieselmotorokat gyártó ágazatban működő MTU-nak az SKL-M üzletrészeinek megvásárlására. A második, a „Wechselseitiger Lizenz- und Kooperationsvertrag zwischen SKL-M und MTU” (a továbbiakban: WLKV) elnevezésű, közös vállalat létrehozására irányuló megállapodás meghatározta többek között a két vállalkozás know-how-ja közös felhasználásának módjait. Az utóbbi megállapodásnak megfelelően 2000. június 15-én engedélyezték az MTU számára az SKL-M know-how-jának harmadik személyekkel szembeni kizárólagos használatát. Ellenszolgáltatásként az SKL-M a vállalat fejlesztési költségeinek fedezésére összesen 6,71 millió DEM (3,43 millió euró) összeget kapott, amely kevesebbnek bizonyult a ténylegesen felmerült fejlesztési költségeinél. 2000. június 16-án megállapították az SKL-M fizetéképtelenségét.

A Bizottság – egy információnyújtási rendelkezés kiadását követően meghozott – határozatában kifejtette, hogy az SKL-M-nek fizetett szerkezetátalakítási támogatások nem felelnek meg a *nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentését és szerkezetátalakítását célzó állami támogatásokról* szóló közösségi iránymutatásokban⁶ rögzített feltételeknek, továbbá a Német Szövetségi Köztársaság nem szolgáltatott elegendő információt ahhoz, hogy a Bizottság kizárhassa azt a lehetőséget, hogy az MTU közvetve részesült az SKL-M-nek nyújtott támogatásokból.

Mivel az MTU által a know-how megszerzéséért fizetett összeg kevesebb volt az SKL-M tényleges költségeinél, ezért az SKL-M-nek nyújtott szerkezetátalakítási támogatás legalább részben kompenzálhatta SKL-M ebből adódó veszteségeit, ráadásul a know-how haszná-

⁶ HL 1994., C 368., 12. o.

lata inkább az MTU érdekeit szolgálta. Ennek megfelelően a Bizottság érvelése szerint a know-how átruházása egyenértékű lehetett az állami támogatás MTU részére történő átadásával. Ezt követően a Bizottság az SKL-M-nek nyújtott 67,017 millió DEM (34,26 millió euró) összegű állami támogatást összeegyeztethetetlennek minősítette a közös piaccal, és elrendelte összesen 5,30 millió DEM (2,71 millió euró) visszatérítését, amelyet az SKL-M-nek és az MTU-nak egyetemleges felelősséggel kellett visszatérítenie.

Az MTU keresetet nyújtott be a határozat megsemmisítése iránt az Elsőfokú Bírósághoz, melynek alátámasztására két jogalapot terjesztett elő. Az elsőt az indoklási kötelezettség megsértésére és a számára nyújtott állami támogatás fennállására vonatkozó téves jogalkalmazásra, a másodikat pedig a 659/1999/EK rendelet 13. cikke (1) bekezdésének téves alkalmazására, valamint a tények helyes és pártatlan vizsgálata eljárási biztosítékának a megsértésére alapította.

A második jogalap vizsgálatával kezdve az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 659/1999/EK rendelet 13. cikkének (1) bekezdése nem teszi lehetővé a Bizottság számára, hogy akár egyetemlegesség címen valamely vállalkozástól megkövetelje a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás egy részének visszatérítését, amennyiben hipotetikus az állami forrásokból történő átutalás. A 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése szerint „amennyiben egy tagállam nem tesz eleget az információnyújtási rendelkezésnek, a Bizottság a határozatot a rendelkezésre álló információk alapján hozza meg.” Márpedig a Bizottság határozatának (88) preambulum-bekezdésében csupán azt állapította meg, hogy a „rendelkezésre álló információk nem teszik lehetővé annak kizárását”, hogy az MTU a know-how állítólagosan kedvezményes feltételekkel történő megszerzése során az SKL-M részéről részesült a forrásátutalásból. Az Elsőfokú Bíróság megállapította továbbá azt is, hogy a visszatérítést a 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján elrendelő bizottsági határozatnak nem kell szükségszerűen megneveznie a támogatás konkrét kedvezményezettjét és a visszatérítendő számszerűsített összeget, hiszen adott esetben azok megállapítása a visszatérítést végrehajtó tagállam feladata. Ennek megfelelően az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a vitatott határozat 3. cikkének (2) bekezdését annyiban, amennyiben az elrendelte az SKL-M-nek nyújtott támogatás egy részének az MTU terhére egyetemlegesen történő visszatérítettségét.

A Bizottság nem értett egyet az Elsőfokú Bíróság ítéletével, ezért fellebbezést nyújtott be a Bírósághoz. Első jogalapjával a Bizottság azal érvelt, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy úgy vélte, a 659/1999/EK rendelet 13. cikkének (1) bekezdése szerint kizárólag a rendelkezésre álló információk alapján elfogadott határozat nem vonatkozhat a támogatás azon tényleges kedvezményezettjének a meghatározására, akivel azt meg kell téríttetni. Érvelésében azt hangsúlyozta, hogy a visszatéríttetés elrendelése azon határozat szerves részét képezi, amelyet a jogellenes támogatás esetében a rendelkezésre álló információk alapján el lehet fogadni.

Emellett azt is kifejtette, hogy az Elsőfokú Bíróság értelmezése olyan káros következményekkel járna, hogy egyrészt rontaná az állami támogatások közösségi ellenőrzésének hatékonyságát, melynek fő célkitűzése a jogellenes támogatás által okozott versenytorzítás megszüntetése a visszatéríttetés azonnali elrendelésével, másrészt megfosztaná a Bizottságot „nyomásgyakorló eszközeitől”, és emiatt azzal a kockázattal járna, hogy nagymértékben ártana a jogellenes támogatások visszatéríttetésére irányuló eljárások hatékonyságának, kedvezve a kevésbé együttműködő tagállamoknak.

A Bíróság megalapozatlannak ítélte a Bizottság érvelését, mivel az Elsőfokú Bíróság nem általános jelleggel, hanem az ügy egyedi körülményeire tekintettel mondta ki, hogy a Bizottság nem jogszerűen rendelte el MTU-tól az SKL-M-nek nyújtott támogatás egy részének egyetemleges felelősséggel történő visszatéríttetését, mivel indoklása csupán hipotézisen alapult. Az Elsőfokú Bíróság ítélete tehát nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a Bizottság más esetekben a 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján, kizárólag a rendelkezésre álló információk birtokában konkrétan megnevezze egy támogatási intézkedés kedvezményezettjét, és elrendelje vele szemben a támogatás visszatérítését.

A Bizottság második jogalapjával egyrészt arra hivatkozott, hogy az információnyújtási rendelkezés kiadását követően a 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján elfogadhatja határozatát annak ellenére is, hogy adott esetben a rendelkezésre álló információk hiányosak, ám ahhoz elegendő alapot nyújtanak, hogy a Bizottság vélelmet alapítson rájuk. Másrészt a Bizottság azt kifogásolta, hogy az Elsőfokú Bíróság „egyszerű hipotézisnek” minősítette a számára rendelkezésre álló információkat, miközben ezek, amelyek alapján feltételezhette azt,

hogyan a támogatás egy részét közvetetten az MTU kapta, biztos információk voltak, amelyek többek között az SKL-M felszámolójának az állásfoglalásából származtak.

Ezzel szemben a Bíróság úgy értékelte, hogy a Bizottság állításával ellentétben az Elsőfokú Bíróság egyáltalán nem követelte meg, hogy a Bizottság teljes bizonyossággal rendelkezzen, amennyiben határozatát az információnyújtási rendelkezés kiadását követően fogadja el. Véleménye szerint ugyanis az Elsőfokú Bíróság – távol attól, hogy ilyen bizonyosságot megköveteljen – csupán arra mutatott rá, hogy a vitatott határozatot a Bizottság, rendelkezésére álló információk által se meg nem erősített, se meg nem kérdőjelezett egyszerű hipotézis alapján fogadta el, amely hipotézis olyan elemek hiányának a megállapítására korlátozódott, amelyek lehetővé tették volna annak kizárását, hogy az MTU részesült az állami forrásokból. Ennek megfelelően az Elsőfokú Bíróság tehát nem alkalmazta tévesen a jogot.

A 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján a Bizottság rendelkezésére álló lehetőséget nem lehet úgy értelmezni, hogy az a Bizottságot teljes mértékben mentesíti azon kötelezettsége alól, hogy határozatait valamelyest megbízható, koherens és olyan jellegű elemekre alapítsa, amelyek alátámasztják a következtetéseit. A Bizottság legalább azt köteles biztosítani, hogy bár a rendelkezésére álló információk adott ügyben esetleg hiányosak és nem teljesek, mégis nyújtsanak annak megállapításához elegendő alapot, hogy valamely vállalkozás állami támogatásnak minősülő előnyben részesült-e.

Még inkább érvényes ez olyan ügyekben, amikor a Bizottság elrendeli a támogatásnak a kedvezményezettől való visszatéríttetését, mivel egy ilyen visszatéríttetés célja a megállapított versenyelőny által okozott versenytorzítás megszüntetése, és ezáltal a támogatás kifizetése előtti helyzet visszaállítása.

A fentiek fényében a Bíróság tehát elutasította a Bizottság fellebbezését, mivel a Bizottság a határozatában csupán olyan információk hiányára alapozta vélelmét, amelyek lehetővé tennék ellenkező következtetés levonását, és olyan más információk hiányában, amelyek alapján pozitívan megállapítható lenne ilyen előny fennállása, és ezért nem feltételezhette kellően megalapozottan, hogy valamely vállalkozás állami támogatásnak minősülő előnyben részesült.

Értékelés

Az esetek tanulsága szerint a Bizottság, az EU-Bíróságok támogatását élvezve egyértelműen kiáll amellett, hogy sem az EK-Szerződés 87. (EUMSZ 107.) cikk, sem a 659/1999/EK rendelet nem tesz különbséget közvetlen és közvetett kedvezményezettek között, és így az az értékelési szempont válik döntővé az állami támogatások vizsgálata során, hogy ténylegesen kinél keletkezett versenyelőny.

Ebből következően a közvetett kedvezményezettekkel szemben ugyanúgy érvényes az a tétel, hogy egy jogellenes támogatás visszatérítés útján történő megszüntetése a jogellenesség megállapításának logikus következménye, célja pedig a korábbi helyzet visszaállítása. Ennek megfelelően a támogatás visszatérítése főszabály szerint a közvetett kedvezményezettekkel szemben sem tekinthető aránytalan intézkedésnek, hiszen ily módon kerül a (közvetett) kedvezményezett versenytársaival egyenlő helyzetbe.

A Bizottság mérlegelési jogköre azonban mindenképpen határok között kell, hogy maradjon – erre mutatott rá a Bíróság az MTU Friedrichshafen GmbH ügyben – ugyanis előfordulhat, hogy bár a rendelkezésére álló információk adott ügyben esetleg hiányosak és nem teljesek, de annak megállapításához ilyenkor is elegendő alapot kell nyújtaniuk, hogy valamely vállalkozás állami támogatásnak minősülő előnyben részesült-e. Jelen esetben azonban a Bizottság a határozatát csupán egy egyszerű hipotézis alapján fogadta el, amely éppen olyan elemek hiányának a megállapítására korlátozódott, amelyek lehetővé tették volna annak kizárását, hogy az MTU részesült az állami forrásokból.

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG HATÁROZATA A MOL NYRT-NEK NYÚJTOTT ÁLLAMI TÁMOGATÁS ÜGYÉBEN

GYÜRKÉS ANITA

I. Bevezetés

Az Európai Bizottság (továbbiakban Bizottság) a 2010. június 9-én kelt C(2010)3553. végleges számú határozatával¹ (továbbiakban Határozat) a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (továbbiakban MOL) és a Magyar Állam között kötött szerződés és a Bányászatról 1993. évi XLVIII. törvény (továbbiakban Bányatörvény) módosításának együtthatasát a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak nyilvánította, és elrendelte kamatos kamattal történő visszatéríttetését.

A cikk célja az intézkedés és a Határozat bemutatása.

II. Az intézkedés leírása

1. A bányatörvény

A szénhidrogének bányászati tevékenységét Magyarországon a Bányatörvény szabályozza. A magyar jog szerint az ásványi nyersanyagok állami tulajdonban vannak,² a Bányatörvény 20. § (1) bekezdése alapján

---

¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/ii/doc/C-1-2009-WLWL-en-09.06.2010.pdf a határozat a Hivatalos Lapban még nem került közzétételre.

² A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 172.§ a).

kitermelésük után az államot az ásványi nyersanyag megszerzéséért fizetett ellenérték (bányajáradék) illeti meg, melynek mértéke a kitermelt mennyiség értékének bizonyos százaléka. A bányatörvény szerint két-féle rezsim keretében lehet szénhidrogéneket bányászni, egyrészt koncesszió, másrészt engedély alapján. A *zárt területek*³ esetében az illetékes miniszter nyílt pályázati eljárást ír ki a kitermelésre, és koncessziós szerződést köt az eljárás győztesével, melyben rögzíti a bányajáradék összegét is. Minden zárt területnek nem minősített területen (*nyílt terület*) a bányafelügyelet engedélye alapján folytatható kitermelés. A bányajáradékot a nyílt területekre vonatkozóan a Bányatörvény határozza meg⁴, annak mértéke 2005 decembere és 2008 januárja között az 1998. január 1-jét követően termelésbe állított mezőkre vonatkozóan 12%, az azt megelőzően termelésbe állított mezőkre pedig a $J = \frac{P-A \times k}{P} \times 100$ ⁵ képlet alapján számolandó ki, de legalább 12%. A MOL az engedélyezési rendszer alapján végzi szénhidrogén kitermelési tevékenységét.

Mindkét rezsimre alkalmazandó közös szabály, hogy a bányavállalkozónak a bányászati jog megszerzésétől számított 5 éven belül meg kell kezdenie a kitermelést, különben bányászati jogát törlik. A bányatörvény 26/A. § (5) bekezdése értelmében azonban a bányavállalkozó egy alkalommal kérheti az engedély 5 évvel történő meghosszabbítását, amiről az illetékes miniszter és a bányavállalkozó szerződést kötnek. A meghosszabbítás ellenében díj fizetendő, mely három elemből tevődik össze:

- A meghosszabbítandó mezőkre vonatkozóan térítési díjat kell fizetni, addig az időpontig bezárólag, míg a termelést meg nem kezdik. A díj mértéke maximum a törvényi bányajáradék mértékének 1,2-szerese, a díjat az ásványvagyon feltételezett mennyi-

³ A Bányatörvény 9. §-a alapján azon meghatározott területek, amelyeken a földtani adatok alapján ásványi nyersanyag bányászata, illetve geotermikus energia kinyerése energetikai célra kedvezőnek ígérkezik.

⁴ Lásd a Bányatörvény 20. § (3) bekezdését.

⁵ A képletben: P: az 1996. novemberben kötött hosszú távú importszerződés alapján a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény szerinti közüzemi nagykereskedő, illetve jogutódja által vásárolt földgázszámlával igazolt, tárgyévét megelőző éves átlagára, A: a hazai kitermelésű földgáz elismert értéke 2003-ban, k: korrekciós tényező, melynek értéke 2003-ban 1, és az ezt követő években évenként 0,24-gyel növekszik.

sége alapján határozzák meg.

- Amennyiben a meghosszabbítási kérelem kettőnél több mezőt érint, a fenti megnövelt bányajáradékot kell alkalmazni a bányavállalkozó valamennyi telkére.
- Amennyiben a meghosszabbítás ötnél több mezőt érint, a fentiek felül, legfeljebb a megnövelt bányajáradék alapján fizetendő összeg 20%-ának megfelelő mértékben egyszeri térítési díj fizetése is megállapítható.

2. A bányászati jog meghosszabbításáról szóló szerződés

A MOL 2005. szeptember 19-én 12 mezőjére vonatkozóan kérelmezte a bányászati jogának meghosszabbítását. Az ezt engedélyező szerződést 2005. december 22-én írta alá az illetékes miniszter és a MOL. A szerződés szerint a meghosszabbításért a MOL-nak az érintett 12 mezőre vonatkozóan az alábbi táblázat szerinti megnövelt bányajáradékot kell megfizetnie.

a meghosszabbítás 1. éve	hatályos bányajáradék x 1,05
a meghosszabbítás 2. éve	hatályos bányajáradék x 1,038
a meghosszabbítás 3. éve	hatályos bányajáradék x 1,025
a meghosszabbítás 4–15. éve	hatályos bányajáradék x 1,02

Mivel a bányászati jog meghosszabbítása kettőnél több bányatelket érintett, a szerződés a megnövelt összegű bányajáradékot kiterjesztette a MOL valamennyi engedélyezési rendszer hatálya alá tartozó mezőjére. A felek megállapodtak, hogy a fentiek alapján rögzített bányajáradék a bányatörvény változásaitól függetlenül 15 évre, azaz 2020-ig irányadó a MOL bányatelkeire vonatkozóan. Mivel a bányászati jog meghosszabbítása ötnél több telket érintett, a szerződés 20 Mrd Ft egyszeri térítési díj megfizetését is elrendelte. A fentiekén kívül a szerződés rögzítette, hogy az kizárólag a felek közös megegyezésével módosítható, kivéve

azt az esetet, ha a MOL tulajdonosi szerkezetében a részvények legalább 25%-át érintő változás történik.

3. A bányatörvény módosítása

A bányatörvény 2008. január 8-án hatályba lépett módosítása⁶ a szénhidrogének egyes kategóriái esetében jelentősen megemelte a bányajáradékot. A módosítás alapján a bányajáradék mértékét a bányatelek termelésbe állításának ideje, a kitermelt szénhidrogén mennyisége és a kőolaj aktuális ára határozta meg. Ezen tényezők alapján

- az 1998. január 1-jét megelőzően termelésbe állított mezők esetében a bányajáradék mértékét a „J” tényező határozza meg, melynek minimális mértéke 30%,
- az 1998. január 1. és 2008. január 1. között termelésbe állított mezőkre vonatkozóan a bányajáradék mértéke 30%,
- a 2008. január 1-jét követően termelésbe állított mezőkre vonatkozóan a bányajáradék mértéke
  - a 300 millió m³ földgáz, illetve 50 kt kőolaj esetén 12%,
  - 300 millió és 500 millió m³ földgáz, illetve 50 és 200 kt kőolaj esetében 20%,
  - ezen értékek felett 30%.

A fentiek alapján meghatározott bányajáradék mértékekre a kőolaj világpiaci árától függő ún. Brent-felárral (+3%, ha a kőolaj világpiaci ára meghaladja 80 USD/bbl árt, +6%, ha a 90 USD/bbl árat) növelendő.

A Bányatörvény fentiekben ismertetett módosítása 2009. január 23-ig volt hatályban, azt követően az 1998. január 1. és 2008. január 1. között termelésbe állított mezőkre vonatkozóan a Brent-felár fenntartása mellett újra 12%-ra csökkent a bányajáradék mértéke.⁷ Az egyéb típusú mezők után fizetendő bányajáradék mértékére a módosítás nem volt hatással.

A bizottsági eljárás

⁶ Lásd a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosításáról szóló 2007. évi CXXXIII. törvényt.

⁷ Lásd a 2008. évi LXXXI. törvény 235. §-át.

2007. november 14-én panasz érkezett a Bizottsághoz a Magyarország által a MOL-nak nyújtott állítólagos állami támogatás ügyében. A panasz szerint az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (továbbiakban EUMSZ) 107. cikk (1) bekezdése hatálya alá tartozó állami támogatást a MOL és Magyar Állam között létrejött megállapodása jelenti, amely lehetővé teszi, hogy a MOL mentességet kapjon a bányatörvény módosításából következő bányajáradék emelés alól. A panasz alapján a Bizottság 2008. január 24-én és 2008. június 18-án információkat kért a magyar hatóságoktól, melyekre 2008. március 25-én, illetve 2008. szeptember 9-én kapott választ.

Mivel a továbbított információk alapján a Bizottság nem tudta kizárni az intézkedés állami támogatásnak minősülést, illetve nem tudta azt az uniós joggal összeegyeztethető állami támogatásnak minősíteni, 2009. január 13-án az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást indított⁸.

Az eljárást megindító határozatában a Bizottság abból a feltételezésből indult ki, hogy az állam és a MOL között kötött, bizonyos bányatelkeken való kitermelés megkezdésének lehetőségét meghosszabbító szerződés lehetővé teszi a MOL számára, hogy mentesüljön a jövőbeli bányajáradék emelések alól. Ez a szerződés és a bányatörvény 2008. január 8-án hatályba lépett módosítása együttesen tették lehetővé az állami támogatás nyújtását a MOL részére, ezért a Bizottság véleménye szerint együttesen vizsgálandóak. A Bizottság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a bányajáradék-emelés alóli mentesülés a többi, engedélyezési rendszer hatálya alá tartozó versenytársával szemben gazdasági előnyben részesítette a MOL-t, ami az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése alapján olyan állami támogatásnak minősül, amelynek az uniós joggal való összeegyeztethetőségének megállapítására nincs megfelelő jogalap.

Az eljárást megindító határozatra Magyarország 2009. április 8-án, illetve az Unió Hivatalos Lapjában történt megjelenést követően a MOL és a Magyar Bányászati Szövetség 2009. április 27-én tett észrevételt. A Bizottság két ízben további információkat kért a magyar hatóságoktól, melyek továbbításra kerültek.

Ezt követően – mivel a rendelkezésére bocsátott adatok véleménye szerint nem támasztották azt alá, hogy az intézkedés nem minősül az

⁸ HL C 74., 2009. 03. 28. 63. o.

EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak – a Bizottság 2010. június 9-én C(2010)3553. végleges számú határozatával lezárta a hivatalos vizsgálati eljárást. Határozatában megállapította, hogy a vizsgált intézkedés az uniós joggal összeegyeztethetetlen állami támogatást valósít meg, melyet az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes bejelentési kötelezettség és „stand still” klauzula megsértése miatt kamatos kamattal növelten vissza kell téríttetni.

IV. Magyarország álláspontja

A magyar hatóságok álláspontja szerint a Bizottság által vitatott intézkedés nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak, mivel az nem szelektív, illetve nem jelent gazdasági előnyt egy adott vállalkozásnak.

1. Szelektivitás

A MOL és az állam között kötött bányatelek-meghosszabbítási szerződés megkötésének lehetősége, illetve a tartalmára vonatkozó szabályozási rendszer a bányászati szabályozás általános logikájából következik, az nem biztosít kedvezőbb elbánást a MOL részére, így az nem tekinthető szelektív intézkedésnek.

A Bányatörvény szabályozása alapján a bányászati tevékenység végzése két fő szabályozási rendszer, a koncessziós, illetve az engedélyezési rendszer alapján lehetséges. E két rendszer döntően a bányászati jog megszerzésének módjában, illetve ehhez kapcsolódóan a bányajáradék meghatározásának módjában tér el.⁹ A bányatörvény szabályozási koncepciója szerint az összes bányászati szempontból értékesnek ítélt terület zárt területnek minősül, és a koncessziós eljárás hatálya alá

⁹ A zárt területekre vonatkozó koncessziós rendszerben a meghirdetett bányatelekre vonatkozó bányászati jogot versenyben lehet elnyerni, a verseny győztesével kötött egyedi megállapodás rendezi a bányajáradék mértékét. A nyílt területekre vonatkozó engedélyezési rendszerben is általában nyilvánosan kerül meghirdetésre a bányatelek, de a bányahatóság ebben az esetben köteles a jogszabályi feltételeket teljesítő kérelmezőnek automatikusan kutatási jogot adni, a bányajáradék mértékét pedig a bányatörvény 20. § (3) bekezdése rendezi.

tarozik. Az ásványvagyon hasznosításából származó bevételek maximalizálása érdekében azonban nem volt célszerű kizárni a nyílt területek – eltérő feltételekkel történő – hasznosítását sem. A kutatási és termelési technológiák fejlődése azonban azt eredményezte, hogy az egyes terület bányászati szempontból értékes, illetve értéktelen kategóriába sorolása relatívvá vált, és a két terület szabályozását célszerű volt közelíteni egymáshoz. Ezen közelítés eredménye volt a bányajáradék mértékének differenciáltabb (kitermelési volumenhez, minőséghez és az érvényes világszintű árhoz kötött) meghatározása. A változások az engedélyezési rendszerre vonatkozó szabályozást egyértelműen a koncessziós rendszer szabályozásához hozták közelebb. Szintén ennek a következménye a kvázikoncessziós megoldást jelentő bányatelek-meghosszabbítási szerződés¹⁰ lehetőségének bevezetése is, amely mind a koncessziós, mind az engedélyes rendszer keretében termelő bányavállalkozók számára nyitva áll. A magyar hatóságok hangsúlyozták, hogy a bányatelek-meghosszabbítási szerződés megkötésének keretfeltételeit a bányatörvény szabályozza, annak keretei között azonban a szerződést kötők üzleti érdekeiknek megfelelően, egyedileg határozhatják meg a fizetendő díjakat.

A fentiek alapján tehát a bányatelek-meghosszabbítási szerződés az érintett telkek vonatkozásában a koncesszióval gyakorlatilag azonos szabályozási alapokra helyezi a további bányászati tevékenység végzését. A koncessziós szabályozási rendszer pedig a bányavállalkozó minden, az állam felé teljesítendő fizetési kötelezettségét a szerződésben előre rögzíti,¹¹ így az állam azt a későbbiekben egyoldalúan nem módosíthatja. A bányatörvény rendszeréből adódóan – azaz, hogy a bányászati jog megszerzését és bányajáradék meghatározását kivéve a koncessziós és az engedélyezési rendszer azonos módon szabályozott – ezen jogos elvárás, illetve szerzett jog alkalmazandó az engedélyezési rendszerben termelő bányavállalkozókra is. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a bányatörvény 2008 januárjában hatályba lépett módosítása egyetlen már kutató, vagy termelő bányavállalkozó esetében sem állapított meg

¹⁰ Lásd Bányatörvény 26/A. § (5) bekezdés.

¹¹ (2) A pályázati kiírásnak, a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvényben meghatározottakon túlmenően, tartalmaznia kell:

f) a koncesszió elnyerése esetén az e törvény alapján teljesítendő fizetési kötelezettségeket: bányajáradék, egyéb koncesszióköteles tevékenység esetén fizetendő díj.

a korábbinál magasabb bányajáradék mértéket. Tekintetbe véve, hogy mind a koncessziós, mind az engedélyezési rendszer elismeri a bányavállalkozók jogos elvárásait, illetve szerzett jogait, Magyarország véleménye szerint egyértelműen adódik a bányatörvény rendszeréből, hogy ezen elv érvényes a bányatelek-meghosszabbítási szerződésre is, azaz a szerződés időtartamára rögzített bányajáradék mértékét egy esetleges törvénymódosítás nem befolyásolja.

Mivel a bányatelek-meghosszabbítási szerződésre vonatkozó szabályok azonosak mind a koncessziós, mind az engedélyezési rendszer keretében termelő vállalkozások esetében, és a bányajáradék szerződés által rögzített mértéke minden egyes szerződés esetében alkalmazandó a Bizottság által vizsgált intézkedés a magyar hatóságok álláspontja szerint a bányatörvény szerves része, azaz nem nyújtott szelektív előnyt a MOL részére.

2. Gazdasági előny

Magyarország hangsúlyozta, hogy a bányajáradék nem egyfajta adó, hanem az állam tulajdonában álló ásványvagyon bányavállalkozó tulajdonába történő átkerülésének ára. Ebből kifolyólag mértékének megállapításakor az állam nem közhatalmi szerepkörében jár el, hanem piaci szereplőként. Kiemelte továbbá, hogy a bányatelek meghosszabbításáért fizetendő díjak nem az állam kitermelés megkezdésének csúszása miatti bevételkiesésének ellentételezésére szolgálnak, hanem többletbevételnek tekintendők, melyek ellenében az állam lemond a bányatelek újraértékesítéséről. Éppen ezért a meghatározásukra vonatkozó tárgyalások során a profitmaximalizálás mellett az állam mérlegeli az esetleges újraértékesítés miatt bekövetkező bevételkiesés mértékét is.

Magyarország kifejtette továbbá, hogy a jogos elvárások, illetve szerzett jogok védelme elvének érvényesülése miatt a Bizottság által vizsgált törvénymódosítás következtében egyetlen piaci szereplő sem fizetett magasabb bányajáradékot, mint a MOL, ezért az intézkedés nem jelentett számára gazdasági előnyt. A magyar hatóságok hangsúlyozták továbbá, hogy nem csak versenytársaival szemben, de magához a bányatörvényben szereplő hipotetikus rendszerhez képest sem került előnyösebb helyzetbe a MOL, mivel a meghosszabbításért fizetett összes térítést figyelembe véve, jelenértéken 8 883 millió Ft-tal több bányá-

járadékot fizetett, mint a bányatörvény hatálya alatt kellett volna¹². A fentiek alapján Magyarország álláspontja szerint a bányatelek-meghosszabbítási szerződés és a törvénymódosítás együtthatása nem jelentett gazdasági előnyt a MOL-nak.

V. Az érdekelt felek észrevételei

Az eljárást megindító határozat Európai Unió Hivatalos Lapjában történt megjelenését követően a MOL és a Magyar Bányászati Szövetség (továbbiakban Szövetség) nyújtott be észrevételeket a Bizottsághoz. Mindkét érdekelt a Magyar Államhoz hasonlóan érvelt.

A MOL gazdasági előnyének hiányát demonstrálандóan rámutatott, hogy abból a tényből kifolyólag, hogy bányatelkeinek nagy része 1998. január 1-jét megelőzően került termelésbe állításra, arra a J%-os bányajáradék vonatkozik, ami a gyakorlatban 64-75%-os bányajáradékot jelent a versenytársak által fizetett 12%-hoz képest. Továbbá kifejtette, hogy a meghosszabbítási szerződés valamennyi elemét figyelembe véve lényegesen több bányajáradékot fizetett, mint azt a bányatörvény alapján köteles lett volna, így nemhogy gazdasági előnyben nem részesült, de versenytársaihoz képest hátrányt szenvedett.

A Szövetség véleménye szerint az engedélyezési rendszer keretében termelő bányavállalkozóknak is jogos elvárásuk fűződik ahhoz, hogy a már termelésbe állított mezők esetében a bányajáradék mértéke változatlan maradjon. Amennyiben ez a jogos elvárás nem létezne, az az engedélyezési rendszerben termelők negatív diszkriminációjához vezetne a koncessziós rendszer termelőivel szemben, ahol a szerződésben történt rögzítés miatt a bányajáradék mértéke nem változhat. Ezen kívül a szövetség hangsúlyozta, hogy a szerzett jogok és a jogbiztonság elveit az Európai Unió Bíróságainak joggyakorlata is elismeri.

---

¹² Lásd a határozat 3. táblázatát (11.o.).

VI. Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatás fennállása

Minden egyes intézkedés Bizottság általi állami támogatási szempontú értékelésének első lépése az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében felsorolt fogalmi elemek teljesülésének vizsgálata. Ezt megelőzően azonban a Bizottság előre bocsátotta, hogy továbbra is azon az állásponton van, hogy az állami támogatást nem a szerződés vagy a törvénymódosítás önmagában, hanem azok együtthatása okozza, illetve az intézkedés megítélése szempontjából irreleváns, hogy az adónak, vagy részesedésnek tekintendő.

- Szelektív jelleg

A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján egy intézkedés szelektivitásának vizsgálatakor azt kell mérlegelni, hogy az alkalmas-e arra, hogy bizonyos vállalkozásokat vagy áruk termelését előnyben részesítse más, az elérni kívánt cél tekintetében hasonló jogi és ténybeli helyzetben lévő vállalkozásokkal, vagy árukkal szemben¹³. Nem minősül azonban állami támogatásnak egy intézkedés, amennyiben az egyes vállalkozások közötti különbségtétel azon rendszer jellegéből vagy általános felépítéséből fakad, amelynek az részét alkotja.

A fentiek alapján ahhoz, hogy egy intézkedés szelektivitását meg lehessen állapítani, meg kell határozni a releváns viszonyítási alapot¹⁴. A Bizottság jelen ügyben – Magyarország és az érintett felek álláspontjával ellentétesen – úgy ítélte meg, hogy a releváns viszonyítási alap az engedélyezési rendszer és az a tény, hogy a MOL nem kezdte meg a termelést bizonyos mezőin, nem vezet a viszonyítási rendszer megváltozásához.

A Bizottság álláspontja szerint az engedélyezési rendszer keretein belül a meghosszabbítási szerződés egyértelműen szelektív jellegű, melynek alapja, hogy a felek szabadon dönthetnek egyrészt a szerződés megkötéséről, másrészt a térítés egyes elemeinek mértékéről. Egy ilyen – mindkét oldalon meglévő – diszkrecionális jogkör a rendszer jellegével nem igazolható. A meghosszabbítási szerződésben szereplő fizetési

¹³ C-88/03. számú ügy, Portugália kontra Bizottság [EBHT 2006, I-7115. o.] 54. pont

¹⁴ T-211/04. és T-215/04. számú egyesített ügyek, Gibraltár kontra Bizottság [EBHT 2008, II-3745. o.] 80. pont.

elemek célja a Bizottság szerint a termelési jog meghosszabbításának ellentételezés, vagyis többletfizetés kell legyen. Jelen esetben azonban a szerződés és az azt követően bekövetkezett törvénymódosítás következtében gyakorlatilag bányajáradék-csökkentés következett be.

Ezen érvek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a meghosszabbítási szerződés és a bányatörvény módosításának együtthatása a MOL vonatkozásában szelektív jellegű volt, mivel ezek alapján egyedül a MOL tartozott olyan külön rendszer hatálya alá, melyben mentesült a bányajáradék emelés alól.

- Előny

A Bizottság álláspontja alapján az állam bányászati tevékenység engedélyezése során nem folytat gazdasági tevékenységet, a koncessziók és engedélyek kiadása tipikusan hatósági jogkörök gyakorlásával függ össze, mely tevékenységet magánfél eredetileg nem gyakorolhat, mivel magánfél eredetileg nem lehet ásványvagyon tulajdonosa. A Bizottság megállapította, hogy még ha el is fogadná, hogy Magyarország a szerződés megkötésekor kereskedelmi célokat követett, nem lett kellőképpen alátámasztva a megállapított bányajáradék mértéke és a bányászati engedély értéke közötti kapcsolat. Ugyanis, ha Magyarország ténylegesen piaci szereplőként járt volna el, mérlegelnie kellett volna, hogy a kérdéses 12 mezőbányászati jogára történő koncesszió kiírása nem vezetett-e volna kedvezőbb ajánlathoz, illetve figyelembe kellett volna vennie az összes kereskedelmi szempontból releváns tényezőt és kockázatot. Erre utaló bizonyítékok azonban nem kerültek betérjesztésre.

A Bizottság nem fogadta el Magyarország azon álláspontját sem, hogy a MOL azért nem részesült előnyben, mert ténylegesen nem volt olyan bányavállalkozó, amely a MOL-nál magasabb bányajáradékot fizetett volna. Az elutasítás oka részben az a tény volt, hogy a Brent-felár felszámítása miatt bizonyos bányavállalkozók a MOL-nál magasabb bányajáradékot fizettek, illetve fognak a jövőben fizetni, részben pedig az, hogy a Bizottság nem tudta kizárni, hogy a jövőben piacra lépő versenytársak nem esnek majd a magasabb bányajáradék hatálya alá.

Szintén nem tulajdonított jelentőséget a Bizottság Magyarországon azon érvének, hogy a MOL a 2006. és 2007. évben a törvényben megállapítottnál magasabb bányajáradékot fizetett. Ennek legfőbb indoka az volt, hogy a bányatelkek meghosszabbításának ellentételezéseként a törvény írja elő magasabb bányajáradék fizetését, azaz a MOL ebben az

esetben általános elbánásban részesült. A Bizottság a meghosszabbítási szerződés alapján fizetett egyéb térítés elemeket (különös tekintettel az egyszeri térítésre) is a meghosszabbítás ellenértékének tekinti, és nem a később esedékes bányajáradék előzetes kifizetésének, ezért azok alacsonyabb bányajáradék-fizetéssel történő szembeállítását elutasította. Ezt a döntését a Bíróság ítélezési gyakorlatával indokolta, miszerint egy adott vállalkozásnak nyújtott támogatás nem ellensúlyozható az e vállalkozásra kirótt díjjal, amely a támogatásnak minősülő intézkedéssel kapcsolatban nem álló, konkrét és külön díjat jelent.¹⁵

A fentiek alapján a Bizottság megállapította, hogy az intézkedés gazdasági előnyt biztosított a MOL számára, mivel olyan költségek alól mentesítette, melyet egyébként viselnie kellett volna.

- Állami forrás

A bányajáradék olyan bevétel, melyre az állam törvény alapján jogosult, így annak kiesése állami forrás kiesését jelenti, azaz a támogatást állami forrásból nyújtották.

- A verseny torzítása és a kereskedelem érintettsége

A MOL gazdasági tevékenységet végez, tehát vállalkozásnak minősül, amely versenyben áll más vállalkozásokkal, amelyek nem részesültek az előnyből. Ezen kívül a MOL olyan ágazatban tevékenykedik, amelyben a tagállamok között kereskedelem áll fenn, így ez a két feltétel is teljesül.

A fenti érvek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a MOL az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásban részesült. Ezt követően megvizsgálta a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségét és megállapította, hogy az intézkedés sem az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése, sem a 107. cikk (3) bekezdése alapján nem egyeztethető össze a belső piaccal.

---

¹⁵ T-427/04. és T-17/05. számú egyesített ügyek, Franciaország és France Telecom kontra Bizottság [EBHT 2009, II-4315. o.] 207. pont.

VII. A Bizottság határozata

A Bizottság határozatában megállapította, hogy a Magyar Állam és a MOL között létrejött bányatelek-meghosszabbítási szerződésben rögzített összegű bányajáradék és a Bányatörvény e szerződés megkötését követő módosításának együtthatása az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében a MOL részére nyújtott állami támogatásnak minősül¹⁶. Ez a támogatás – melyet a Magyar Állam az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével jogellenesen nyújtott – összeegyeztethetetlen a közös piaccal¹⁷, ezért azt a Határozat kézhezvételét követő két hónapon belül meg kell szüntetni¹⁸.

A végrehajtási rendelet¹⁹ 14. cikke kimondja, hogy amennyiben jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatás visszafizettetésére. A visszafizettetés célja, hogy helyreállítsa a piacon a támogatás nyújtása előtt fennálló helyzetet, ezért a visszafizetendő összegnek a támogatás tényleges összegén kívül az előny kedvezményezett rendelkezésére bocsátásától a visszatérítés időpontjáig terjedő időszakra vonatkozó kamatot is tartalmaznia kell²⁰. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy az előny kedvezményezett rendelkezésére bocsátásának időpontja a bányatörvény módosításának hatályba lépése, azaz 2008. január 8. Mint ahogyan azt a Bizottság az előny értékelése során kifejtette, a visszafizetendő támogatás összegébe a meghosszabbítási szerződés alapján teljesített egyéb térítéseket nem lehet beleszámítani. Mindezek alapján a Bizottság megállapította, hogy a MOL a 2008. évre nézve 28 444,7 millió Ft, a 2009. évre pedig 1 942,1 millió Ft visszatérítendő állami támogatásban részesült.²¹ A támogatás vissza-

¹⁶ Lásd a Határozat 1. cikk 1. pontja.

¹⁷ Lásd a Határozat 1. cikk 2. pontja.

¹⁸ Lásd a Határozat 1. cikk 3. pontja.

¹⁹ Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/99/EK tanácsi rendelet (*HL L 83/1., 1999. 03. 27.*)

²⁰ A visszafizettetés módját és az alkalmazandó kamatlábakat az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 794/2004/EK bizottsági rendelet (*HL L 140/1., 2004. 04. 30.*) V. fejezet határozza meg.

²¹ Lásd a Határozat 2. cikk 2. pontja.

fizetésének a Határozat kézhezvételét követő négy hónapon belül meg kell történnie.²²

VIII. A Határozat végrehajtása

A Határozat végrehajtásának, így különösen a visszafizettetésnek haladéktalanul és hatékonyan kell megtörténnie²³. A 278. cikke alapján az Európai Unió Bíróságaihoz benyújtott kereseteknek a megtámadott rendelkezés végrehajtására nézve nincs halasztó hatályuk. A fentieknek megfelelően a Magyar Állam tárgyalásokat kezdett a MOL-lal a támogatás visszafizetéséről, ami 2010 III. negyedévében megtörtént. Ezzel párhuzamosan a MOL keresetet nyújtott be a Törvényszékhez, melyben megtámadta a Határozatot. A keresetet a Törvényszék T-499/10. számmal vette nyilvántartásba.

---

²² Lásd a Határozat 3. cikk 2. pontja.

²³ Lásd a Határozat 3. cikk 1. pontja.

FREISTAAT SACHSEN ÜGY

LEPOSA MARTINA¹

I. Előzmények és a megtámadott határozat

Freistaat Sachsen (Szászország) gazdasági és munkaügyi minisztériuma a területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező ipari vagy kereskedelmi kis- és középvállalkozások részére – a vállalkozások teljesítményének javítására irányuló programjának (a továbbiakban: program) keretében – kérelemre vissza nem térítendő támogatás nyújtását lehetővé tevő programot jelentett be az Európai Bizottságnak (a továbbiakban Bizottság), először 1992-ben, az akkor még EK-Szerződés 93. cikk (jelenleg EUMSZ 108. cikk) (3) bekezdésére történő hivatkozással. A Bizottság a programot jóváhagyta.

A program érvényességi idejét többször meghosszabbították, és minden egyes hosszabbítással sor került a program módosítására és naprakésszé tételére. A hosszabbítási kérelmeket a Bizottság a kis- és középvállalkozások támogatási programjainak gyorsított engedélyezéséről és a létező programok módosításairól szóló bizottsági közlemény² alapján, gyorsított engedélyezési eljárásban hagyta jóvá.

A Német Szövetségi Köztársaság (továbbiakban: Németország) utolsó alkalommal 2001. január 3-án kelt levelében fordult a Bizottsághoz, azért, hogy a program új változatába illeszkedő hat alprogramot

---

¹ A szerző a Magyar Államkincstár munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Magyar Államkincstár hivatalos véleményének.

² HL C 213., 1992. 08. 19. 10. o.

(„coaching”³, „vásárokon és kiállításokon való részvétel”, „együttműködés”, „formatervezés-támogatás”, „külgazdasági tanácsadás és környezetgazdálkodás” alprogramok) jelentsen be, ezzel meghosszabbítva a program érvényességi idejét a 2001. január 1-jétől 2005. december 31-ig terjedő időszakra.

A Bizottság 2001. január 12-én fogadta el a KKV-csoportmentességi rendeletet⁴, amely 2001. február 2-án, a gyorsított engedélyezési eljárásról szóló közleményben előírt 20 munkanapos határidő lejárta után két nappal lépett hatályba.

2001. február 5-i levelében a Bizottság tájékoztatta Németországot, hogy nem tudja a támogatási programot a gyorsított engedélyezési eljárás keretében engedélyezni. A Bizottság információkat kért a német hatóságoktól arra vonatkozólag, hogy a támogatási program összeegyeztethető-e a KKV-csoportmentességi rendelettel. A német hatóságok 2001. augusztus 2-i közleményükben tájékoztatták a Bizottságot azon döntésükről, hogy 2008. december 31-ig, illetve a bejelentett támogatási tervet esetlegesen engedélyező határozat időpontjáig működtetni fogják a bejelentett támogatási programot alkotó hat alprogramot, amennyiben azok megfelelnek a KKV-csoportmentességi rendelet rendelkezéseinek.

2001. december 11-i levelében a Bizottság közölte Németországgal, hogy a „coaching”, a „vásárokon és kiállításokon való részvétel”, az „együttműködés” és a „formatervezés-támogatás” alprogramok (a továbbiakban: vizsgálat alá volt alprogramok) vonatkozásában hivatalos vizsgálati eljárást indít az EK-Szerződés 88. cikk (jelenleg EUMSZ 108. cikk) (2) bekezdésében foglaltak szerint. A „külgazdasági tanácsadás” és a „környezetgazdálkodás” alprogramokkal szemben a Bizottság semmilyen kifogást nem emelt. Az érdekelt felek nem tettek észrevételeket a vizsgálat alá vont alprogramokkal kapcsolatban.

³ Coaching: szervezeti értemben az erre kijelölt munkatársak – többségében vezető- egyénre szabott tanácsadása, fejlesztése, támogatása (a szerző megjegyzése).

⁴ Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló 70/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 2001. 01. 13. 33. o).

2002. szeptember 24-én a Bizottság elfogadta a vizsgálat alá vont alprogramokkal kapcsolatos, 2003/226/EK számú határozatot⁵ (a továbbiakban: megtámadott határozat).

A megtámadott határozat szerint a vizsgálat alá vont alprogramok az EK-Szerződés 87. cikk (jelenleg EUMSZ 107. cikk) (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősülnek, továbbá amennyiben e négy alprogram a KKV-csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozik, és azok alapján nyújtott támogatások intenzitása nem haladja meg az említett rendeletben megállapított maximális támogatási intenzitást, a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthetők.

A megtámadott határozat megállapítja továbbá, hogy amennyiben a négy alprogram alapján olyan támogatásokat is nyújthatnak, amelyek nem tartoznak a KKV-csoportmentességi rendelet hatálya alá, vagy meghaladják az említett rendeletben megállapított maximális támogatási intenzitást, a támogatások összeegyeztethetetlenek a közös piaccal. A határozat kiemeli, hogy az együttműködés alprogram keretében működési támogatás nyújtása szintén összeegyeztethetetlen a közös piaccal, illetve Németország csak akkor jogosult a vizsgálat alá vont négy alprogram végrehajtására, miután megfeleltette azokat a határozatnak⁶.

II. Az elsőfokú eljárás

Szászország (a továbbiakban felperes) keresetet nyújtott be az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. december 4-én, amelyben kérte, hogy az Elsőfokú Bíróság semmisítse meg a megtámadott határozat fent ismertetett részeit. A Bizottság pedig, mint alperes indítványozta, hogy az Elsőfokú Bíróság utasítsa el a keresetet.

A felperes keresete alátámasztásaként öt jogalapra hivatkozott, miszerint

- (i) a Bizottság nem alkalmazta a gyorsított engedélyezési eljárást a támogatási programra,
- (ii) a KKV-csoportmentességi rendelet nem volt alkalmazható a jelen esetben,

⁵ HL L 91., 2003. 04. 08.13. o.

⁶ A megtámadott bizottsági határozat 2. cikkének második bekezdése, valamint 3. és 4. cikke tartalmazza ezen rendelkezéseket.

- (iii) a támogatási program engedélyezhető volt a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatások közösségi keretszabálya⁷ alapján,
- (iv) a Bizottság nem gyakorolta a mérlegelési jogkörét a támogatási program vizsgálata során, valamint ebből következően arra, hogy ezzel megsértette az indokolási kötelezettségét, végezetül pedig
- (v) a Bizottság nem bizonyította, hogy a támogatási program ténylegesen vagy potenciálisan torzította a versenyt, ezzel szintén megsértette az indokolási kötelezettségét.

Az első jogalappal kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a Bizottság álláspontja, amely szerint a gyorsított engedélyezési eljárásról szóló közlemény nem alkalmazható a jelen esetben, helytálló. Egyrésztől azért, mivel a gyorsított engedélyezési eljárásról szóló közlemény szövege értelmében a Bizottság csak „főszabály szerint” vállalja, hogy a 20 napos határidőt követően nem emel kifogást, és így megtartja teljes „döntéshozatali” hatáskörét. Azaz az adott esetben hivatalos vizsgálati eljárást indíthat, és ennek alapján végleges megengedő, feltételt megállapító vagy elutasító határozatot fogadhat el. Helytálló a megállapítás továbbá, mert a gyorsított engedélyezési eljárásról szóló közlemény kizárja, hogy a támogatási program bejelentése gyorsított engedélyezési eljárás tárgyát képezhesse, amennyiben a bejelentésben javasolt módosítás valamely létező támogatási programmal kapcsolatban nem a költségvetési források növelése nélküli időbeni meghosszabbítására, vagy a költségvetésnek az eredeti összeg 20%-áig, meghosszabbítás nélkül történő növelésére, vagy a költségvetésnek az eredeti összeg 20%-áig időbeni meghosszabbítással történő növelésére, vagy az alkalmazási feltételek szűkítésére irányul. Ez különösen igaz, ha a módosítás a támogatások nyújtására vonatkozó feltételek enyhítésével vagy a támogatások intenzitásának növelésével jár.

A szóban forgó támogatási program alprogramjai esetében a létező támogatási program tervezett módosításai túlmutattak azokon a kereteken, amelyekben belül megengedhető a bejelentésnek a gyorsított engedélyezési eljárás szerinti kezelése. Minden egyes alprogramot ugyanis támogatási intenzitásnövekedés jellemzett, legalábbis az elérhető

---

⁷ HL C 213., 1996. 07. 23. 4. o.

maximális támogatási mértékben részesülő egyes kedvezményezetteket illetően.

A második jogalappal kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság véleménye szerint határozni kell arról, hogy a Bizottság megalapozottan járt-e el, amikor az említett programot a bejelentés időpontját követően hatályba lépett KKV-csoportmentességi rendelet alapján vizsgálta meg. Meg kell tehát állapítani, hogy a jogalkotó szándéka irányult-e az említett rendeletnek a hatálybalépése időpontjában folyamatban levő bejelentésekre való alkalmazására.

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az eljárásjogi szabályokat általában a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra is alkalmazni kell. Ez nem vonatkozik azonban az anyagi jogi szabályokra. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a közösségi anyagi jogi szabályokat a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvének tiszteletben tartása érdekében úgy kell értelmezni, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik.

Az Elsőfokú Bíróság a fenti álláspontot megerősítve kimondta, hogy a közösségi rendelkezéseknek nincs visszaható hatályuk, eltekintve azon kivételtől, amikor azok szövegéből vagy rendszertani elhelyezkedéséből világosan következik, hogy ez volt a jogalkotó szándéka, ha azt az elérendő cél követeli meg, és ha az érdekelték jogos bizalmát megfelelően tiszteletben tartják.

Ezért meg kell vizsgálni, hogy a KKV-csoportmentességi rendelet visszaható hatállyal szándékozták-e alkalmazni. E célból nemcsak a szövegére, hanem a tartalmára és az általa követett célra is figyelni kell, valamint meg kell vizsgálni, hogy adott esetben az érdekelték jogos bizalmát megfelelően tiszteletben tartják-e. A KKV-csoportmentességi rendelet nem tartalmaz semmilyen átmeneti rendelkezést a hatálybalépését megelőzően bejelentett támogatási programokra történő esetleges alkalmazására vonatkozóan.

Az átmeneti rendelkezések hiányát – ellentétben a Bizottság állításával – nem lehet úgy értelmezni, hogy a KKV-csoportmentességi rendeletet alkalmazni lehetett a hatálybalépésének idején vizsgálat alatt álló bejelentésekre. Azon körülmény ugyanis, hogy a támogatási programnak a bejelentés időpontjában hatályos jogszabályok alapján történő

vizsgálatát kifejezetten előírják bizonyos jogszabályok rendelkezései⁸, nem engedi meg azon következtetést, hogy a bejelentés időpontjában hatályos szabályozás csak akkor alkalmazandó, ha az ilyen rendelkezéseket kifejezetten előírja a későbbi szabályozás.

Másodszor, a KKV-csoportmentességi rendelet nem tartalmaz még hallgatólagosan sem olyan utalást, amely megengedné azon vélekedést, hogy visszaható hatállyal kell alkalmazni.

Ugyanis a KKV-csoportmentességi rendelet célja a felhatalmazási rendelet végrehajtása azáltal, hogy a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatások csoportjára vonatkozóan előírja azokat a feltételeket, amelyeknek e támogatásoknak eleget kell tenniük ahhoz, hogy a tagállamok mentesüljenek az előzetes bejelentési kötelezettség alól, többek között azért, hogy az ellenőrzés enyhítése nélkül egyszerűsítsék az adminisztratív igazgatást, valamint növeljék az átláthatóságot és a jogbiztonságot. A fentiekre figyelemmel, magától értetődik, hogy az említett rendelet csak a jövőre nézve alkalmazható, tehát nem kell alkalmazni a már megtörtént bejelentésekre.

Továbbá a KKV-csoportmentességi rendelet visszaható hatályú alkalmazását csak akkor lehet elfogadni, ha az érdekeltek jogos bizalmát megfelelően tiszteletben tartják. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság által felhozott azon körülmény, hogy Németország tudott a szóban forgó támogatási program vizsgálati szempontjainak közelgő változásáról az említett bejelentés időpontjában, semmit nem változtat e megállapításon.

Következésképpen, a KKV-csoportmentességi rendeletnek mind a szövegéből, mind a céljából, valamint a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvének tiszteletben tartásából eredő követelményekből az következik, hogy e rendeletet nem szándékozták visszaható hatállyal alkalmazni.

---

⁸ Például a regionális állami támogatásokról szóló iránymutatás (HL C74., 1998. 03.10. 9. o.) 6.1. pontjának, a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL C 288., 1999. 10. 09. 2. o.) 98. és 100. pontjának, a gépjárműipar részére nyújtott állami támogatások közösségi keretszabálya (HL C 279., 1997.09.15. 1 o.) 2.6. pontjának, a nagyberuházási projektekhez nyújtott regionális támogatásokról szóló multiszektorális keretszabály (HL C 70., 2002. 03. 19. 8. o.) 39. és 40. pontjának rendelkezései.

A fentiek alapján az Elsőfokú Bíróság a felperes második jogalapjának helyt adott, ezért a többi jogalap vizsgálatától eltekintett, és megsemmisítette a megtámadott bizottsági határozatot.

III. Az Európai Közösségek Bíróságának eljárása

Fellebbezésében a Bizottság az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága T-357/02. sz., Freistaat Sachsen kontra Bizottság ügyben 2007. május 3-án hozott ítéletének⁹ (a továbbiakban megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kérte.

A Bizottság két jogalapra hivatkozott a fellebbezése alátámasztásaként. Kifejtette, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, elsősorban akkor, amikor úgy vélte, hogy a Bizottság a Németország által bejelentett tervezett támogatási program vizsgálatát tévesen folytatta le a KKV-csoportmentességi rendelet alapján, mivel e jogszabály nem volt hatályban az eredeti bejelentés kézhezvételekor, másodsorban pedig akkor, amikor azt állapította meg, hogy e bejelentést teljesnek kell tekinteni.

A Bizottság úgy vélte, hogy a KKV-csoportmentességi rendeletnek a szóban forgó támogatási programra történő alkalmazása egyáltalán nem mutat visszaható jelleget, hanem megfelel az azonnali alkalmazás elvének, amely alapján valamely közösségi jogszabály a hatálybalépésétől kezdve alkalmazandó a folyamatban lévő és az időben később bekövetkező helyzetekre.

Szászország azt állította, hogy az Elsőfokú Bíróság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a KKV-csoportmentességi rendeletnek e jogszabály hatálybalépése előtt bejelentett támogatási programra történő alkalmazása e rendelet olyan visszaható hatályú alkalmazásának minősül, amely jogellenessé teszi a vitatott határozatot.

A Bíróság álláspontja, illetve az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely új jogszabályt azonnal alkalmazni kell a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira¹⁰. A Bíróság azt

⁹ EBHT 2007, II-1261. o.

¹⁰ Ld. ebben az értelemben a 68/69. sz. Brock-ügyben 1970. április 14-én hozott ítélet [EBHT 1970, 171. o.] 7. pontját, és a 270/84. sz., Licata kontra CES ügyben

is megállapította, hogy a bizalomvédelem elvét nem lehet oly módon kiterjeszteni, hogy általános módon akadályozza az új jogszabálynak a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira való alkalmazását.¹¹

A közösségi anyagi jogi szabályokat viszont úgy kell értelmezni – mint ahogy az már fentebb kifejtésre került –, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik.

A tervezett állami támogatásoknak az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdésében előírt bejelentése központi eleme e támogatások ellenőrzése közösségi szabályozásának. A kedvezményezett vállalkozások nem hivatkozhatnak arra, hogy jogosan bíztak a támogatások jogszerűségében, ha azokat ezen eljárás be nem tartásával nyújtották.

Az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdésének utolsó mondata értelmében a támogatást nyújtani kívánó tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre, amíg az említett eljárásban végső bizottsági határozat nem születik.

Az e rendelkezésben meghatározott tilalom célja, hogy a támogatás ne fejthesse ki hatásait azelőtt, hogy a Bizottság ésszerű határidőn belül részletesen megvizsgálhatta volna azt, és adott esetben megindíthatta volna az e cikk (2) bekezdésében megállapított eljárást¹².

Az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdése létrehozta az új tervezett támogatások előzetes ellenőrzési rendszerét.

Ezen előzetes vizsgálat keretében a 659/1999/EK tanácsi rendelet¹³ 4. cikkének (1) bekezdése, amely úgy rendelkezik, hogy a Bizottság „köz-

---

1986. július 10-én hozott ítélet [EBHT 1986, 2305. o.] 31. pontját.

¹¹ Ld. többek között a 278/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. január 14-én hozott ítélet [EBHT 1987, 1. o.] 36. pontját, és a 203/86. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 1988. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 1988, 4563. o.] 19. pontját.

¹² A C 301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság, ún. „Boussac Saint Frères” ügyben 1990. február 14-én hozott ítélet [EBHT 1990, I 307. o.] 17. pontja, valamint a C 199/06. sz., CELF és Ministre de la Culture et de la Communication ügyben 2008. február 12-én hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 36. pontja.

¹³ Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1999.03.27. 1. o.).

vetlenül annak kézhezvétele után” megvizsgálja a bejelentést, pusztán különös gondossági kötelezettséget ír elő ezen intézmény számára, nem minősül tehát a bejelentett támogatási programok közös piaccal való összeegyeztethetősége értékelési szempontjainak időbeli hatályára vonatkozó szabálynak. Ilyen szabályra nem lehet következtetni ugyanezen rendelet 4. cikke (5) bekezdésének második mondatából sem, amely úgy rendelkezik, hogy azon kéthónapos határidő, amelyen belül a Bizottság lefolytatja a bejelentés előzetes vizsgálatát, a teljes bejelentés kézhezvételének időpontjától kezdődik.

Azt viszont, hogy valamely támogatás az EK-Szerződés értelmében vett állami támogatásnak minősül-e, olyan objektív elemek alapján kell eldönteni, amelyeket a bizottsági határozat meghozatalának időpontjában értékelnek¹⁴. Következésképpen a közösségi Bíróság felülvizsgálata a Bizottság által ebben az időpontban elvégzett értékelésére vonatkozik.

Azt is hangsúlyozni kell, hogy az állami támogatások összeegyeztethetőségének értékelésére vonatkozó, a bizottsági határozat meghozatalának időpontjában hatályos jogszabályok, elvek és szempontok főszabály szerint úgy tekinthetők, mint amelyek jobban megfelelnek a versenykörnyezetnek.

Az előzőekből következik, hogy bár a tervezett támogatások bejelentése lényeges követelmény azok ellenőrzéséhez, azonban csak eljárásjogi kötelezettségnek minősül. Célja, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára a tagállamok által a vállalkozásoknak nyújtani kívánt támogatások megelőző, egyszersmind hatékony ellenőrzésének biztosítását. A bejelentésnek következésképp nem lehet célja a tárgyát képező támogatásokra alkalmazandó jogi szabályozás meghatározása.

Valamely tervezett támogatás vagy támogatási program tagállam általi bejelentése nem teremt tehát olyan véglegesnek minősülő jogi helyzetet, amely azzal járna, hogy a Bizottság a közös piaccal való összeegyeztethetőségükről az abban az időpontban hatályban lévő jogszabályokra történő hivatkozással dönt, amikor a bejelentésükre sor került. Ellenkezőleg, a Bizottság feladata a döntéshozatala időpontjában ha

¹⁴ Lásd ebben az értelemben a C 182/03. és C 217/03. Belga Királyság és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítélet [EBHT 2006, I 5479. o.] 137. pontját, valamint a C341/06. P. és C 342/06. P. sz., Chronopost és La Poste kontra UFEX és társai egyesített ügyekben 2008. július 1-jén hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 95. pontját.

tályban lévő jogszabályok alkalmazása, és kizárólag e szabályok alapján kell értékelni az általa e tekintetben hozott határozat jogszerűségét.

Szászország állításával ellentétben e megoldás nem olyan jellegű, amely arra ösztönzi a tagállamokat, hogy azonnal, bejelentés nélkül végrehajtsák a tervezett támogatásokat azért, hogy az ezen végrehajtás időpontjában hatályban lévő jogi szabályozás vonatkozzon rájuk. Feltevélezve ugyanis, hogy valamely jogellenes támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét minden esetben a kifizetés időpontjában kell értékelni, a tagállamok csak nehezen láthatják előre a szabályozás változásait. Továbbá, valamely jogellenes támogatás nyújtása annak visszatéríttetésére vonatkozó kötelezettséget róna az azt kifizető tagállamra, valamint az e támogatás jogellenességével okozott károk megtérítésének tenné ki.

Meg kell azonban állapítani, hogy az EK-Szerződés 88. cikk (2) bekezdéséből, valamint a 659/1999/EK tanácsi rendelet 1. cikke h) pontjából következik, hogy amikor a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról határoz, lehetővé kell tennie az érdekeltek – köztük az érintett vállalkozás vagy vállalkozások – számára, hogy előterjeszthessek észrevételeiket. Ez a szabály lényeges eljárási szabály jelleggel bír.

Ebből következik, hogy ha azon jogi szabályozás, amelynek hatálya alatt a tagállam megtette valamely tervezett támogatás bejelentését, megváltozik, mielőtt a Bizottság meghozza a határozatát, utóbbinak az új szabályok alapján történő határozathozatal érdekében – minthogy arra köteles – meg kell kérnie az érdekelteket, hogy foglaljanak állást e támogatásnak az új szabályokkal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban. Csak akkor más a helyzet, ha az új jogi szabályozás nem tartalmaz lényeges módosítást a korábban hatályban lévő szabályozáshoz képest.

A jelen esetben tény először is, hogy a tervezett támogatási programot a KKV-csoportmentességi rendelet hatálybalépése előtt jelentették be a Bizottságnak, másodsor, hogy ez utóbbi hatálybalépésének időpontjában a Bizottság még nem hozott határozatot, harmadszor pedig, hogy e rendelet hatályban volt a vitatott határozat időpontjában.

Az aktából kitűnik az is, hogy a Bizottság megkérte az érdekelt feleket, foglaljanak állást az említett rendeletnek a bejelentett támogatási programra való alkalmazásával kapcsolatban.

Az előzőekből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság, mivel azt állapította meg, hogy a vitatott határozat sérti a visszaható hatály tilal

mának elvét, tévesen alkalmazta a jogot az ítéletében. A Bíróság tehát megsemmisítette az Elsőfokú Bíróság ítéletét.

Összefoglalva megállapítható, hogy az állami támogatások összeegyeztethetőségének megítélése szempontjából a bizottsági határozatok meghozatalának időpontjában hatályos jogszabályok az alkalmazandóak, tekintettel arra, hogy főszabály szerint e szabályok felelnek meg legjobban a versenykörnyezetnek.

AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG C–334/07. P. SZ. SZÁSZORSZÁG KONTRA BIZOTTSÁG ÜGYBEN HOZOTT ÍTÉLETÉNEK ÉRTÉKELÉSE

STAVICZKY PÉTER¹

A Bíróság ítéletében értelmezte a visszaható hatály tilalmát, a versenyjog célkitűzését is alapul véve, gazdasági szempontból, valamint az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében megfogalmazott felfüggesztési klauzula szempontjából, és megsemmisítette az Elsőfokú Bíróság ítéletét. Ez az ítélet minden bizonnyal komoly hatással lesz a tagállamok támogatásnyújtási gyakorlatára.

A Bíróság kimondta, hogy a tagállamoknak nincsen jogos várakozásuk arra nézve, hogy bejelentéseiket a Bizottság a bejelentéskor hatályos állami támogatási szabályok alapján bírálja el. Ennek következtében a tagállamok mostantól nem hivatkozhatnak arra, hogy a bejelentésüket a Bizottságnak akkor is a régi szabály alapján kell elbírálnia, ha az a jóváhagyás alatt már jelentősen megváltozik, illetve másik szabály lép a helyébe. A tagállamoknak bejelentési gyakorlatukban figyelembe kell venniük, hogy a bejelentésük jogalapját képező szabály meddig lesz még hatályban, illetve, hogy adott esetben a Bizottság elfogadta-e már a hatályos szabályt felváltó új szabályt, és ha igen, az mennyiben tér el az előzőtől.

---

¹ A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

Vélhetőleg az ítélet következtében a tagállamok a jövőben a szabályok előre látható lényegi, vagy tartalmában még nem ismert módosulása előtt fél évvel már nem tesznek összetett elemzést igénylő bejelentéseket, tekintettel arra, hogy egy átlagos bizottsági bejelentés hat hónapig tart. Amennyiben mégis kapna ebben az időintervallumban ilyen jellegű bejelentést a Bizottság, feltételezhetően ugyanezen okból, nem fogja elkezdni e bejelentések jóváhagyását, ha fennáll annak a kockázata, hogy a határozat elfogadása már csak az új szabály hatályba lépésekor várható. Hiszen ez esetben a határozat nem teljesítené az ítéletben foglalt követelményt, és megtámadható lenne a Bíróságok előtt, mivel a Bizottság nem az új szabályt alkalmazná. A Bizottság ezeknél a bejelentéseknél, még ha tartalmi szempontból jóvá is tudná hagyni a tervezetet, „álgkérdések” feltételével időben kiterjesztheti az eljárást, megvárva, hogy az új szabály hatályba lépjen. E gyakorlat alapján viszont, ha az új szabályt csak nem sokkal annak hatályba lépése előtt fogadja el a Bizottság, a tagállamok további hónapokat vesztenek, mielőtt az új intézkedéseiket hatályba tudják léptetni. Tehát az ítélet azokban az esetekben megnehezíti a tagállamok számára, hogy gyorsan reagáljanak bizonyos gazdasági eseményekre, ahol a támogatás nyújtása előzetes bizottsági jóváhagyáshoz kötött.

Az ítélet alapján, közvetett módon a Bizottság felelőssége, hogy az új szabályokat jóval az előzőek hatályon kívül helyezése előtt elfogadja. Csak így oldható meg, hogy a tagállamok az új szabály alapján, de jóval azok hatályba lépése előtt tehessenek bejelentést, elkerülve, hogy a támogatási programjaik működésében „törés” következzen be.

Jelenleg még nem látható, hogy a Bizottság milyen módon fogja e tekintetben segíteni a tagállamokat az állami támogatási szabályok nagy részének 2013-ig történő újrakodifikálása során. Figyelembe véve azt is, hogy az állami támogatási szabályok hatályát a Bizottság legtöbb esetben a Strukturális Alapok felhasználása miatt a pénzügyi perspektívához igazítja, az ítéletnek komoly hatása lehet a 2014–2020 közötti időszak Strukturális Alap programjainak zökkenőmentes indítására. Tekintettel arra, hogy az előző programozási időszakban a szabályok egy része csak 2006 decemberében, ebből a szempontból „az utolsó pillanatban” került

elfogadásra,² sok múlik azon, és erősen remélhető, hogy a Bizottság a pénzügyi és gazdasági válságból való kilábalással párhuzamosan erőforrásait minél hamarabb a 2014-től hatályos szabályok előkészítésére használja. Amennyiben ez nem történik meg, az uniós források lehívásának sok esetben, eljárási okok miatt a hiányzó vagy késedelmesen elfogadott állami támogatási szabályozás lesz a gátja.

Az ítélet következményeinek számba vétele során nem szabad elfelejteni annak hatását a nagy összegű egyedi támogatások egyedi bejelentéseire, különösen mivel azok elbírálása jellemzően akár több évig is elhúzódhat, és ennek következtében nagyobb az esély az elbírálás alatti szabályváltozásra. A Bizottság már több közleményében is kifejtette, hogy milyen feltételek teljesülése esetén tekinti a támogatás szükségességét, arányosságát és ösztönző hatását bizonyítottnak a nagy összegű támogatások egyedi elbírálása során.³ Ugyanakkor ezeket a közleményeket, illetve a jövőben jogutódjait az ítélet következtében „visszamenőleges hatállyal” kell alkalmazni azokra a projektekre is, amelyek kihirdetésük előtt indultak. Ennek kirívó példája volt a Ford craiovai telephelyén megvalósított fejlesztésekhez kapcsolódóan nyújtani kívánt képzési támogatások elbírálásának esete,⁴ amikor egy 2008 áprilisában tett bejelentésre alkalmazta a Bizottság a 2009. augusztus 11-én közzétett és húsz nappal később hatályba lépett vonatkozó közleményét. Bár a Bizottság értelmezése szerint a közlemény nem minősül lényeges változásnak a fennálló joghoz képest – és ennek következtében a 3. lábjegyzetben említett hasonló közlemények sem –, a támogatás elbírálása

² Lásd például Bizottság 1998/2006/EK rendeletét (2006. december 15.) a Szerződés 87. és 88. cikkének a de minimis támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 379., 2006.12. 28. 5. o.) vagy a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretszabályát (HL C 323., 2006.12. 30. 1. o.).

³ Pl. a Bizottság közleménye – A képzéshez nyújtott, egyedi bejelentéshez kötött állami támogatásra vonatkozó összegegyeztetetőségi elemzés kritériumai (HL C 188., 2009. 08. 11. 1. o.), a Bizottság közleménye – A hátrányos helyzetű és a fogyatékkal élő munkavállalók foglalkoztatásához nyújtott, egyedi bejelentéshez kötött állami támogatásra vonatkozó összegegyeztetetőségi elemzés kritériumai (HL C 188., 2009. 08. 11. 6. o.), a Bizottság közleménye a nagyberuházási projektekhez nyújtott regionális támogatások részletes vizsgálatának kritériumairól (HL C 223., 2009. 09. 16. 3. o.).

⁴ A Bizottság határozata 2010/357/EU (2009. december 2.) a Románia által a Ford Craiova képzési programja részére tervezett C 39/08 (korábbi N 148/08) számú állami támogatásról (HL L 167., 2010. 07. 01. 1. o.).

szempontjából jelentős hatással bírt. Ebben az esetben vélhetőleg a Bizottság sem akarta a támogatás nyújtását megtiltani, de értelemszerűen a román hatóságok és a Ford sem tudott utólagosan bizonyos, a képzési közlemény által elvárt feltételeket teljesíteni, ezért az ún. mérlegelési teszt⁵ alkalmazásával a támogatás pozitív és negatív hatásainak összevetését követően, csak egy sor beszámolási kötelezettséget előíró (és azokat a nemzeti jogba beépítendő) feltétel teljesítésével együtt hagyta jóvá.

Az állami támogatási szabályok ítélet szerinti megközelítéssel történő alkalmazása adott esetben hatással lehet az Európai Unió nemzetközi szintű versenyképességére is. Hiszen, ha egy külföldi cégvezető felismeri, hogy az ítélet következtében a részére nyújtani kívánt támogatásnak a szabályok megváltozásából fakadó, és a nemzeti hatóságok által nem csökkenthető kockázatai vannak, lehet, hogy beruházását az EU-n kívüli harmadik országba helyezi át. Így az állami támogatási szabályozás, amelynek célja, hogy a belső piacon belül a tagállamok támogatás nyújtásával ne torzítsák indokolatlanul a versenyt, azt a célt érheti el, hogy beruházások az EU-n kívül kerülnek végrehajtásra, aminek következtében csökkenhet Európa versenyképessége, a foglalkoztatás szintje nem növekszik, és a belső piacon tevékenykedő vállalkozásoknak erősebb külső versenytársakkal kell szembenézniük. Ez a lehetséges következmény pedig ellentétes a lisszaboni célkitűzésekkel, illetve az Európa 2020-as stratégiával.⁶

A fenti következmények mellett az ítélet elméletileg alapot adhat azoknak a jogvitáknak a tagállamok és a Bizottság között, amelyek központjában annak eldöntése áll majd, hogy az új szabály nem változott lényegesen az eredetihez képest, ezért a Bizottságnak az eredeti alapján el kellett volna fogadnia a tagállam bejelentését. Azonban, ha az európai bíróságok elfogadják a Bizottság Ford -ügyben kifejtett megközelítését, a tagállamok majd nagyon ritkán tudják azt bebizonyítani, hogy a régi és az új szabály között jelentős eltérés van.

⁵ Lásd az Állami támogatási cselekvési terv – Kevesebb és célzottabb állami támogatás: ütemterv az állami támogatás 2005 – 2009 közötti reformjához (COM/2005/0107 végleges) 10–12. pontjait.

⁶ A Bizottság közleménye – Európa 2020 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája COM(2010) 2020 végleges. http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf

VÁLSÁG UTÁN?
AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG IDEIGLENES ÁLLAMI
TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK MÓDOSÍTÁSÁRA
VONATKOZÓ TERVEZETE¹

MOHAY ÁKOS²

Az Európai Bizottság (Bizottság) 2010. október 6-án közleményben tette közzé azt a szándékát, hogy módosított tartalommal 2011. december 31-ig meghosszabbítja a gazdasági válság leküzdése érdekében a reálgazdaság részére ideiglenesen nyújtható állami támogatásokról szóló közleményét (továbbiakban: ideiglenes közlemény)³. A kötelező eljárási rendet betartva a tervezet megtárgyalása és a tagállamok véleményének kikérése érdekében Bizottság összehívta a tagállami küldöttekből álló állami támogatási tanácsadó bizottság ülését. Az ideiglenes közlemény módosításához kapcsolódóan a Bizottság jelezte, hogy bizonyos, a válság kapcsán bevált intézkedéseket át kíván emelni az általános állami támogatási szabályok közé, ezért javasolja a kis- és középvállalkozásokba történő kockázatitőke befektetések előmozdítását célzó állami támogatásról szóló közösségi iránymutatás⁴ módosítását, valamint – mivel

¹ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2010_temporary_measures/access_finance_hu.pdf

² A szerző a Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

³ HL C 16., 2009.1.22. 1. o.

⁴ HL C 194., 2006.8.18., 2. o.

a válság miatt új exporthitel-biztosítási szabályozás kialakítására nem volt lehetőség – meghosszabbítja a Szerződés 92. és 93. cikkének a rövid lejáratú exporthitel-biztosításra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény⁵ hatályát.

I. Előzmények

Átmeneti támogatások

A Bizottság 2008. decemberében elfogadta a gazdasági válság leküzdése érdekében a reálgazdaság részére ideiglenesen nyújtható állami támogatásokról szóló közleményét.⁶ A közlemény jogalapja az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 107. cikk (3) bekezdés b) pontja (volt EK Szerződés 87. cikk (3) bekezdésének b) pontja). Ez a mentesítési jogcím lehetővé teszi, hogy a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa azt a támogatást, amelyet „egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére” nyújtanak.

Az ideiglenes közlemény – a válságra tekintettel – hat területen (500.000 eurós összegű átmeneti támogatás, állami kezességvállalás, referencia alapkamatláb támogatott hitelek esetében, környezetvédelmi beruházásokhoz nyújtott kamattámogatás, kockázatitőke támogatás, rövidtávú exporthitel-biztosítás) biztosít a tagállamoknak kedvezőbb feltételeket a hatályos állami támogatási szabály előírásaihoz képest, a vállalkozások finanszírozásának, és ezáltal tevékenységének megkönnyítése érdekében. A közlemény hatálybalépésével 2010. december 31-ig új – két évre szóló átmeneti – szabályok léptek életbe az állami kezességvállalások, a kockázatitőke-nyújtások, a kedvezményes egyéni referencia kamatláb és a rövid távú exporthitel-biztosítások terén.

Kockázatitőke formájában nyújtott támogatás

A Bizottság kockázatitőke típusú támogatási programokkal kapcsolatos megközelítését, az ilyen programok értékelésekor alkalmazott elveket a

⁵ HL C 281., 1997.9.17., 4. o.

⁶ Lásd 1. lábjegyzet

2006-ban elfogadott iránymutatás tartalmazza.⁷ A Bizottság az iránymutatásban kifejti, hogy amennyiben a tőkekihelyezés kedvezményezettje KKV, és a tőke összege 12 hónapos időszak alatt nem haladja meg az 1,5 millió eurót, a tagállamoknak nem kell külön bizonyítaniuk, hogy a piacon tőke-ellátottsági problémák vannak. Az ideiglenes közlemény alapján a finanszírozás összege 1,5 millió euróról felemelkedett 2,5 millió euróra. A módosítás azonban kizárólag az új, illetve az iránymutatás alapján jóváhagyott támogatási programokra terjed ki, az általános csoportmentességi rendelet alapján működő programokra nem.⁸

*Rövid távú exporthitel-biztosításokra vonatkozó
állami támogatási szabályok*

A Szerződés 92. és 93. cikkének a rövid lejáratú exporthitel-biztosításra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény⁹ (exporthitel közlemény) kimondja, hogy a piacképes kockázatok nem fedezhetők a tagállamok által támogatott exporthitel-biztosítással. A piacképes kockázatok az exporthitel-közlemény mellékletében felsorolt országokban székellyel rendelkező állami és nem állami adósokhoz kapcsolódó olyan kereskedelmi és politikai kockázatok, amelyek kockázati időszaka legfeljebb két év. Amennyiben a tagállamok államilag támogatott tevékenységet akarnak végezni ebben a piaci szegmensben, az export-hitel közlemény 4.4 pontja alapján (ún. mentesülési klauzula) egy hazai és két jól ismert nemzetközi hitelbiztosító nyilatkozatával kell bizonyítaniuk, hogy az adott országban a rövid távú exporthitel-biztosítás tekintetében piaci hiányosság áll fenn. A válságra tekintettel a tagállamoktól az exporthitel-biztosítással kapcsolatos bizottsági eljárások felgyorsítása érdekében a Bizottság a korábbiaktól eltérően más igazolások benyújtását is elfogadja, így a bizonyítást egyszerűsítette.¹⁰

⁷ Lásd: 2. lábjegyzet

⁸ Staviczky Péter: *A pénzügyi és gazdasági válság leküzdése érdekében a realgazdaságra vonatkozó ideiglenes állami támogatási szabályok*. Állami Támogatások Joga 2010/2. 59.

⁹ HL C 281., 1997.9.17., 4. o.

¹⁰ Lásd: 8. lábjegyzet

II. A módosítás indokai

Ugyan az ideiglenes közleményt határozott időtartamra (2010. december 31-ig) vezette be a Bizottság, az intézkedések rendkívüli hatékonysága miatt több tagállamban megfogalmazódott az igény hatályának meghosszabbítására. Kizárólag a Magyarországi tapasztalatokat tekintve is megmutatkozik az intézkedések jelentősége. Magyarország a 659/1999/EK rendeletben és a végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendeletben¹¹ foglalt éves jelentéstételi kötelezettségen túl 2009 október és 2010 április végéig jelentést tett az ideiglenes közlemény alapján hozott intézkedésekről. Ezekben hazánk jelezte, hogy a jelenlegi gazdasági válságban az ideiglenes közlemény alapján bevezetett intézkedések jelentősen befolyásolták a vállalkozások beruházásra vonatkozó pozitív döntésének meghozatalát, valamint a szükséges finanszírozási háttér megteremtését. Az intézkedések elősegítették többek közt új munkahelyteremtő beruházások megvalósulását, építőipari, élelmiszeripari, feldolgozóipari beruházások finanszírozását. Az ideiglenes keretszabályban foglalt intézkedések nagy mértékben hozzájárultak egyrészt a válság előtt már tervezett ill. a válság alatt tervezett beruházások, fejlesztések elindulásához ill. továbbviteléhez, másrészt lehetővé tették a válság által legérzékenyebben érintett iparágakban a foglalkoztatás fenntartását, nagymértékű létszám leépítések elkerülését. Az egyik legfontosabb cél volt a munkaerő-piac szempontjából annak megakadályozása, hogy a vállalkozások az átmenetileg feleslegessé vált munkavállalókat elbocsássák. Ha az ideiglenes közlemény által bevezetett eszközök nem álltak volna rendelkezésre, akkor – becslések szerint – a támogatott létszámmal, illetve a vállalkozások korábban meglévő létszámával együtt összesen mintegy 30.000 munkavállaló állása került volna veszélybe.

A kereskedelmi bankok kockázatvállalási és ebből adódóan finanszírozási hajlandósága a válság enyhülését követően sem növekedett. Ez a KKV-kat érinti a legérzékenyebben. Magyarországon az átmeneti támogatások kedvezményezettjeinek több mint 90%-a kis és középvállalkozás volt, amely a munkavállalók legnagyobb százalékát foglalkoz-

¹¹ A Bizottság 794/2004/EK rendelete (2004. április 21.) az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról (HL L 140., 2004. 04. 30., 1. o.).

tatja. A magyar hatóságok mindezekre tekintettel folyamatosan jelezték a Bizottság felé, hogy indokoltnak és hazánk szempontjából kiemelten szükségesnek tartják az Ideiglenes Közlemény alapján nyújtható támogatások fenntartását.

Magyarország a fentiekre tekintettel, több tagállamhoz hasonlóan, jelezte, hogy szükségesnek tartja az ideiglenes közlemény meghosszabbítását.

Mivel azonban a közlemény meghosszabbítása, illetve módosítása a Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik, a tagállamok nem léphettek fel kezdeményezőleg. A Bizottság 2010. október 6-án terjesztette javaslatát a tagállamok elé, melyben jelezte, hogy az 500.000 eurós összegű átmeneti támogatást nem kívánja meghosszabbítani, illetve szigorítani kíván a közlemény alapján nyújtható egyéb támogatások feltételein.

A tervezett módosítások indoklásául a Bizottság az alábbiakra hívta fel a tagállamok figyelmét.

Elfogadása óta a tagállamok jelentős mértékben éltek az ideiglenes közleményből adódó lehetőségekkel. A Bizottság által összegyűjtött bizonyítékok azt mutatják, hogy a rendelkezés olyan hasznos kiegészítő eszköznek bizonyult, amely a válság idején biztosította a hiteláramlást a vállalkozásokhoz.¹²

Az ideiglenes közlemény fokozatos megszüntetéséről szóló döntéskor a következő tényezőket kell figyelembe venni: egyrészt a gazdasági helyzet alakulását, valamint a pénzügyi intézmények és a piac kapacitását a hitelképes vállalati szféra megfelelő tőkével való ellátására. Másrészt azt, hogy az ideiglenes közlemény megfelelő eszköz-e a gazdasági fellendülés hosszabb távú fenntartásához, valamint a szabályozásnak a vállalkozások közötti és több tagállamra kiterjedő versenyre gyakorolt hatásait.

Az ideiglenes közlemény bevezetése óta javult az általános gazdasági helyzet, és sikerült leküzdeni az általános bizalmi válságot, amely a bankszektor összeomlásával fenyegetett. Bár a finanszírozási lehetőségek ismét egyre inkább elérhetőek, a hitelfeltételek továbbra is szigorúak, különösen a kisebb üzleti vállalkozások számára. A finanszírozás jövő-

¹² A Bizottság 2009 októberében végezte el először az ideiglenes keretszabály értékelését annak eldöntése céljából, hogy 2009. december 31. után is szükséges-e azt fenntartani. A Bizottság 2010. március 17-én kiadott egy második nyilvános kérdőívet, amely az ideiglenes keretszabály hatására és a finanszírozási lehetőségek elérésének reaktiválásban való hatékonyságára összpontosított.

beli alakulása továbbra is bizonytalan és változatlanul fennáll a kockázata, hogy amikor megnövekszik a hitelek iránti kereslet, a bankrendszer esetleg nem áll készen a fellendülés fenntartására, kivéve ha a bankok teljes mértékben végrehajtják a szükséges szerkezetátalakításokat.

III. A módosítások tartalma

A fentiek alapján a piaci körülmények is indokolják, hogy a Bizottság 2011 végéig meghosszabbítsa az ideiglenes keretszabály intézkedéseit, amelyek célja, hogy megkönnyítsék a finanszírozási lehetőségek elérését a vállalatok számára. A szokásos állami támogatási szabályokhoz való fokozatos visszatérés központi elemét a közlemény intézkedéseivel kapcsolatos szigorúbb feltételek bevezetése jelenti, az utóbbiak ugyanakkor az említett intézkedések versenyre gyakorolt hatásait is korlátozzák.

A támogatási intézkedéseknek az életképes vállalkozásoknak nyújtott támogatások révén különösen azokra beruházásokra kell irányulniuk, amelyek hozzájárulnak a hosszútávon fenntartható gazdasághoz. Még válságok idején is végre kell hajtani a nehéz helyzetben lévő vállalkozások szükséges szerkezetátalakítását, hogy hosszú távon szilárd alapokra helyezték azokat. Ez azért lényeges, hogy ne odázzák el a gazdaság szükséges szerkezetátalakítását és ne mélyítsék el ezáltal a gazdasági visszaesést és annak hosszú távú hatásait. Ezért a jövőben, a Bizottság elképzelései szerint, a gazdasági nehézségekkel küzdő vállalkozások nem részesülhetnek az ideiglenes keretszabály intézkedései által nyújtott lehetőségekből.

Az összegegyeztethető, korlátozott összegű támogatásnyújtás rövid távú eszközként hasznosnak bizonyult a pénzügyi válság csúcspontján, noha nem szolgált semmilyen konkrét célt. A Bizottság azonban úgy véli, hogy – tekintettel a javuló piaci feltételekre – a felszámolási stratégia keretében 2010. december 31-ig meg kell azt szüntetni.

A kockázati tőkéről szóló iránymutatás átmeneti kiigazítása kedvező jelzést adott a tagállamok és a piaci szereplők számára. Az adatok arra utalnak, hogy a kockázati tőke-piacokon érződik a pénzügyi válság hatása, és megnőtt a kkv-k saját tőke-hiányának felső határa. A Bizottság ezért úgy véli, hogy a pénzügyi válságtól eltérő helyzetben is alkalmazható a kkv-ként tizenkét hónapos időszakra megengedett finanszírozás megemelt maximális összege. A Bizottság ennek megfelelően módosít

ja a kockázati tőkéről szóló iránymutatást, amely az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontján alapul.

Végezetül, a kereskedelmi finanszírozási eszközök elérését illetően, a rendelkezésre álló adatokból és a tagállamok által benyújtott információk alapján úgy tűnik, hogy a piaci feltételek lassan javulnak; azonban számos szektorban és sok tagállamban még mindig nehézségekbe ütközik, hogy a vállalatok hozzájussanak a magántulajdonú hitelbiztosítók által nyújtott fedezethez. Következésképpen 2011 folyamán továbbra is indokolt a rövid távú exporthitel-biztosítási eljárásnak az ideiglenes keletkezési szabály által bevezetett egyszerűsítése.

A Bizottság által tervezett módosítások összefoglalása¹³

Korábbi ideiglenes közlemény (2010 végéig)	Módosított ideiglenes közlemény 2011-től
<p>Támogatott kezességvállalás</p> <ul style="list-style-type: none"> – KKV-k: beruházási és működőtőke-kölcsönhöz kapcsolódó kedvezményes kezességvállalási díj csökkentése maximum 25%-kal – Nagyvállalkozások: beruházási és működőtőke-kölcsönhöz kapcsolódó kedvezményes kezességvállalási díj csökkentése maximum 15%-kal - kezességvállalás a kölcsön 90%-áig – a 2008 július 1-ig nehéz helyzetben nem lévő vállalkozások is igénybe vehetik a támogatást <p>1.1.1.</p> <p>1.1.2.</p>	<p>Támogatott kezességvállalás</p> <ul style="list-style-type: none"> – KKV-k: beruházási és működőtőke-kölcsönhöz kapcsolódó kedvezményes kezességvállalási díj csökkentése maximum 15%-kal – Nagyvállalkozások: a kedvezményes kezességvállalási díj csak beruházási kölcsön esetén alkalmazható, 0 % csökkentés – kezességvállalás a kölcsön 80% – nehéz helyzetben lévő vállalkozások kizárva

¹³ Lásd 1. lábjegyzet

<p>Támogatott kölcsönök</p> <ul style="list-style-type: none"> – KKV-k: kedvezményes kamatozású beruházási és működőtőke-kölcsönök – Nagyvállalkozások: kedvezményes kamatozású beruházási vagy működőtőke-kölcsön <p>1.1.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> – a 2008 július 1-ig nehéz helyzetben nem lévő vállalkozások is 	<p>Támogatott kölcsönök</p> <ul style="list-style-type: none"> – KKV-k: kedvezményes kamatozású beruházási és működőtőke-kölcsönök – Nagyvállalkozások – csak beruházási kölcsönök esetén alkalmazható a kedvezményes kamatozás <p>– nehéz helyzetben lévő vállalkozások kizárva</p>
<p>Zöld termékek</p> <ul style="list-style-type: none"> – beruházási kölcsönök esetében a kedvezményes kamatozású kölcsön kamata tovább csökkenthető – KKV-k esetében 50%-kal – Nagyvállalkozások esetében 25% -kal 	<p>Zöld termékek</p> <ul style="list-style-type: none"> – beruházási kölcsönök esetében a kedvezményes kamatozású kölcsön kamata tovább csökkenthető – KKV-k 25%-kal – Nagyvállalkozások 15%-kal
<p>500.000 EUR szabály</p>	<p>Törölve</p>
<p>Exporthitel-biztosítás</p>	<p>Exporthitel-biztosítás</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nincs változtatás a Keretszabály rendelkezésein – rövid lejáratú exporthitel közlemény meghosszabítása két évre
<p>Kockázati Tőkére vonatkozó kiigazítások</p> <ul style="list-style-type: none"> – 12 hónapos időszak során a finanszírozás legmagasabb összege kkv-nként 1,5 millió EUR-ról 2,5 millió EUR-ra emelkedik <p>1.1.4.</p> <ul style="list-style-type: none"> – a magánbefektetők részvételének a csökkentése 50%-ról 30%-ra a támogatott és a nem támogatott térségekben. 	<p>Kockázati Tőkére vonatkozó kiigazítások</p> <ul style="list-style-type: none"> – A módosítás bevezetése a kockázati-tőke iránymutatás 4.3.1. pontjába <p>1.1.5.</p> <p>1.1.6.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Törölve

IV. Részletes szabályok^{14, 15}

Kezességvállalás formájában nyújtott támogatás

- a) a kkv-kkal szemben a tagállamok a korábbi 25% helyett, 15 %-kal csökkenthetik a mellékletben szereplő mentesülés szerint nyújtott új kezességvállalások esetében az éves fizetendő díjat;
- b) nagyvállalatok esetében a tagállamok használhatják az új kezességvállalások ugyanazon, mellékletben meghatározott mentesülés alapján számított éves díját, megszűnik azonban a korábbi 15%-os díjkedvezmény,
- c) amennyiben a kezességvállalási rendszerek támogatási elemét a Bizottság által már elfogadott módszerekkel állapítják meg valamely, a Bizottság által elfogadott állami támogatási rendelet¹⁶ szerint történő bejelentésük után, a tagállamok kkv-k esetében szintén hasonlóan, legfeljebb 15%-kal csökkenthetik az új kezességvállalásokért fizetendő éves díjat; a kkv-k esetében a korábbi 25 % kedvezmény lecsökken, a nagyvállalatok esetében megszűnik,
- d) a kölcsön maximális összege nem haladja meg a kedvezményezett 2010. évi teljes éves bérköltségét, (beleértve a szociális járulékokat és a vállalat telephelyén munkát végző, de hivatalosan valamely alvállalkozó alkalmazásában álló személyzet költségét). 2010. január 1-jén vagy azután alapított vállalatok esetén a kölcsön maximális összege nem haladhatja meg a működés első két évére vonatkozó éves becsült bérköltséget; A beruházási hitelek esetében a tagállamok a kölcsön maximális összegét a 27 uniós tagállamra vonatkozóan számított átlagos évi bérköltség alapján is kiszámíthatják¹⁷
- e) a kezességvállalást 2011. december 31-ig kell odaítélni;

¹⁴ A rendelkezések részletezésekor kizárólag azok a pontok kerülnek kiemelésre, ahol a módosított közlemény eltér a korábbi szabályozástól.

¹⁵ Lásd 1. lábjegyzet

¹⁶ Például az általános csoportmentességi rendelet vagy az 1628/2006/EK rendelet vagy az 1857/2006/EK rendelet, amennyiben a jóváhagyott módszer kifejezetten kitér a szóban forgó kezességvállalási típusokra és az azokhoz tartozó tranzakciókra.

¹⁷ Forrás: Eurostat Legfrissebb rendelkezésre álló adatok: EU-27 2007. Havi bérköltségek: 3 028

- f) a kezességvállalás nem haladja meg a kölcsön 80 %-át, korábbi 90% helyett
- g) a korábbiakkal ellentétben a kkv-k számára a kezességvállalás beruházási és működőtőke-kölcsönre is nyújtható; a nagyvállalatok számára csak beruházási kölcsönre;
- h) a kezességvállalás díjának csökkentését a kkv-k esetében a kezességvállalás odaítélésétől számítva legfeljebb két éven át alkalmazhatják. Amennyiben a kapcsolódó kölcsön futamideje meghaladja a két évet, a tagállam további legfeljebb nyolc évig csökkentés nélkül alkalmazhatja a mellékletben meghatározott mentesülési díjakat; nagyvállalatok esetében a tagállamok legfeljebb 10 évig alkalmazhatják a mellékletben meghatározott mentesülési rendelkezéseket.
- i) a korábbi szabályozással ellentétben (ahol a támogatást azoknak a vállalkozások nyújtották, amelyek 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben; illetve, amelyek a fenti időpont után, a globális pénzügyi és gazdasági válság következtében kerültek nehéz helyzetbe, de előzőleg nem voltak nehéz helyzetben;) a nehéz helyzetben lévő vállalkozások¹⁸ ki vannak zárva az intézkedés alkalmazási köréből.

Támogatott kölcsön formájában nyújtott támogatások

A Bizottság elismeri, hogy a jelenlegi piaci körülmények között előfordulhat, hogy a vállalatoknak nehézséget okoz a finanszírozási lehetőségek megtalálása. Ezért a Bizottság elfogadhatónak fogja tartani, hogy a tagállamok állami vagy magánforrásból kölcsönt nyújtsanak, amennyiben annak kamatlába egyenlő legalább a központi bank napi kamatával, plusz a 2007. január 1-je és 2008. június 30. közötti időszakra vonatkozó egyéves átlagos bankközi kamat és a központi bank átlagos napi kamatának különbségével egyenlő díjjal, plusz a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közleményben meghatározott kedvezményezett kockázati profilnak megfelelő hitelkockázati díjjal.

¹⁸ A Közösség iránymutatása a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról 2.1 pontja szerint.

A Bizottság ideiglenesen úgy tekinti, hogy a fenti kamatláb, illetve a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közleményben meghatározott referencia-kamatláb különbségeként jelentkező támogatási elem az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján összeegyeztethető a Szerződéssel a következő feltételek teljesülése esetén:

- a) ez a módszer valamennyi, 2011. december 31-ig kötött szerződésre alkalmazandó; A módszer tetszőleges futamidejű kölcsönre alkalmazható. a kamatlábak csökkentését a 2013. december 31.¹⁹ előtt eszközölt kamatkifizetések esetében lehet alkalmazni; A fenti időpont utáni kölcsönök esetében legalább a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapításáról szóló bizottsági közleményben meghatározott kamatlábbal egyenlő kamatlábat kell alkalmazni;
- b) a kkv-k számára a kezességvállalás beruházási és működőtőke-kölcsönre is nyújtható; a nagyvállalatok számára csak beruházási kölcsönre;
- c) a korábbi szabályozással ellentétben nehéz helyzetben lévő vállalkozások ki vannak zárva az intézkedés alkalmazási köréből.

Környezetbarát termékek előállításához nyújtott támogatás

A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a környezetvédelmi célkitűzések megvalósítása a pénzügyi válság idején is prioritás kell hogy maradjon. A környezetbarátabb – köztük energiahatékony – termékek előállítása az Unió érdekében áll, és e célkitűzés megvalósulását még a pénzügyi válság sem hátráltathatja.

- a) a későbbi uniós környezetvédelmi normákhoz alkalmazkodó vagy azokon túllépő termékek esetében a beruházás legkésőbb 2011. december 31-én elkezdődik azzal a célkitűzéssel, hogy a termék a norma hatálybalépése előtt legalább két évvel a piacra kerül;
- b) a kölcsönt legfeljebb 2011. december 31-ig nyújtják;
- c) a támogatás mértékének megállapításakor a kedvezményezettre vonatkozó, a közlemény 2.3 pontjában foglalt módszer alapján

¹⁹ Az e lehetőséggel élni kívánó tagállamoknak közölniük kell az interneten a napi kamatlábukat, és a Bizottság rendelkezésére kell azt bocsátaniuk.

meghatározott egyedi kamatlábból kell kiindulni; E módszer alapján a vállalat által fizetendő kamatot a következőképpen csökkenthetik:

- nagyvállalatok esetében 15%, a korábbi 25 % helyett
- kkv-k esetében 25%, a korábbi 50% helyett

d) A korábbi szabályozással ellentétben a nehéz helyzetben lévő vállalkozások ki vannak zárva az intézkedés alkalmazási köréből.

Támogatáshalmozás

A közleményben megállapított támogatási határok attól függetlenül alkalmazásra kerülnek, hogy a támogatott projektnek nyújtott támogatást teljes mértékben állami forrásokból finanszírozzák, vagy részben az Unió finanszírozza.

A közleményben írt ideiglenes támogatási intézkedések ugyanazon támogatható költség tekintetében nem halmozhatók a de minimis rendelet hatálya alá tartozó támogatással.

Az EU Strukturális Alapok és egyéb uniós finanszírozási eszköz által történő társfinanszírozás esetén az alkalmazandó szabályokat be kell tartani.

Kockázati tőke

A kockázati tőke iránymutatásra vonatkozóan a Bizottság beemelni tervezi az ideiglenes közleményben szereplő 12 hónapos időszakra vonatkozó finanszírozási részösszeg megemelt mértékét.

Rövid lejáratú exporthitel-biztosítás

A Bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi pénzügyi válságból következően nem minden tagállamban áll fenn biztosítási és viszontbiztosítási kapacitáshiány, de nem zárható ki, hogy bizonyos országokban időlegesen nincs fedezet a piacképes kockázatokra, ezért nem változtat a korábbi rendelkezéseken, a közlemény hatályát 2012. december 31-éig meg kívánja hosszabbítani.

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ELLENŐRZÉSI JOGKÖRE A CSOPORTMENTESSÉGI RENDELETEK ALAPJÁN NYÚJTOTT TÁMOGATÁSOK TEKINTETÉBEN

STAVICZKY PÉTER¹

I. Bevezetés

Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (továbbiakban: EUMSZ, volt EK-Szerződés 87. cikk) 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó állami támogatásokat a tagállamok csak az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) felé EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése alapján tett bejelentés, majd a Bizottság által kiadott előzetes engedély birtokában léptethetik hatályba. E bejelentési kötelezettség alóli kivételek körét szabályozza a 994/98/EK rendelet (továbbiakban: felhatalmazó rendelet).² A felhatalmazó rendelet alapján a Bizottság ún. csoportmentességi rendeleteket alkothat, különböző támogatások tekintetében. A csoportmentességi rendeletek alapján nyújtott támogatásokról a tagállamok csak utólagosan tájékoztatják a Bizottságot, magukra vállalva annak felelősségét, hogy a támogatásokat a csoportmentességi rendeletek szabályait betartva nyújtják. Ugyanakkor a felhatalmazó rendelet előírja azt is, hogy a csoportmentességi rendeleteknek szabályozniuk

¹ A szerző a Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

² A Tanács 994/98/EK rendelete (1998. május 7.) az Európai Közösséget létrehozó szerződés 92. és 93. cikkének a horizontális állami támogatások bizonyos fajtáira történő alkalmazásáról (HL L 142., 1998. 05. 14. 1. o.).

kell a mentesített támogatások átláthatóságát és nyomon követését is. A csoportmentességi rendeletek alapján nyújtott támogatások átláthatóságának biztosítása és nyomon követése azért is kiemelt jelentőségű, mivel a Bizottság erőforrásai csak a szűrőpróbaszerű ellenőrzést teszik lehetővé. Így a tagállamok felelőssége nagyobb, mint a Bizottság által jóváhagyott intézkedések végrehajtása során. A Bizottság 2005-ben kiadott Állami Támogatási Cselekvési Tervében³ külön ki is emelte, hogy a hatékonyabb végrehajtás tekintetében számít a tagállamok fokozottabb együttműködésére.

A Törvényszék (volt Elsőfokú Bíróság) 2009 novemberében ítéletet⁴ hozott egy Németország által indított kereset illetően, amelynek központi kérdése a Bizottság csoportmentességi rendeletek alapján nyújtott támogatások ellenőrzésére vonatkozó jogainak meghatározása volt. Ez a rövid összefoglaló az ítélet bemutatásán keresztül ismerteti a Törvényszék álláspontját a Bizottság ellenőrzési jogosultságait illetően.

II. A jogvita előzményei

2006-ban a Bizottság felszólította Németországot, szolgáltatson információt az XS 24/2002 illetve az XS 29/2002 támogatási programról, hogy ellenőrizhesse, ezek a támogatási programok megfelelnek-e a KKV-mentesítési rendeletnek⁵ (pl. a kedvezményezettek KKV-nak minősülnek-e). Németország az információszolgáltatási kötelezettségnek eleget tett. Ezt követően a Bizottság újabb leveleiben hangsúlyozta, hogy úgy tűnik, a támogatási programok eleget tesznek a KKV-mentesítési rendelet rendelkezéseinek, azonban további információkat kért az öt legnagyobb támogatást kapott kedvezményezetttről.

Németország arra való hivatkozással, hogy a 70/2001/EK rendelet 9. cikke alapján a Bizottság nem kérhet ilyen jellegű információkat, mivel előzetesen arra a következtetésre jutott, hogy a rendelet szabályai

³ Kevesebb és célzottabb állami támogatás: ütemterv az állami támogatás 2005–2009 közötti reformjához (SEC (2005) 795).

⁴ A T-376/07. sz. Németország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2009, II-4293. o.].

⁵ A Bizottság 70/2001/EK rendelete (2001. január 12.) az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról (HL L 10., 2001. 01. 13. 33. o.).

betartásra kerültek, megtagadta ezen információk közlését, és ezen álláspontját a Bizottság újabb felkéréseire válaszolva megerősítette. A Bizottság ezért információkérő határozatot bocsátott ki. Németország ezt követően közölte a Bizottsággal a kért információkat. Azonban fenntartotta azt az álláspontját, miszerint a Bizottságnak nincsen jogköre arra, hogy kötelezze őt ezeknek az információknak a közlésére, mivel nem merült fel benne kétség a KKV-mentesítési rendeletben meghatározott kötelezettségek betartásával kapcsolatban. Németország véleménye szerint a KKV-mentesítési rendelet 9. cikkében foglalt, az ellenőrzésre és az átláthatóságra vonatkozó rendelkezések,⁶ amelyek felhatalmazzák a Bizottságot arra, hogy megkövetelje a tagállamtól minden olyan információ benyújtását, amelyet szükségesnek tart annak megállapításához, hogy a mentesítés feltételei teljesültek-e, nem ruháznak általános ellenőrzési jogkört a Bizottságra, hanem csak azokra az esetekre korlátozzák ezt a jogkört, amelyekben kétség merül fel.

A Bizottság ezzel szemben az információkérő határozatában ezt az érvelést nem fogadta el, mivel szerinte nem minden esetben tudja az ellenőrzésre vonatkozó jogait, illetve kötelezettségeit (jogszerűen mentesül-e a kérdéses támogatás a bejelentési kötelezettség alól) alapos ellenőrzés nélkül teljesíteni. Az alapos ellenőrzéshez pedig szükséges, hogy egyes konkrét támogatásokat egyesével, az ügy minden dokumentumát áttekintve, megvizsgáljon. A Bizottság szerint ellenőrzési jogköre nem korlátozódik a támogatási szabályok megsértésének gyanúja esetére.

---

⁶ „A tagállamok részletes nyilvántartást vezetnek az e rendelet által mentesített támogatási programokról, az e programok keretében nyújtott egyedi támogatásokról, illetve az e rendelet által mentesített, semmilyen létező támogatási programhoz nem tartozó egyedi támogatásokról. Az ilyen nyilvántartás tartalmaz minden, annak megállapításához szükséges információt, hogy a mentesítés e rendeletben foglalt feltételei teljesültek-e, beleértve a vállalkozásnak a KKV státusára vonatkozó információkat is. A tagállamok a nyilvántartást az egyedi támogatásokról a támogatás nyújtásának időpontjától számított tíz éven keresztül, illetve támogatási programok esetében az e program keretében adott utolsó egyedi támogatás nyújtásától számított tíz éven keresztül vezetik. Írásbeli kérelemre az érintett tagállam 20 munkanapon vagy ennél hosszabb, a kérelemben meghatározott időszakon belül megad a Bizottságnak minden olyan információt, amelyet a Bizottság szükségesnek tart annak megállapításához, hogy az e rendeletben foglalt feltételek teljesültek-e.”

III. A felek kérelmei és érvei

Németország a Törvényszékhez (volt Elsőfokú Bíróság) fordult, és kérte a Bizottság határozatának megsemmisítését. A Bizottság pedig kérte, hogy a Törvényszék utasítsa el a keresetet.

Németország két jogalapot hozott fel keresete alátámasztására. 1. A Bizottságnak nem volt jogköre a megtámadott határozatot elfogadni. 2. A Bizottság megsértette a „*venire contra factum proprium*”⁷ jogelvét.

Ad 1. Németország szerint a felhatalmazó rendelet és a KKV-mentesítési rendelet rendelkezései nem biztosítanak a Bizottság számára jogkört arra, hogy a KKV-mentesítési rendelet hatálya alá tartozó támogatási programokra vonatkozó információk közlését kérje, amennyiben az említett rendelet feltételeinek betartását illetően nem merül fel kétség. A KKV-mentesítési rendelet 9. cikke e tekintetben pontatlan, ezért a felhatalmazó rendelet 3. cikkével összhangban kell értelmezni. A felhatalmazó rendelet 3. cikk (3) bekezdés második mondata alapján azonban Németország szerint a Bizottság csak abban az esetben kérhet valamely tagállamtól információ közlését, ha olyan adatok állnak a rendelkezésére, amelyek alapján kétség merül fel a mentesítési rendeletben megállapított feltételek betartásával kapcsolatban. Ezért a Bizottság számára biztosított mérlegelési jogkör csak a közlendő információk terjedelmére, nem pedig az információkérés alátámasztó indokokra vonatkozik.

A Bizottság a jogalap elutasítását kérte.

A Törvényszék az ítéletben kifejtette, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a másodlagos jog valamely értelmezésre szoruló rendelkezését lehetőség szerint úgy kell értelmezni, hogy a jogforrasi hierarchiát követendő, az EUMSZ rendelkezéseivel összeegyeztethető legyen. Ezen kívül egy végrehajtási rendeletet lehetőség szerint úgy kell értelmezni, hogy összeegyeztethető legyen az alaprendelet rendelkezéseivel⁸. Ez az ítélkezési gyakorlat azonban nem alkalmazandó egy végrehajtási rende-

⁷ Saját cselekményével ellentétesen járt el, vagyis inkoherensen viselkedett.

⁸ A Bíróság C 61/94. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1996. szeptember 10-én hozott ítéletének [EBHT 1996, I-3989. o.] 52. pontja és C 90/92. sz. Dr. Tretter ügyben 1993. június 24-én hozott ítéletének [EBHT 1993, I-3569. o.] 11. pontja.

let olyan rendelkezésére, amely világos és egyértelmű, ezért nem szorul értelmezésre. A Törvényszék szerint azonban Németország álláspontjával szemben a KKV-mentesítési rendelet 9. cikke (2) bekezdésének negyedik mondata pontos jelentését illetően nem ad okot félreértésre. Amennyiben figyelembe vesszük a csoportmentesség jogintézményének célját is, egyértelműen kitűnik belőle, hogy a Bizottságnak jogában áll a tagállamoktól minden olyan információt bekérni, amelyet szükségesnek tart annak megállapításához, hogy a KKV-mentesítési rendeletben foglalt feltételek teljesültek-e. Ha a Bizottság nem élhetne a valódi ellenőrzés jogával, akkor a tagállamok arra való hivatkozással, hogy valamely csoportmentességi rendelet alapján nyújtják az adott támogatást, elkerülhetnék a valódi kontrollt, illetve bizonyos esetekben a Bizottság nem tudná megállapítani, hogy a tagállam a rendelet minden előírását pontosan betartotta-e. Márpedig a csoportmentesített támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségének minden esetben előfeltétele, hogy a tagállamok az adott rendelet, előírásait teljes mértékben betartsák. A Bizottság ezekben az esetekben azért mond le az előzetes ellenőrzési jogáról, mivel a támogatás szerinte szükséges az elérni kívánt célhoz és arányos is azzal. A Törvényszék szerint ebből szükségszerűen következik, hogy a Bizottságnak e rendelkezés alapján minden körülmények között jogában áll információ közlését kérni a tagállamoktól. A KKV-mentesítési rendelet Németország által hivatkozott (20) preambulum bekezdése⁹ sem hivatkozik semmilyen olyan körülményre, amely korlátozná a Bizottság információkérési jogát. A Törvényszék ezért, elutasítva az első jogalapot, megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozat meghozatala során nem lépte túl a rendeletekben részére biztosított jogkört.

⁹ Az átláthatóság és a hatékony ellenőrzés biztosítása érdekében a 994/98/EK rendelet 3. cikkével összhangban létre kell hozni azt a szabványos formát, amelynek használatával az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában való közzététel végett a tagállamok összefoglaló információt nyújtanak a Bizottságnak, valahányszor e rendelettel összhangban lévő támogatási programot, vezetnek be vagy ilyen programon kívül egyedi támogatást nyújtanak. Ugyanilyen okokból szükséges a tagállamok által az e rendelettel mentesített támogatások nyilvántartására vonatkozó szabályok megállapítása. A tagállamok által a Bizottságnak benyújtandó éves jelentés céljából a Bizottságnak rögzítenie kell ennek konkrét követelményeit, beleértve a – széles körben rendelkezésre álló szükséges technológia révén – számítógépes formában nyújtott információt.

Ad. 2. Németország álláspontja szerint a Bizottság az Állami Támogatási Cselekvési Tervben,¹⁰ illetve a keretében megfogalmazott jogalkotási folyamat során több olyan megállapítást is tett, amelyből az állapítható meg, hogy igazoló ok hiányában nem folytathat le ellenőrzést.¹¹ Németország szerint a Bizottság ezzel megsértette a „*venire contra factum proprium*” elvét, mivel a megtámadott határozat meghozatalával elhatárolódott korábbi kijelentéseitől. Németország szerint ez az elv célját tekintve közel áll a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvéhez, valamint az uniós bíróságok is több alkalommal hivatkoztak rá, ezért az uniós jog részét képezi. Vagyis Németország a Bizottság korábbi és az ellenőrzési eljárás során tanúsított magatartása közötti ellentmondásra alapozta érvelését. Németország szerint a Bizottság inkonzisztens magatartása ellentétes az uniós jog által elismert jogállamiság elveivel, ezért a Bizottság követelései nem megalapozottak. A Bizottság a jogalap elutasítását kérte.

A Törvényszék szerint a KKV-mentesítési rendelet 9. cikk (2) bekezdés negyedik mondatának egyértelmű megfogalmazása (lásd az előző jogalapot) alapján Németországban nem merülhetett fel kétség a Bizottság e rendelet alapján fennálló ellenőrzési jogkörének pontos terjedelmét illetően. Ezért nem is hivatkozhat a bizalomvédelem elvének megsértésére. A Törvényszék nem fogadta el a Németország által felhozott konkrét érveket sem. Egyrészt kiemelte, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint indokolatlan jogos bizalmat támasztani valamely fennálló helyzet fennmaradására vonatkozóan, amelyet a közösségi intézmények a mérlegelési jogkörük keretében módosíthatnak (az ítélet 42. pontja).¹²

¹⁰ A Cselekvési Terv 52. és 54. pontjai: „[...] A tagállamoknak azonban tevékenyebben kell részt venniük annak biztosításában, hogy a mentességek feltételeit teljes mértékben tiszteletben tartásuk, valamint hogy kétség vagy panasz esetére az ösztöregyeztethetőség ellenőrzését lehetővé tevő szükséges információkat a vonatkozó szabályoknak megfelelően megőrizték a Bizottság számára. [...] A Bizottság fokozza annak nyomon követését, hogy a tagállamok betartják-e az állami támogatásokra vonatkozó határozatokban rögzített feltételeket, beleértve a csoportmentességi rendeletek rendelkezéseinek tiszteletben tartását. [...]”

¹¹ Pl. a Bizottság 2007. évi általános csoportmentességi rendelet tervezetének 9. cikke (HL C 210., 14. o.).

¹² Lásd ebben az értelemben és analógia útján a Bíróság C-189/02. P, C-202/02. P, C-205/02. P-C-208/02. P és C-213/02. P sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bi-

Másrészt a Törvényszék szerint a Cselekvési Terv 52. pontját – ahogy arra Németország is hivatkozott – annak 54. pontjával összhangban kell értelmezni, amely pontban a Bizottság az ellenőrzés fokozását hangsúlyozza. E két pontból együttesen pedig a Törvényszék szerint nem következik a Bizottság arra vonatkozó szándékának határozott kinyilvánítása, hogy a KKV-mentesítési rendeletben foglalt feltételek betartásának ellenőrzésére vonatkozó jogkörét csak azokban az esetekben kívánja gyakorolni, amelyekben kétség merül fel (az ítélet 43. pontja). Ebből következően a Bizottságnak az ellenőrzési eljárás során joga van részletesebb információkat kérni a tagállamoktól, az állami támogatási szabályok megsértésének gyanúja nélkül is. A Törvényszék szerint az időközben közzétett általános csoportmentesítési rendelet Németország által hivatkozott tervezetének¹³ megfogalmazása nem befolyásolja az információ kérésekor hatályos jogszabály, a KKV-mentesítési rendelet világos értelmét. Ezért a Törvényszék a második jogalapot is elutasította. Vagyis a hatályos joggal szemben egy jogszabály tervezete sohasem tekinthető a Bizottság végleges szándékának, amely alapján a tagállamok jogos elvárásokat támaszthatnak a Bizottsággal szemben.

IV. Következtetés

Ítéletével a Törvényszék megerősítette a Bizottság állami támogatások ellenőrzése tekintetében fennálló erős jogkörét a csoportmentességi rendeletek alapján nyújtott támogatásokra vonatkozóan is. Az ítélet alapján egyértelmű, hogy a Bizottság kétség és panasz nélkül is jogosult arra, hogy a tagállamoktól a csoportmentességi rendeletek alapján nyújtott támogatásokról információt, majd azt követően részletes kiegészítő információt kérjen annak érdekében, hogy megállapíthassa, a támogatásokat az adott csoportmentességi rendelettel összhangban nyújtották-e. A csoportmentességi rendeletek alapján nyújtott támogatások nyújtásához nincsen szükség a Bizottság előzetes engedélyére. A tagállamoknak azonban igen komolyan kell venniük a nyújtott támogatások

---

zottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005, I-5425. o.] 171. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

¹³ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/archive_docs/draft_gen_block_exempt_reg_hu.pdf

összeegyeztetőségére vonatkozó információk megfelelő megőrzését, mivel csak így biztosítható, hogy a Bizottság által az esetleges utólagos ellenőrzés során feltett kérdéseket maradéktalanul megválaszolva, megvédjék a kedvezményezettek jogait, és megóvják magukat, valamint a kedvezményezetteket a hosszadalmas visszatérítetési eljárás hátrányos következményeitől.

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE A DHL-NEK A LIPCSEI REPTÉR ÁLTAL BIZTOSÍTOTT GARANCIÁK TÁRGYÁBAN HOZOTT BIZOTTSÁGI HATÁROZAT FELÜLVIZSGÁLATÁRÓL

STAVICZKY PÉTER¹

I. Bevezetés

A Törvényszék 2010. október 7-én ítéletet hozott² a Németország által a DHL részére nyújtott kezességvállalást és korlátlan garanciavállalást az uniós joggal összeegyeztethetetlen állami támogatássá nyilvánító európai bizottsági határozat felülvizsgálata tárgyában.³ Az ítélet azon ügyek körébe tarozik, amelyeket a DHL egyes tevékenységeinek Lipszébe telepítésért cserébe nyújtott támogatások indukáltak.⁴ A Törvényszék

¹ A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

² A T-452/08. sz. DHL Aviation SA/NV és DHL Hub Leipzig GmbH kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé].

³ A Bizottság 2008/948/EK határozata a Németország által a DHL és a lipcse-hallei repülőtér javára tett intézkedésekről (HL L 346., 2008. 12. 23. 1. o.).

⁴ A DHL részére nyújtott beruházási támogatást a Bizottság az N608/2003. sz. eljárásában hagyta jóvá (HL C 100., 2005. 04. 25. 29. o.), a cég részére nyújtani kívánt képzési támogatást pedig 2008/878/EK határozatában (HL L 312., 2008. 11. 22. 31. o.) nagyrészt a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősítette. Ez utóbbi ügyben a Törvényszék ítéletében elutasította a fellebbezést (T-396/08. sz. Freistaat

ítélete egy újabb fontos elem a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatások visszatéríttetésével kapcsolatos joggyakorlatban. Tekintettel arra, hogy a visszatéríttetésre minden esetben az adott tagállam belső joga alapján kell sorra kerülnie, a Törvényszék ítélete a jövőben iránymutatásul szolgál a nemzeti hatóságok és bíróságok eljárásaiban.

II. A jogvita előzményei

A lipcsei repülőtér a Mitteldeutsche Flughafen AG (a továbbiakban: MFAG) leányvállalata. Az MFAG-nak magántulajdonosai nincsenek.⁵ A világszinten vezető expressz csomagküldő szolgáltató DHL 2004-ben úgy döntött, hogy bővíti a jelenlétét a lipcsei repülőtéren, majd 2008-ban az európai légi fuvarozási központját is Lipcsébe helyezte. Az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) 2007-ben az EK-Szerződés 88. cikk (2) bekezdése (a hatályos Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 108. cikk (2) bekezdése) alapján hivatalos vizsgálati eljárást indított a Németország által a DHL Lipcsébe településével kapcsolatosan vállalt állami intézkedéseket illetően.⁶ Eljárásában a Bizottság több intézkedést is vizsgált, amelyek közül az ítélet szempontjából a repülőtér megfelelő (a DHL forgalmának legalább 90%-át ellátó) kapacitás melletti folyamatos (nonstop) üzemeltetésének biztosítására vonatkozó kötelezettségvállalás állt. A DHL és a lipcsei repülőtér, valamint az MFAG között kötött keretmegállapodás alapján, amennyiben a lipcsei repülőtér ezeket a feltételeket az új központ üzembe helyezését követően nem tudja biztosítani, az MFAG-vel együtt köteles a DHL valamennyi kárát és veszteségét megtéríteni.⁷ A DHL, tevékenységének jelentős korlátozása esetén, fel is mondhatta az egyezményt, és a másik repülőtérre való áthelyezés valamennyi közvetlen és közvetett költségének megtérítését követelhetette (a keret-megállapodás 8. és 9. szakasza). A lipcsei

---

Sachsen és Sachsen Anhalt kontra Bizottság ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé]).

⁵ Az MFAG részvényese Szászország 73 %-os, Szász-Anhalt tartomány 14 %-os, Drezda városa 6 %-os, Halle városa 5 %-os és Lipcse városa 2 %-os részesedéssel.

⁶ HL C 48., 2007. 03. 02., 7. o.

⁷ A pontos kártérítési összeg üzleti titok jellege miatt törlése került a publikus anyagokból.

repülőtér és az MFAG korlátozás nélkül kötelesek a DHL veszteségeit és kárát megtéríteni, mégpedig attól függetlenül, hogy azokat olyan körülmények okozták-e, amelyeket a lipcsei repülőtér befolyásolhatott. A keret-megállapodással a lipcsei repülőtér és az MFAG gyakorlatilag anyagilag korlátlan kötelezettséget vállalt a DHL bizonyos üzleti kockázataiért.

Az eljárást lezáró határozatban a Bizottság arra következtésre jutott, hogy mivel a keret-megállapodás a nyújtott garanciákért semmilyen külön díjat nem ír elő, és a DHL áttelepüléséből származó megnövekedett forgalomból a vállalt reptéri beruházások sem térülnek meg, egy magánbefektető nem vállalt volna ilyen kötelezettségeket. A Bizottság értékelése szerint a kötelezettségvállalások behatárolhatatlan jellegük miatt olyan kockázatok alól mentesítik a DHL-t, amelyek alól piaci szereplők nem mentesítették volna, így ezek az intézkedések a piacon meg nem szereshető gazdasági előnyt jelentettek a DHL-nek. Ennek következtében a keret-megállapodásban leírt kötelezettségek az Európai Unió Működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősülnek. A Bizottság ezért elrendelte a keretmegállapodás vonatkozó részeinek megszüntetését, és – mivel a DHL már megkapta a régióban nyújtható maximális regionális támogatást – a kötelezettségvállalás megtételétől annak megszüntetéséig terjedő időszakra kiszámított díjának kamatos kamattal növelt visszafizettetését. A lipcsei repülőtér és az MFAG vállalásaiért Szászország által vállalt korlátozott összegű szavatosság tekintetében, mivel az nem lépett hatályba, a Bizottság nem rendelt el visszafizettetést, csak nem engedélyezte az életbe léptetését.

A német hatóságokkal együttműködve kiszámított tiltott támogatás összegét (kb. 1 millió €-t) a DHL egy elkülönített, zárolt számlára átutalta, ugyanakkor a Bizottság határozatát anyavállalatával közösen megtámadta a Törvényszék (volt Elsőfokú Bíróság) előtt.

Keresetében a DHL arra hivatkozott, hogy a Bizottság jelentős mérlegelési hibát vétett, amikor úgy ítélte meg, hogy a kötelezettségvállalások hatályosultak, és előnyt jelentettek a DHL részére. A DHL érvei szerint ugyanis a Bizottság felé előzetesen be nem jelentett, állami támogatásnak minősülő intézkedések megkötésük időpontjától (*ab initio*, illetve *ex tunc*) semmisek és érvénytelenek a Német Szövetségi Legfelsőbb Bíróság német polgári törvénykönyv (Bürgerliches Gesetzbuch,

BGB) 134. cikkére⁸ épülő joggyakorlata alapján, így nem hajthatóak végre. Ennek következtében a kötelezettségvállalás valójában nem lépett hatályba, nem fejtett ki tényleges hatást, nem biztosított előnyt a DHL részére, így nincs is mit visszatéríteni. Vagyis a visszafizettetésnek objektív akadályja van. Objektív akadály fennállása esetén pedig a visszafizettetést nem kell elrendelni.⁹

III. A Törvényszék ítélete

A Törvényszék az ítéletében kiemelte, hogy a visszatérítettetés célja a tiltott támogatás által a versenytársakkal szemben okozott jogellenes előny megszüntetése, és az eredeti állapot helyreállítása.¹⁰ A Bizottság a megtámadott határozatban az állami vállalatok által vállalt kötelezettségek piaci díjának megszüntetésükig számított összegének visszatérítettését rendelte el. A DHL a keretmegállapodásban semmilyen díjat nem fizetett ezekért a kötelezettségekért. A Törvényszék véleménye szerint a DHL a kötelezettségek megszüntetéséig előnyben részesült a versenytársaival szemben a belső piacon. A felperesek sem vitatták a kötelezettségek támogatásjellegét, ezáltal legalább közvetetten elismerték, hogy előnyben részesültek, tekintettel arra, hogy az állami támogatás fogalmának a gazdasági előny immanens része.¹¹

⁸ Art. 134 BGB: Ein Rechtsgeschäft, das gegen ein gesetzliches Verbot verstößt, ist nichtig, wenn sich nicht aus dem Gesetz ein anderes ergibt.

⁹ Az uniós joggyakorlat csak egyetlen kivételt ismert el azon kötelezettség alól, amely egy tagállamnak címzett visszafizettetési határozat végrehajtására vonatkozik, nevezetesen az olyan kivételes körülmények fennállását, amelyek teljességgel lehetetlenné tennék a tagállam számára, hogy a határozatot megfelelően végrehajtsa. Lásd a C-404/00 sz. Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet (EBHT 2003, I-6695. o.).

¹⁰ E tekintetben lásd a C-142/87. sz. Belgium kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1990, I-959. o.], 66. pontját; a C-348/93. sz. Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet [EBHT 1995, I-673. o.] 27. pontját és a C-75/97. sz. Belgium kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1999, I-671. o.] 65. pontját.

¹¹ A T-34/02. sz. Le Levant 001 és Mások kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2006, II-267. o.] 110. pontja; valamint a C-39/94. sz. SFEI és Mások ügyben hozott ítélet [EBHT 1996, I-3547. o.] 60. pontja; a C-256/97. sz. DM Transport- ügyben hozott ítélet [EBHT 1999, I-3913. o.] 22. pontja és a T-204/97. és T-270/97. sz.

Ugyanakkor a Törvényszék szerint a felperes által felhozott, a német belső jogra épülő érveknincsenek hatással a Bizottság határozatának jogszerűségére, mivel a korlát nélküli állami kötelezettségek visszavonásáig a DHL azok következtében állami támogatási szempontból előnyben részesült. A Törvényszék szerint a nemzeti jog semmisségre és érvénytelenségre vonatkozó előírásainak a visszatéríttetésre vonatkozóan – figyelemmel annak eredeti állapot helyreállítására irányuló céljára – nincsen hatása. A visszatéríttetés céljának elérése a Törvényszék szerint nem függhet a belső jog előírásaitól (ugyanígy a támogatás formájának sincsen jelentősége ebből a szempontból¹²).

A visszatéríttetés állítólagos lehetetlensége tekintetében felhozott érveket illetően a Törvényszék nem látta alátámasztottnak az objektív lehetetlenséget. E tekintetben a Törvényszék arra is rámutatott, hogy a felek a bizottsági határozat meghozatalát követően ki is tudták számítani az előny összegét. Ezért a visszatéríttetés elrendelése nem lehet hatással a Bizottság határozatának jogszerűségére. Továbbá a Törvényszék szerint mind az állami támogatási szabályok, mind a visszatéríttetésre vonatkozó kötelezettség alkalmazását jelentősen lerontaná, ha a felperes által felhozott, a belső jog alapján fennálló semmisségre alapuló kérelemnek helyt adna. Ezen érvek alapján a Törvényszék a kérelmet elutasította.

IV. Az ítélet értékelése

Ítéletében a Törvényszék az uniós jog primátusát megerősítendő, egyértelműen elválasztotta a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatások uniós és nemzeti jog szerinti jogkövetkezményeit, és teljes mértékben függetlenítette a visszatéríttetési kötelezettséget a belső jog által előírt hatásoktól. A Törvényszék nem változtatott a korábbi joggyakorlaton, és továbbra is nagyon szűken értelmezi a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatások visszatéríttetésének objektív lehetetlenségét. Az ítélet alapján világossá vált, hogy semmilyen belső

EPAC kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2000, II-2267. o.] 66. pontja.

¹² A C-183/91. sz. Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet [EBHT 1993, I-3131. o.] 16. pontja.

jogi rendelkezésre alapuló érv sem alapozhatja meg a visszatérítetési eljárás elkerülését. Az ítélet abból a szempontból is illeszkedik az eddigi joggyakorlatba, hogy az alapján függetlenek a támogatás jogellenessége esetén a nemzeti jog alapján alkalmazható jogkövetkezmények a támogatás összeegyeztethetőségétől, illetve attól, hogy a Bizottság a támogatást a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősíti-e.¹³ Ugyanakkor az ítélet pozitívan értékelendő a visszatérítetéssel kapcsolatos joggyakorlat szempontjából, mivel egy eddig nem vizsgált kérdésre ad egyértelmű választ.

Tekintettel arra, hogy a magyar polgári jog a némethez hasonlóan a jogellenes polgári jogügyleteket semmisnek tekinti,¹⁴ véleményem szerint az ítélet a magyar hatóságok és nemzeti bíróságok számára is fontos lehet a jövőben, amennyiben tiltott támogatások visszatérítésével kapcsolatos eljárásban vesznek részt.

---

¹³ A Bizottságnak kötelessége a jogellenes támogatások összeegyeztethetőségét megvizsgálni. Lásd a C-301/87. sz. Franciaország kontra Bizottság (Boussac) ügyben hozott ítélet (EBHT 1990, I-307. o.) 20. pontját.

¹⁴ Ptk. 200. § (2): Semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik.